

III

(Pripravljalni akti)

SVET

STALIŠČE SVETA (EU) št. 20/2021 V PRVI OBRAVNAVI

z namenom sprejetja uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o vzpostavitvi Instrumenta za sosedstvo ter razvojno in mednarodno sodelovanje – Globalna Evropa, spremembi in razveljavitvi Sklepa št. 466/2014/EU Evropskega parlamenta in Sveta ter razveljavitvi Uredbe (EU) 2017/1601 Evropskega parlamenta in Sveta in Uredbe Sveta (ES, Euratom) št. 480/2009

Sprejeto s strani Sveta dne 26. maja 2021

(Besedilo velja za EGP)

(2021/C 225/01)

EVROPSKI PARLAMENT IN SVET EVROPSKE UNIJE STA –

ob upoštevanju Pogodbe o delovanju Evropske unije ter zlasti člena 209, člena 212 in člena 322(1) Pogodbe,

ob upoštevanju predloga Evropske komisije,

po posredovanju osnutka zakonodajnega akta nacionalnim parlamentom,

ob upoštevanju mnenja Evropskega ekonomsko-socialnega odbora ⁽¹⁾,

ob upoštevanju mnenja Odbora regij ⁽²⁾,

ob upoštevanju mnenja Računskega sodišča ⁽³⁾,

v skladu z rednim zakonodajnim postopkom ⁽⁴⁾,

ob upoštevanju naslednjega:

- (1) Splošni cilj Instrumenta za sosedstvo ter razvojno in mednarodno sodelovanje – Globalna Evropa (v nadaljnjem besedilu: Instrument), ki je program za namen večletnega finančnega okvira, bi moralo biti podpiranje in spodbujanje vrednot, načel in temeljnih interesov Unije po vsem svetu, da bi se uresničevali cilji in načela zunanjskega delovanja Unije, kot so določeni v členu 3(5) ter členih 8 in 21 Pogodbe o Evropski uniji (PEU).
- (2) Unija v skladu s členom 21 PEU skrbi za usklajenost različnih področij svojega zunanjskega delovanja in usklajenost teh s svojimi drugimi politikami ter si prizadeva za visoko stopnjo sodelovanja na vseh področjih mednarodnih odnosov. Širok nabor ukrepov, ki jih podpira Instrument, bi moral prispevati k ciljem iz člena 21(1) in (2) PEU.
- (3) Unija bi morala z delovanjem spodbujati spoštovanje mednarodnega prava človekovih pravic, vključno s Splošno deklaracijo človekovih pravic, in mednarodnega humanitarnega prava ter iz njiju izhajati, pri čemer bi jo morali voditi univerzalnost in nedeljivost človekovih pravic.

⁽¹⁾ UL C 110, 22.3.2019, str. 163.

⁽²⁾ UL C 86, 7.3.2019, str. 295.

⁽³⁾ UL C 45, 4.2.2019, str. 1.

⁽⁴⁾ Stališče Evropskega parlamenta z dne 27. marca 2019 (UL C 108, 26.3.2021, str. 312) in stališče Sveta v prvi obravnavi z dne 26. maja 2021. Stališče Evropskega parlamenta z dne ... (še ni objavljeno v Uradnem listu).

- (4) Unija v skladu s členom 8(1) PEU razvija posebne odnose z državami v svojem sosedstvu, da ustvari območje blaginje in dobrega sosedstva, ki temelji na vrednotah Unije in za katero so značilni tesni in miroljubni odnosi na podlagi sodelovanja. Instrument bi moral prispevati k temu cilju.
- (5) Glavni cilj politike Unije na področju razvojnega sodelovanja, kot je določen v členu 208 Pogodbe o delovanju Evropske unije (PDEU), je zmanjšanje in dolgoročno izkoreninjenje revščine. Politika Unije na področju razvojnega sodelovanja prispeva tudi k ciljem zunanjega delovanja Unije, zlasti k pospeševanju trajnostnega gospodarskega, družbenega in okoljskega razvoja držav v razvoju, pri čemer je primarni cilj izkoreninjenje revščine, kot je določen v točki (d) člena 21(2) PEU.
- (6) Unija zagotavlja skladnost politik za razvojno sodelovanje, kot je določeno v členu 208 PDEU. Unija bi morala pri politikah, za katere je verjetno, da bodo vplivale na države v razvoju, upoštevati cilje razvojnega sodelovanja, kar bo ključni element strategije za doseganje ciljev trajnostnega razvoja, opredeljenih v agendi za trajnostni razvoj do leta 2030 (v nadaljnjem besedilu: Agenda 2030), ki so jo Združeni narodi (ZN) sprejeli septembra 2015. Da bi zagotovili skladnost politik za trajnostni razvoj, kot izhaja iz Agende 2030, je treba upoštevati učinek vseh politik na trajnostni razvoj na vseh ravneh – na nacionalni ravni, znotraj Unije, v drugih državah in na svetovni ravni.
- (7) Instrument bi moral prispevati k ohranjanju miru, preprečevanju sporov in krepitvi mednarodne varnosti, kot je določeno v točki (c) člena 21(2) PEU.
- (8) Instrument bi bilo treba vzpostaviti za obdobje sedmih let, da se njegovo trajanje uskladi s trajanjem večletnega finančnega okvira za obdobje 2021–2027, določenim v Uredbi Sveta (EU, Euratom) 2020/2093 ⁽⁵⁾ (v nadaljnjem besedilu: večletni finančni okvir za obdobje 2021–2027).
- (9) Instrument bi moral določati ukrepe za podporo navedenih ciljev Unije in politik zunanjega delovanja Unije ter temelji na ukrepih, ki so se prej podpirali na podlagi uredb (EU) št. 230/2014 ⁽⁶⁾, (EU) št. 232/2014 ⁽⁷⁾, (EU) št. 233/2014 ⁽⁸⁾, (EU) št. 234/2014 ⁽⁹⁾, (EU) št. 235/2014 ⁽¹⁰⁾, (EU) št. 236/2014 ⁽¹¹⁾ in (EU) 2017/1601 ⁽¹²⁾ Evropskega parlamenta in Sveta, Sklepa št. 466/2014/EU Evropskega parlamenta in Sveta ⁽¹³⁾,

uredb Sveta (ES, Euratom) št. 480/2009 ⁽¹⁴⁾, (Euratom) št. 237/2014 ⁽¹⁵⁾ in (EU) 2015/322 ⁽¹⁶⁾ ter notranjega sporazuma o 11. Evropskem razvojnem skladu (ERS) ⁽¹⁷⁾.

⁽⁵⁾ Uredba Sveta (EU, Euratom) 2020/2093 z dne 17. decembra 2020 o določitvi večletnega finančnega okvira za obdobje 2021–2027 (UL L 433 I, 22.12.2020, str. 11).

⁽⁶⁾ Uredba (EU) št. 230/2014 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. marca 2014 o vzpostavitvi instrumenta za prispevanje k stabilnosti in miru (UL L 77, 15.3.2014, str. 1).

⁽⁷⁾ Uredba (EU) št. 232/2014 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. marca 2014 o vzpostavitvi evropskega instrumenta sosedstva (UL L 77, 15.3.2014, str. 27).

⁽⁸⁾ Uredba (EU) št. 233/2014 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. marca 2014 o vzpostavitvi instrumenta za financiranje razvojnega sodelovanja za obdobje 2014–2020 (UL L 77, 15.3.2014, str. 44).

⁽⁹⁾ Uredba (EU) št. 234/2014 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. marca 2014 o vzpostavitvi instrumenta partnerstva za sodelovanje s tretjimi državami (UL L 77, 15.3.2014, str. 77).

⁽¹⁰⁾ Uredba (EU) št. 235/2014 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. marca 2014 o vzpostavitvi instrumenta financiranja za demokracijo in človekove pravice po svetu (UL L 77, 15.3.2014, str. 85).

⁽¹¹⁾ Uredba (EU) št. 236/2014 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. marca 2014 o določitvi skupnih pravil in postopkov za izvajanje instrumentov Unije za financiranje zunanjega delovanja (UL L 77, 15.3.2014, str. 95).

⁽¹²⁾ Uredba (EU) 2017/1601 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 26. septembra 2017 o vzpostavitvi Evropskega sklada za trajnostni razvoj (EFSD), jamstva EFSD ter jamstvenega sklada EFSD (UL L 249, 27.9.2017, str. 1).

⁽¹³⁾ Sklep št. 466/2014/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. aprila 2014 o odobritvi jamstva EU Evropski investicijski banki za izgube pri financiranju v podporo naložbenim projektom zunaj Unije (UL L 135, 8.5.2014, str. 1).

⁽¹⁴⁾ Uredba Sveta (ES, Euratom) št. 480/2009 z dne 25. maja 2009 o ustanovitvi Jamstvenega sklada za zunanje ukrepe (UL L 145, 10.6.2009, str. 10).

⁽¹⁵⁾ Uredba Sveta (Euratom) št. 237/2014 z dne 13. decembra 2013 o vzpostavitvi instrumenta za sodelovanje na področju jedrske varnosti (UL L 77, 15.3.2014, str. 109).

⁽¹⁶⁾ Uredba Sveta (EU) 2015/322 z dne 2. marca 2015 o izvajanju 11. Evropskega razvojnega sklada (UL L 58, 3.3.2015, str. 1).

⁽¹⁷⁾ Notranji sporazum med predstavniki vlad držav članic Evropske unije, ki so se sestali v okviru Sveta, o financiranju pomoči Evropske unije v okviru večletnega finančnega okvira za obdobje 2014–2020 v skladu s Sporazumom o partnerstvu AKP-EU in o dodelitvi finančne pomoči čezmorskim državam in ozemljem, za katere se uporablja četrti del Pogodbe o delovanju Evropske unije (UL L 210, 6.8.2013, str. 1).

- (10) Svetovni okvir za delovanje je uresničevanje na pravih in vrednotah temelječe svetovne ureditve, katere ključno načelo je multilateralizem in v središču katere so ZN. Agenda 2030 je – skupaj s Pariškim sporazumom, sprejetim v okviru Okvirne konvencije Združenih narodov o spremembi podnebja ⁽¹⁸⁾ (v nadaljnjem besedilu: Pariški sporazum) in akcijsko agendo iz Adis Abebe s tretje mednarodne konference o financiranju za razvoj (v nadaljnjem besedilu: akcijska agenda iz Adis Abebe) – odziv mednarodne skupnosti na svetovne izzive in trende v zvezi s trajnostnim razvojem. S cilji trajnostnega razvoja v svojem jedru je Agenda 2030 preobrazbeni okvir za izkoreninjenje revščine in doseganje trajnostnega razvoja na svetovni ravni. Njeno področje uporabe je univerzalno in zagotavlja celovit skupni okvir za delovanje, ki se uporablja za Unijo, njene države članice in njene partnerje. Uravnatežuje gospodarske, družbene in okoljske razsežnosti trajnostnega razvoja, ob tem pa priznava bistvene medsebojne povezave med svojimi cilji. Cilj Agende 2030 je, da se nikogar ne zapostavi, in teži k temu, da se najprej poskrbi za tiste, ki so najbolj prikrajšani. Izvajanje Agende 2030 bi bilo tesno usklajeno z drugimi ustreznimi mednarodnimi zavezami Unije. Ukrepi, ki jih podpira Instrument, bi morali temeljiti na načelih in ciljih iz Agende 2030, Pariškega sporazuma in akcijske agende iz Adis Abebe ter bi morali prispevati k doseganju ciljev trajnostnega razvoja. Posebno pozornost bi bilo treba nameniti medsebojnim povezavam med cilji trajnostnega razvoja ter celovitim ukrepom, ki lahko ustvarijo vzajemne koristi in izpolnjujejo več ciljev hkrati, ne da bi pri tem ogrozili druge cilje.
- (11) Izvajanje Instrumenta bi moralo voditi pet prednostnih nalog, določenih v globalni strategiji za zunanjo in varnostno politiko Evropske unije (junij 2016) (v nadaljnjem besedilu: globalna strategija), ki jo je Svet potrdil v sklepih z dne 17. oktobra 2016 in predstavlja vizijo Unije ter okvir za povezano in odgovorno zunanje ukrepanje v partnerstvu z drugimi, pri katerem bi Unija uveljavila svoje vrednote in interese. Unija bi morala okrepiti partnerstva ter spodbujati dialog o politikah in skupne odzive na izzive svetovnega pomena. Njeno delovanje bi moralo podpirati vse vidike temeljnih interesov, načel in vrednot Unije. Pri tem bi morala uporabiti celosten pristop ter upoštevati in spodbujati načela spoštovanja visokih socialnih, delovnih in okoljskih standardov, tudi v zvezi s podnebnimi spremembami, ter spoštovanja pravne države in mednarodnega prava, vključno v zvezi s humanitarnim pravom in mednarodnim pravom človekovih pravic.
- (12) Izvajanje Instrumenta bi moralo voditi tudi Evropsko soglasje o razvoju z dne 8. junija 2017 (v nadaljnjem besedilu: Soglasje), ki določa okvir za skupen pristop k razvojnemu sodelovanju Unije in njenih držav članic za izvajanje Agende 2030 in akcijske agende iz Adis Abebe. V središču politike razvojnega sodelovanja so izkoreninjenje revščine, boj proti diskriminaciji in neenakostim, načelo, da se nikogar ne zapostavi, varstvo okolja, boj proti podnebnim spremembam ter krepitev odpornosti, ki bi morali hkrati prispevati k izvajanju Instrumenta.
- (13) Instrument bi moral upoštevati ustrezne dokumente politike, vključno z njihovimi prihodnjimi revizijami, kot so: Konvencija ZN o statusu beguncev, Konvencija ZN o odpravi vseh oblik diskriminacije žensk, Konvencija ZN o otrokovih pravicah, akcijski program Mednarodne konference o prebivalstvu in razvoju, Pekinška izhodišča za ukrepanje, Konvencija ZN o pravicah invalidov, koncept EU za podporo razoroževanju, demobilizaciji in reintegraciji, celoviti pristop EU k izvajanju resolucij Varnostnega sveta Združenih narodov (RVSZN) 1325 (2000) in 1820 (2009) o ženskah, miru in varnosti, koncept krepitve zmogljivosti EU za mediacijo in dialog, sklepi Sveta z dne 20. junija 2011 o preprečevanju konfliktov, strateški okvir EU za človekove pravice in demokracijo ter na njem temelječi akcijski načrti, sklepi Sveta z dne 14. novembra 2016 o strateškem okviru na ravni EU za podporo reformi varnostnega sektorja, v katerih je potrjeno skupno sporočilo z naslovom „Elementi strateškega okvira na ravni EU za podporo reformi varnostnega sektorja“, strategija EU zoper nedovoljeno strelno orožje, osebno in lahko orožje ter pripadajoče strelivo, Smernice EU o človekovih pravicah, druge ustrezne konvencije ZN in Konvencija Mednarodne agencije za atomsko energijo o jedrski varnosti.
- (14) Instrument bi moral biti namenjen povečanju skladnosti in zagotavljanju učinkovitosti zunanjega delovanja Unije ter tako izboljšanju izvajanja različnih politik zunanjega delovanja.

⁽¹⁸⁾ UL L 282, 19.10.2016, str. 4.

- (15) V skladu z globalno strategijo, Soglasjem in Sendajskim okvirom, sprejetim 18. marca 2015, za zmanjševanje tveganja nesreč za obdobje 2015–2030 bi bilo treba priznati potrebo po prehodu z odzivanja na krize in njihovega obvladovanja na bolj strukturiran, dolgoročen pristop, ki učinkoviteje obravnava primere nestabilnosti, naravnih nesreč in nesreč, ki jih povzroči človek, ter dolgotrajne krize. Potrebni so večji poudarek na zmanjševanju in preprečevanju tveganj in na pripravljenosti nanje ter skupni pristopi k le-tem, pa tudi nadaljnja prizadevanja za izboljšanje hitrega odzivanja in trajnega okrevanja. Instrument bi zato moral prispevati h krepitvi odpornosti ter povezovanju humanitarne pomoči in razvojnega ukrepanja, zlasti z ukrepi hitrega odzivanja ter ustreznimi geografskimi in tematskimi programi, hkrati pa zagotavljati spoštovanje humanitarnih načel.
- (16) V skladu z mednarodnimi zavezami Unije v zvezi s sporazumom o partnerstvu za učinkovito razvojno sodelovanje iz Busana, ki so bile vnovič potrjene na forumu na visoki ravni leta 2016 v Nairobiju ter na katere je bilo opozorjeno v Soglasju, bi morala Unija v okviru uradne razvojne pomoči in pri vseh načinih pomoči uporabljati načela razvojne učinkovitosti, in sicer lastništvo držav v razvoju glede razvojnih prednostnih nalog, osredotočenost na rezultate, vključujoča razvojna partnerstva, preglednost in vzajemno odgovornost ter skladnost in harmonizacijo. S tega vidika je pomembno, da nacionalne razvojne strategije vključujejo obsežne posvetovalne postopke v skladu z načeli Pariške deklaracije o učinkovitosti pomoči, zlasti kadar so podlaga za programsko načrtovanje.
- (17) V skladu s cilji trajnostnega razvoja bi moral Instrument prispevati k okrepljenemu spremljanju in poročanju s poudarkom na rezultatih, ki zajemajo izločke, izide in učinke v partnerskih državah, ki prejemajo zunanjo finančno pomoč Unije.
- (18) Komisija bi morala zagotoviti, da se vzpostavijo jasni mehanizmi spremljanja in ocenjevanja ter tako zagotovi dejansko prevzemanje odgovornosti in preglednost pri izvrševanju proračuna Unije, pa tudi učinkovito ocenjevanje napredka pri uresničevanju ciljev Instrumenta. Kadar koli je to mogoče in ustrezno, bi bilo treba rezultate zunanjega delovanja Unije spremljati in ocenjevati na podlagi vnaprej določenih, preglednih in merljivih kazalnikov za posamezne države, ki so prilagojeni posebnostim in ciljem Instrumenta ter po možnosti temelječi na okviru partnerske države za rezultate.
- (19) Komisija bi morala redno spremljati ukrepe, ki se financirajo v okviru Instrumenta, in pregledovati napredek pri doseganju pričakovanih rezultatov, vključno z izločki in izidi. Kadar je le mogoče, bi bilo treba uporabiti obstoječe okvire za rezultate. Kazalniki, ki se uporabljajo za merjenje napredka, bi morali biti skladni s cilji trajnostnega razvoja ter jasni in relevantni, hkrati pa bi morali temeljiti na zanesljivih metodologijah. Podatki zanje bi morali biti enostavno dostopni in kakovostni. Kot podlaga za oceno tega, v kolikšni meri so bili doseženi cilji Instrumenta, bi bilo treba uporabiti vrednosti kazalnikov na dan 1. januarja 2021, ki bodo vključene tudi v letna poročila ter v vmesno in končno oceno Instrumenta. Komisija bi morala ustrezno uporabiti tudi neodvisne zunanje ocene. V zvezi s tem bi morala Komisija po potrebi zagotoviti ustrezno sodelovanje Evropskega parlamenta, Sveta in drugih deležnikov, vključno z organizacijami civilne družbe.
- (20) Komisija bi morala svoja poročila o oceni poslati Evropskemu parlamentu, Svetu in državam članicam. Na zahtevo držav članic se lahko na podlagi te uredbe o ocenah tudi razpravlja.
- (21) Instrument bi moral prispevati k skupnemu cilju Unije, da se v obdobju izvajanja Agende 2030 za uradno razvojno pomoč nameni 0,7 % bruto nacionalnega dohodka (BND), in sicer s podporo uresničljivim, preverljivim ukrepom za izpolnitev te zaveze, pri čemer bi bilo treba še naprej spremljati napredek in o njem poročati. V tem smislu bi moralo vsaj 93 % finančnih sredstev v okviru Instrumenta prispevati k ukrepom, ki so zasnovani tako, da izpolnjujejo merila za uradno razvojno pomoč, ki jih je določil Odbor za razvojno pomoč pri Organizaciji za gospodarsko sodelovanje in razvoj (OECD).
- (22) Za zagotovitev, da se sredstva zagotovijo tistim, ki jih najbolj potrebujejo, zlasti najmanj razvitim državam ter državam v nestabilnih razmerah in konfliktih, bi moral Instrument prispevati k doseganju skupnega cilja Unije, da se kratkoročno nameni med 0,15 in 0,20 % BND Unije za uradno razvojno pomoč najmanj razvitim državam, v obdobju izvajanja Agende 2030 pa 0,20 % BND za uradno razvojno pomoč, in sicer s podporo uresničljivim, preverljivim ukrepom za izpolnitev te zaveze, pri čemer bi bilo treba še naprej spremljati napredek in o njem poročati. Kot je bilo dogovorjeno v Soglasju, naj bi se iz ukrepov v okviru Instrumenta vsaj 20 % uradne razvojne pomoči, financirane v okviru Instrumenta, prispevalo za socialno vključevanje in človekov razvoj, vključno z osnovnimi socialnimi storitvami, kot so zdravstvo, izobraževanje, prehrana, voda, sanitarna oskrba in higiena ter socialna zaščita, zlasti za najbolj marginalizirane.

- (23) Instrument bi moral podpirati otroke in mlade kot ključne nosilce sprememb in kot prispevajoče k uresničevanju Agende 2030, posebno pozornost pa bi moral nameniti njihovim potrebam in opolnomočenju.
- (24) Instrument bi moral odražati potrebo po osredotočenju na strateške prioritete tako geografsko – evropsko sosedstvo in Afrika ter države v nestabilnih razmerah, ki potrebujejo največ pomoči, – kot tudi tematsko – varnost, migracije, podnebne spremembe in okolje ter človekove pravice in demokracija.
- (25) Instrument bi moral z obravnavanjem tveganj za svetovno javno zdravje, z okrepitevijo zdravstvenih sistemov, z uresničitvijo splošnega zdravstvenega varstva, s preprečevanjem nalezljivih boleznih in bojem proti njim ter s pomočjo pri zajamčenju dostopnih zdravil in cepiv za vse prispevati k vzpostavitvi državne in družbene odpornosti na področju svetovnega javnega zdravja.
- (26) Finančna sredstva, predvidena za geografske programe za sosedstvo in podsaharsko Afriko, bi bilo treba glede na posebno prednost, ki jo Unija namenja tem regijam, zgolj povečevati.
- (27) Instrument bi moral podpirati izvajanje evropske sosedске politike, kot je bila revidirana leta 2015 in jo je Svet potrdil v sklepih z dne 14. decembra 2015, ob hkratnem ohranjanju ustrezne geografske uravnoteženosti, ter izvajanje regionalnih okvirov sodelovanja, kot so čezmejno, nadnacionalno in pomorsko sodelovanje ter zunanji vidiki zadevnih makroregionalnih strategij in politik ter strategij in politik za morske baze v vzhodnem in južnem sosedstvu, vključno s severno dimenzijo in sodelovanjem na območju Črnega morja, pa tudi celostne politike Unije za Arktiko. Vse te pobude nudijo dodatne politične okvire za poglobitev odnosov s partnerskimi državami in med njimi na podlagi načel vzajemne odgovornosti, skupnega lastništva in deljene odgovornosti.
- (28) Evropska sosedska politika je usmerjena v krepitev demokracije, promocijo človekovih pravic in spoštovanje pravne države ter stabilizacijo sosednjih držav in krepitev njihove odpornosti, zlasti s spodbujanjem političnih, gospodarskih in družbenih reform kot glavnih političnih prednostnih nalog Unije. Da bi se dosegli cilji evropske sosedске politike, ki je bila revidirana leta 2015, je njen osrednji poudarek na naslednjih prednostnih področjih: dobro upravljanje, demokracija, pravna država in človekove pravice, s posebnim poudarkom na nadaljnjem sodelovanju s civilno družbo; socialno-ekonomski razvoj, vključno z bojem proti brezposelnosti mladih, izobraževalna in okoljska trajnost ter večja povezanost; varnost ter migracije in mobilnost, vključno z odpravo temeljnih vzrokov za nedovoljene migracije in prisilno razseljevanje. Diferenciacija in večje vzajemno lastništvo, tudi prek izvajanja pristopa na podlagi spodbud, ki upošteva uspešnost na ključnih področjih, sta zaščitni znak evropske sosedске politike, pri katerem se upošteva različne stopnje sodelovanja ter odražajo interesi posamezne države glede značaja in poudarka njenega partnerstva z Unijo. Instrument bi moral podpirati izvajanje pridružitvenih sporazumov ter sporazumov o partnerstvu in sodelovanju, skupno dogovorjenih pridružitvenih načrtov kot tudi prednostnih nalog partnerstva in drugih ustreznih – obstoječih in prihodnjih – skupno dogovorjenih dokumentov z državami na območju sosedstva. Izboljšati bi bilo treba prepoznavnost pomoči Unije na območju sosedstva.
- (29) Instrument bi moral podpirati izvajanje Sporazuma o partnerstvu med članicami skupine afriških, karibskih in pacifiških držav na eni strani ter Evropsko skupnostjo in njenimi državami članicami na drugi⁽¹⁹⁾ (v nadaljnjem besedilu: Sporazum o partnerstvu AKP-EU), podpisanega v Cotonouju 23. junija 2000, ki je začel veljati 1. aprila 2003, ter poznejših sporazumov z državami iz skupine afriških, karibskih in pacifiških držav (AKP) ter Uniji in njenim partnerjem iz AKP omogočati nadaljnji razvoj močnega zavezništva na področju ključnih svetovnih izzivov. Zlasti bi moral Instrument podpirati nadaljevanje vzpostavljenega sodelovanja med Unijo in Afriško unijo v skladu s Skupno strategijo Afrike in Unije ter graditi na Sporazumu o partnerstvu AKP-EU, tudi s kontinentalnim pristopom do Afrike ter vzajemno koristnim partnerstvom enakih med Unijo in Afriko.
- (30) Unija bi si morala prizadevati tudi za nadaljnji razvoj odnosov ter za vzpostavljanje partnerstev s tretjimi državami v Aziji in Amerikah. Geografski programi bi morali podpirati Pacifik in Karibe z okvirnim zneskom najmanj 500 000 000 EUR oziroma najmanj 800 000 000 EUR.
- (31) Instrument bi moral prispevati tudi k vidikom zunanjih odnosov Unije, povezanih s trgovino, vključno s potrebno skrbnostjo v dobavni verigi, da se zagotovi skladnost in vzajemna podpora med trgovinsko politiko Unije ter njenimi razvojnimi cilji in ukrepi.

⁽¹⁹⁾ UL L 317, 15.12.2000, str. 3. Sporazum o partnerstvu AKP-EU je bil spremenjen s sporazumom, podpisanim v Luxembourgju 25. junija 2005 (UL L 209, 11.8.2005, str. 27), in s sporazumom, podpisanim v Ouagadougouju 22. junija 2010 (UL L 287, 4.11.2010, str. 3).

- (32) Unija bi si morala prizadevati za čim učinkovitejšo uporabo razpoložljivih sredstev in s tem čim večji učinek svojega zunanjega delovanja. V ta namen bi bilo treba zagotoviti doslednost, skladnost in dopolnjevanje med instrumenti Unije za zunanje financiranje, zlasti Instrumentom za predpristopno pomoč, vzpostavljenim z Uredbo Evropskega parlamenta in Sveta o vzpostavitvi Instrumenta za predpristopno pomoč (IPA III) (v nadaljnjem besedilu: uredba o IPA III), Instrumentom za humanitarno pomoč, vzpostavljenim z Uredbo Sveta (ES) št. 1257/96⁽²⁰⁾, pridružitvijo čezmorskih držav in ozemelj Uniji, vzpostavljeno s Sklepom Sveta o pridružitvi čezmorskih držav in ozemelj Evropski uniji, vključno z odnosi med Evropsko unijo na eni strani ter Grenlandijo in Kraljevino Dansko na drugi strani (v nadaljnjem besedilu: Sklep o pridružitvi čezmorskih držav in ozemelj, vključno z Grenlandijo), evropskim instrumentom za mednarodno sodelovanje na področju jedrske varnosti, vzpostavljenim z Uredbo Sveta (Euratom) 2021/...⁽²¹⁾ (*), skupno zunanjo in varnostno politiko, po potrebi vključno s skupno varnostno in obrambno politiko, in Evropskim mirovnim instrumentom, vzpostavljenim s Sklepom Sveta (SZVP) 2021/509⁽²²⁾, ki se financira zunaj proračuna Unije, ter ustvariti sinergije z drugimi politikami in programi Unije.

To po potrebi vključuje skladnost in dopolnjevanje z makrofinančno pomočjo. Da bi kar najbolj povečali učinek kombiniranega ukrepanja za doseganje skupnega cilja, bi moral Instrument omogočati kombiniranje financiranja z drugimi programi Unije, kolikor prispevki ne krijejo istih stroškov.

- (33) Na podlagi uspešnosti programa Erasmus+ bi moral Instrument Uniji omogočiti nadaljnjo krepitev njegove zunanje razsežnosti. Okvirni znesek 1 800 000 000 EUR iz geografskih programov v okviru Instrumenta bi bilo treba uporabiti za financiranje ukrepov iz mednarodne razsežnosti programa Erasmus+, ki se izvajajo v skladu z Uredbo (EU) 2021/... Evropskega parlamenta in Sveta⁽²³⁾ (**), in programskim dokumentom, sprejetim v okviru Instrumenta. Programsko načrtovanje v okviru Instrumenta bi moralo povečati potencial programa Erasmus+.
- (34) Sredstva Unije v okviru Instrumenta bi bilo treba uporabiti za financiranje ukrepov iz mednarodne razsežnosti programa Ustvarjalna Evropa, vzpostavljenega z Uredbo (EU) 2021/... Evropskega parlamenta in Sveta⁽²⁴⁾ (***), da bi prispevali k spodbujanju mednarodnih kulturnih odnosov in priznali vlogo kulture pri promoviranju evropskih vrednot.
- (35) Glavni pristop za ukrepe, ki se financirajo v okviru Instrumenta, bi morali biti geografski programi, da se kar najbolj poveča učinek pomoči Unije, delovanje Unije pa približa partnerskim državam in njihovem prebivalstvu. Ta glavni pristop bi bilo treba po potrebi dopolniti s tematskimi programi in ukrepi hitrega odzivanja, pri tem pa zagotoviti skladnost in doslednost vseh programov in ukrepov.
- (36) Lokalne oblasti zajemajo veliko različnih podnacionalnih ravni in vej oblasti, tudi občine, skupnosti, okrožja, okraje, province, regije in njihove povezave. Unija bi morala v skladu s Soglasjem spodbujati tesno posvetovanje in povezovanje lokalnih oblasti ter njihovo udeležbo pri prispevanju k trajnostnemu razvoju in uresničevanju ciljev trajnostnega razvoja na lokalni ravni, zlasti v zvezi z demokracijo, pravno državo, človekovimi pravicami in temeljnimi svobodami, socialno pravičnostjo in kot ponudniki osnovnih socialnih storitev. Unija bi morala priznati različne vloge, ki jih imajo lokalne oblasti kot spodbujevalci teritorialnega pristopa k lokalnemu razvoju, vključno s procesi decentralizacije, udeležbo in odgovornostjo. Unija bi morala še povečati podporo krepitevi zmogljivosti lokalnih oblasti, da bi se tako okrepila njihova vloga v procesu trajnostnega razvoja, izboljšal politični, socialni in ekonomski dialog ter spodbudilo decentralizirano sodelovanje. Podpora lokalnim oblastem v okviru geografskih programov bi morala okvirno znašati najmanj 500 000 000 EUR.

⁽²⁰⁾ Uredba Sveta (ES) št. 1257/96 z dne 20. junija 1996 o humanitarni pomoči (UL L 163, 2.7.1996, str. 1).

⁽²¹⁾ Uredba Sveta (Euratom) 2021/... z dne ... o vzpostavitvi evropskega instrumenta za mednarodno sodelovanje na področju jedrske varnosti, ki dopolnjuje Instrument za sosedstvo ter razvojno in mednarodno sodelovanje – Globalna Evropa, na podlagi Pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti za atomsko energijo in o razveljavitvi Uredbe (Euratom) št. 237/2014 (UL L ..., ..., str. ...).

(*) Uredba iz dokumenta ST 12568/20 (2018/0245(NLE)).

⁽²²⁾ Sklep Sveta (SZVP) 2021/509 z dne 22. marca 2021 o vzpostavitvi Evropskega mirovnega instrumenta in razveljavitvi Sklepa (SZVP) 2015/528 (UL L 102, 24.3.2021, str. 14).

⁽²³⁾ Uredba (EU) 2021/... Evropskega parlamenta in Sveta z dne ... o vzpostavitvi programa Erasmus+, programa Unije za izobraževanje in usposabljanje, mladino ter šport, ter o razveljavitvi Uredbe (EU) št. 1288/2013 (UL ..., ..., str. ...).

(**) Uredba iz dokumenta PE-CONS 32/21 (2018/0191(COD)).

⁽²⁴⁾ Uredba (EU) 2021/... Evropskega parlamenta in Sveta z dne ... o vzpostavitvi programa Ustvarjalna Evropa (2021–2027) in razveljavitvi Uredbe (EU) št. 1295/2013 (UL ..., ..., str. ...).

(***) Uredba iz dokumenta PE-CONS 31/21 (2018/0190(COD)).

- (37) Politike Unije in držav članic na področju razvojnega sodelovanja bi se morale medsebojno dopolnjevati in krečiti. Unija in njene države članice bi morale biti združene v raznolikosti in boljšem skupnem delovanju ter uporabljati raznovrstne izkušnje in pristope, pri tem pa upoštevati vsak svoje primerjalne prednosti. Zato bi morala Unija spodbujati vključevanje in sodelovanje z državami članicami ter si ob upoštevanju izkušenj in zmogljivosti prizadevati za čim večjo dodano vrednost, s čimer bi se okrepili skupni interesi, vrednote in skupni cilji. V zvezi s tem bi si morale Unija in njene države članice prizadevati tudi za spodbujanje medsebojne izmenjave najboljših praks in znanja ter krepitev zmogljivosti. V primeru oblik financiranja Unije, v katere so vključene javne uprave držav članic, kot je tesno medinstitucionalno sodelovanje, bi bilo treba z državami članicami razpravljati o poenostavljenih izvedbenih in pogodbenih določbah ter te uporabljati v skladu z Uredbo (EU, Euratom) 2018/1046 Evropskega parlamenta in Sveta ⁽²⁵⁾ (v nadaljnjem besedilu: finančna uredba).
- (38) Unija in njene države članice bi morale v skladu s Soglasjem izboljšati skupno programsko načrtovanje ter tako z združevanjem sredstev in zmogljivosti povečati kolektivni učinek. Skupno programsko načrtovanje bi bilo treba spodbujati in krečiti, hkrati pa bi moralo ostati prostovoljno, prožno, vključujoče in prilagojeno razmeram v državi, dopuščati bi tudi moralo, da se programski dokumenti Unije in držav članic nadomestijo s skupnimi programskimi dokumenti Unije. Skupno programsko načrtovanje bi moralo temeljiti na prizadevanjih partnerskih držav ter njihovem prevzemanju lastništva in odgovornosti. Unija in njene države članice bi si morale, kadar koli je to ustrezno, prizadevati za podporo partnerskim državam s skupnim izvajanjem. Skupno izvajanje bi moralo biti vključujoče in odprto za vse partnerje Unije, ki soglašajo s skupno vizijo in lahko k njej prispevajo, vključno z agencijami držav članic in njihovimi razvojnimi finančnimi institucijami, lokalnimi oblastmi, zasebnim sektorjem, civilno družbo ter akademskim krogom.
- (39) Merila za določitev potreb partnerjev pri programskem načrtovanju bi morala biti skladna z načeli preglednosti, določenimi v tej uredbi.
- (40) Ker je spoštovanje demokracije, človekovih pravic in pravne države bistveno za dobro finančno poslovanje in učinkovito financiranje Unije, kot je navedeno v finančni uredbi, bi se v primeru poslabšanja stanja demokracije, človekovih pravic ali pravne države v tretjih državah pomoč lahko začasno ustavila.
- (41) Unija je zavezana spodbujanju ciljev sodelovanja na področju jedrske varnosti, določenih v Uredbi (Euratom) 2021/... (*). Zato bi bilo treba upoštevati rezultate partnerskih držav pri izvajanju obveznosti in zavez na področju jedrske varnosti ter jih obravnavati v okviru rednega političnega dialoga s temi državami. Kadar partnerska država vztrajno ne spoštuje temeljnih standardov jedrske varnosti in določb ustreznih mednarodnih konvencij, bi morala Unija sprejeti ustrezne ukrepe.
- (42) Unija bi morala v okviru Instrumenta na vseh ravneh obravnavati vprašanja človekovih pravic in demokratizacije. Medtem ko bi bilo treba demokracijo in človekove pravice, vključno z enakostjo spolov in opolnomočenjem žensk, upoštevati in vključevati v celotnem obdobju izvajanja Instrumenta, bi morala imeti pomoč Unije v okviru tematskega programa za človekove pravice in demokracijo ter tematskega programa za organizacije civilne družbe zaradi svojega globalnega značaja in zaradi delovanja, neodvisnega od soglasja vlad in javnih organov zadevnih tretjih držav, posebno dopolnilno in dodatno vlogo. Ta vloga bi morala omogočati sodelovanje in partnerstvo s civilno družbo, zlasti pri občutljivih vprašanjih človekovih pravic in demokracije. Unija bi morala posebno pozornost na prožen način nameniti državam in nujnim primerom, kjer so človekove pravice in temeljne svoboščine najbolj ogrožene ter je nespoštovanje teh pravic in svoboščin posebej izrazito in sistematično.
- (43) Misije EU za opazovanje volitev bi morale prispevati k boljši preglednosti volilnih procesov in večjemu zaupanju vanje ter podati ocene volitev na podlagi dejstev in priporočila za njihovo nadaljnje izboljšanje v okviru sodelovanja in političnega dialoga Unije s partnerskimi državami. Za financiranje misij EU za opazovanje volitev bi bilo treba nameniti okvirni znesek, ki ne bi presegal 25 % sredstev, prvotno dodeljenih tematskemu programu za človekove pravice in demokracijo.

⁽²⁵⁾ Uredba (EU, Euratom) 2018/1046 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 18. julija 2018 o finančnih pravilih, ki se uporabljajo za splošni proračun Unije, spremembi uredb (EU) št. 1296/2013, (EU) št. 1301/2013, (EU) št. 1303/2013, (EU) št. 1304/2013, (EU) št. 1309/2013, (EU) št. 1316/2013, (EU) št. 223/2014, (EU) št. 283/2014 in Sklepa št. 541/2014/EU ter razveljavitvi Uredbe (EU, Euratom) št. 966/2012 (UL L 193, 30.7.2018, str. 1).

(*) Uredba iz dokumenta ST 12568/20 (2018/0245(NLE)).

- (44) Izvajanje Instrumenta bi morala voditi načela enakosti spolov, opolnomočenja žensk in deklic kot tudi preprečevanja nasilja nad ženskami in nasilja v družini ter boja proti njima, in bi se pri tem izvajanju morale prizadevati za varstvo in promoviranje pravic žensk v skladu z akcijskimi načrti EU za enakost spolov ter ustreznimi sklepi Sveta in mednarodnimi konvencijami, vključno s sklepi Sveta o ženskah, miru in varnosti z dne 10. decembra 2018. Krepitev enakosti spolov in opolnomočenja žensk v zunanjem delovanju Unije ter povečanje prizadevanj za doseganje minimalnih standardov uspešnosti, opredeljenih v akcijskih načrtih EU za enakost spolov, bi morala voditi v spolno občutljiv in preobrazben pristop pri vsem zunanjem delovanju Unije in mednarodnem sodelovanju. Najmanj 85 % novih ukrepov, ki se izvajajo v okviru Instrumenta, bi moralo imeti enakost spolov za glavni ali pomemben cilj, kot je opredeljen z označevalcem za politiko enakosti spolov Odbora za razvojno pomoč pri OECD. Najmanj 5 % teh ukrepov bi moralo imeti za glavni cilj enakost spolov ter pravice in opolnomočenje žensk in deklic.
- (45) Instrument priznava, da imajo lahko demografska rast in demografske spremembe pomemben učinek na razvojne dosežke in gospodarski napredek. Da bi zagotovili, da bodo sedanje in prihodnje generacije lahko v celoti in trajnostno uresničile svoj potencial, bi moral Instrument podpirati prizadevanja partnerjev za celosten pristop, s katerim bi čim bolj zmanjšali izzive, povezane z rastjo prebivalstva, in kar najbolj povečali koristi demografske dividende, hkrati pa spoštovati pravico vsake države, da odloča o svoji demografski politiki, ter spoštovati, varovati in uveljavljati človekove pravice in enakost spolov.
- (46) Organizacije civilne družbe zajemajo širok nabor akterjev z različnimi vlogami in mandati, vključno z vsemi nedržavnimi, neprofitnimi, neodvisnimi in nenasilnimi strukturami, prek katerih ljudje organizirajo uresničevanje skupnih ciljev in idealov, najsi bodo politični, kulturni, verski, okoljski, družbeni ali gospodarski. Delujoč na lokalnih, nacionalnih, regionalnih in mednarodnih ravneh zajemajo formalne in neformalne organizacije iz mest in s podeželja. Unija ceni raznolikost in posebnosti organizacij civilne družbe ter sodeluje s tistimi, ki so odgovorne in pregledne ter delijo njeno zavezanost trajnostnemu razvoju ter temeljnim vrednotam miru, svobode, enakopravnosti in človeškega dostojanstva.

Instrument bi moral zagotavljati podporo Unije organizacijam civilne družbe pri njihovem uveljavljanju vrednot, interesov in ciljev Unije. Z organizacijami civilne družbe bi se bilo treba ustrezno posvetovati in jim omogočiti pravočasen dostop do ustreznih informacij, da bi lahko ustrezno sodelovale pri oblikovanju, izvajanju in s tem povezanim spremljanju programov ter k njim pomembno prispevale. V okviru Instrumenta bi bilo treba podpirati vlogo organizacij, ki podpirajo demokracijo, svobodne volitve, civilno družbo, človekove pravice in pravno državo po vsem svetu, kot so Evropska ustanova za demokracijo, organizacije državljanov za opazovanje volitev ter njihove evropske in druge regionalne in svetovne platforme.

- (47) Instrument bi moral spodbujati sodelovanje organizacij civilne družbe pri prispevanju k trajnostnemu razvoju in uresničevanju ciljev za trajnostni razvoj, med drugim na področjih demokracije, pravne države, človekovih pravic in temeljnih svoboščin, socialne pravičnosti ter osnovnih socialnih storitev.
- (48) Ta uredba določa finančna sredstva za Instrument, ki za Evropski parlament in Svet pomenijo prednostni referenčni znesek v letnem proračunskem postopku v smislu točke 18 Medinstitucionalnega sporazuma z dne 16. decembra 2020 med Evropskim parlamentom, Svetom Evropske unije in Evropsko komisijo o proračunski disciplini, sodelovanju v proračunskih zadevah in dobrem finančnem poslovanju ter novih virih lastnih sredstev, vključno s časovnim načrtom za uvedbo novih virov lastnih sredstev ⁽²⁶⁾.
- (49) Instrument odseva pomen boja proti podnebnim spremembam v skladu z zavezo Unije v zvezi z izvajanjem Pariškega sporazuma in doseganjem ciljev trajnostnega razvoja in bi moral prispevati k vključevanju podnebnih ukrepov v politike Unije in doseganju skupnega cilja, da bi 30 % proračunskih odhodkov Unije podpiralo podnebne cilje. Pričakuje se, da bodo ukrepi v okviru Instrumenta k uresničevanju podnebnih ciljev prispevali v višini 30 % skupnih finančnih sredstev. Ustrezni ukrepi bodo opredeljeni med izvajanjem Instrumenta, skupni

⁽²⁶⁾ UL L 433 I, 22.12.2020, str. 28.

prispevek iz Instrumenta pa bi moral biti del ustreznih postopkov spremljanja, ocenjevanja in pregleda. Instrument bi moral, da bi prispeval k ustavitvi in obrnitvi trenda upada biotske raznovrstnosti, prispevati k ambiciji, da se za cilje biotske raznovrstnosti v letu 2024 nameni 7,5 %, v letih 2026 in 2027 pa 10 % letne porabe v sklopu večletnega finančnega okvira, pri čemer se upoštevajo obstoječa prekrivanja med podnebnimi cilji in cilji na področju biotske raznovrstnosti. Ukrepi Unije na tem področju bi morali spodbujati spoštovanje Pariškega sporazuma in Konvencije ZN o biološki raznovrstnosti, Okvirne konvencije ZN o spremembi podnebja in Konvencije ZN o boju proti dezertifikaciji, ne pa prispevati k degradaciji okolja ali povzročati škodo okolju ali podnebnju. Zlasti bi morala biti sredstva, dodeljena v okviru Instrumenta, skladna z dolgoročnim ciljem, da se povprečna globalna temperatura v primerjavi s predindustrijsko ravno zviša za precej manj kot 2 °C, in prizadevanji za omejitev dviga temperature na 1,5 °C. Skladna bi morala biti tudi s ciljem, da se poveča sposobnost prilagajanja škodljivim učinkom podnebnih sprememb in krepí odpornost proti podnebnim spremembam. Posebno pozornost bi bilo treba nameniti ukrepom, ki ustvarijo vzajemne koristi in izpolnijo več ciljev, tudi na področju podnebja, biotske raznovrstnosti in okolja.

- (50) Unija bi se morala zavzemati za konstruktivno sodelovanje na področju mobilnosti in vseh vidikov migracij, da bi te lahko bile varne in dobro regulirane. Bistvenega pomena je, da se ob upoštevanju pristojnosti držav članic še okrepi sodelovanje s partnerskimi državami na področju migracij, da bi se pridobile koristi od urejenih, varnih, dovoljenih in odgovornih migracij ter učinkovito obravnavale nedovoljene migracije in prisilno razseljevanje. Tovrstno sodelovanje bi moralo prispevati k zagotavljanju dostopa do mednarodne zaščite, odpravi temeljnih vzrokov nedovoljenih migracij in prisilnega razseljevanja, krepitvi upravljanja meja in prizadevanjem za preprečevanje nedovoljenih migracij in prisilnega razseljevanja, boju proti trgovini z ljudmi in tihotapljenju migrantov ter delu na področju dostojnega in trajnostnega vračanja, ponovnega sprejema in, po potrebi, ponovnega vključevanja, na podlagi vzajemne odgovornosti ter doslednega spoštovanja obvez glede humanitarne pomoči in človekovih pravic v okviru mednarodnega prava in prava Unije ter ob sodelovanju z diasporami in podpori zakonitih migracijskih poti. Zato bi moralo biti učinkovito sodelovanje tretjih držav z Unijo na tem področju neločljiv sestavni del Instrumenta. Za zagotovitev, da zunanja pomoč Unije partnerskim državam pomaga učinkoviteje upravljati migracije v smeri trajnostnega razvoja, je potrebna večja skladnost med migracijsko politiko in politiko razvojnega sodelovanja ter drugimi zunanjimi politikami. Instrument bi moral prispevati k usklajenemu, celostnemu in strukturiranemu pristopu do migracij ter omogočati čim večje sinergije in zagotavljati potreben vzvod.
- (51) Instrument bi moral Uniji omogočiti, da se v sodelovanju z državami članicami ter v skladu in na način, ki je skladen z migracijsko politiko Unije in jo dopolnjuje, celovito odzove na izzive, potrebe in priložnosti, povezane z migracijami in prisilnim razseljevanjem. V ta namen in brez poseganja v nepredvidene okoliščine bi bilo treba okvirno 10 % finančnih sredstev Instrumenta nameniti zlasti ukrepom, ki podpirajo upravljanje in vodenje na področju migracij in prisilnega razseljevanja v okviru ciljev Instrumenta. Ta cilj bi moral vključevati tudi ukrepe za odpravo temeljnih vzrokov nedovoljenih migracij in prisilnega razseljevanja, kadar so usmerjeni neposredno v specifične izzive, povezane z migracijami in prisilnim razseljevanjem. Z migracijami povezani ukrepi v okviru Instrumenta, kot so potrebni na podlagi njegovih geografskih in tematskih programov ter ukrepov hitrega odzivanja, bi morali za pomoč pri oblikovanju celovitih partnerstev temeljiti na izkušnjah, pridobljenih z izvajanjem evropske agende o migracijah in večletnega finančnega okvira za obdobje 2014–2020. Podpora Unije bi morala upoštevati koristi dovoljenih migracij za razvoj. Z migracijami povezani ukrepi v okviru Instrumenta bi morali prispevati k učinkovitemu izvajanju sporazumov in dialogov EU s tretjimi državami o migracijah, in sicer s spodbujanjem sodelovanja, oprtega na prožen spodbujevalni pristop in podprtega z mehanizmom usklajevanja v okviru Instrumenta. Mehanizem usklajevanja bi moral omogočiti reševanje tekočih in nastajajočih migracijskih izzivov v okviru Instrumenta z uporabo vseh ustreznih komponent s prožnim financiranjem, pri čemer bi bilo treba upoštevati finančna sredstva Instrumenta in se opreti na njihovo prožno izvrševanje. Te ukrepe bi bilo treba izvajati ob doslednem spoštovanju mednarodnega prava, vključno z mednarodnim pravom o človekovih pravicah in o beguncih, ter pristojnosti Unije in nacionalnih pristojnosti. Komisija bi morala razviti in uporabljati zanesljiv in pregleden sistem sledenja za merjenje takih odhodkov in poročanje o njih.
- (52) Instrument bi moral digitalne rešitve ter informacijske in komunikacijske tehnologije obravnavati kot pomembne dejavnike omogočitelje trajnostnega razvoja in vključujoče rasti, ter prispevati k nadaljnjemu spodbujanju digitalizacije.

- (53) Ukrepi, ki se v okviru Instrumenta sprejmejo v zvezi z bojem proti terorizmu in organiziranemu kriminalu, kibernetško varnostjo in bojem proti kibernetški kriminaliteti ter krepitevijo zmogljivosti vojaških akterjev v podporo razvoju in varnosti za razvoj, bi morali biti usmerjeni v ustvarjanje neposrednih koristi glede človekove varnosti za prebivalstvo, zajemati ustrezne dobre prakse za zagotavljanje srednje- in dolgoročne trajnosti in odgovornosti, vključno z učinkovitim demokratičnim nadzorom, ter bi morali promovirati pravno državo, preglednost in uveljavljena načela mednarodnega prava.
- (54) V Agendi 2030 je poudarjen pomen spodbujanja miroljubnih in vključujočih družb kot cilja trajnostnega razvoja 16, pa tudi za doseganje drugih rezultatov razvojne politike. V okviru cilja trajnostnega razvoja 16.a se izrecno poziva h krepitvi odgovornih nacionalnih institucij, tudi z mednarodnim sodelovanjem, za povečanje zmogljivosti na vseh ravneh, zlasti v državah v razvoju, s ciljem preprečiti nasilje in se boriti proti terorizmu in kriminalu.
- (55) Odbor za razvojno pomoč pri OECD je s sporočilom z dne 19. februarja 2016 po srečanju na visoki ravni posodobil smernice za poročanje o uradni razvojni pomoči na področju miru in varnosti. Financiranje ukrepov v okviru Instrumenta se šteje za uradno razvojno pomoč, kadar so izpolnjena merila iz navedenih smernic za poročanje ali katerih koli poznejših smernic za poročanje, o katerih se dogovori Odbor za razvojno pomoč.
- (56) Krepitev zmogljivosti v podporo razvoju in varnosti za razvoj bi bilo treba uporabiti le v izjemnih primerih, kadar ciljev Instrumenta ni mogoče doseči z nevojaškimi akterji.
- (57) Instrument bi moral graditi na izkušnjah in spoznanjih, pridobljenih pri izvajanju ukrepov za krepitev zmogljivosti v podporo razvoju in varnosti za razvoj, zlasti pri ustreznih posvetovanjih in ocenah, izvedenih v okviru Uredbe (EU) 2017/2306 Evropskega parlamenta in Sveta⁽²⁷⁾. V zvezi s tem bi morala Komisija, kadar je to ustrezno, upoštevati tudi ocene, izvedene skupaj z državami članicami.
- (58) Unija bi morala pri vseh ukrepih in programih v okviru Instrumenta spodbujati tudi pristop, občutljiv za konflikte in upošteva različnost spolov.
- (59) Za to uredbo se uporabljajo horizontalna finančna pravila, ki sta jih Evropski parlament in Svet sprejela na podlagi člena 322 PDEU. Ta pravila so določena v finančni uredbi in določajo zlasti postopek za pripravo proračuna in njegovo izvrševanje prek nepovratnih sredstev, nagrad, javnih naročil, posrednega upravljanja, finančnih instrumentov, proračunskih jamstev, finančne pomoči in povračila zunanjim strokovnjakom ter urejajo nadzor odgovornosti finančnih akterjev. Pravila, sprejeta na podlagi člena 322 PDEU, zajemajo tudi splošen režim pogojenosti za zaščito proračuna Unije.
- (60) Vrste financiranja in načini izvrševanja na podlagi te uredbe bi se morali izbrati na podlagi njihove ustreznosti za doseganje specifičnih ciljev ukrepov in zagotavljanje rezultatov, ob upoštevanju zlasti stroškov nadzora, upravnega bremena in pričakovanega tveganja neizpolnjevanja. Pri odločanju o tem bi bilo treba upoštevati uporabo pavšalnih zneskov, stroškov na enoto in pavšalnih stopenj ter financiranja, ki ni povezano s stroški zadevne operacije, kot je določeno v točki (a) člena 125(1) finančne uredbe.
- (61) V skladu s členom 193(2) finančne uredbe se lahko nepovratna sredstva dodelijo za ukrep, ki se je že začel izvajati, pod pogojem, da vložnik lahko dokaže, da je bilo treba ukrep začeti izvajati pred podpisom sporazuma o nepovratnih sredstvih. Vendar stroški, nastali pred datumom vložitve vloge za nepovratna sredstva, niso upravičeni, razen v ustrezno utemeljenih izjemnih primerih. Da pri zagotavljanju podpore Unije ne bi prihajalo do motenj, ki bi lahko škodovala interesom Unije, bi moralo biti v sklepu o financiranju za omejeno obdobje na začetku večletnega finančnega okvira za obdobje 2021–2027 in le v ustrezno utemeljenih primerih mogoče določiti, da so ukrepi in stroški od 1. januarja 2021 upravičeni, tudi če so se ti ukrepi izvedli in so ti stroški nastali pred vložitvijo vloge za nepovratna sredstva.

⁽²⁷⁾ Uredba (EU) 2017/2306 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 12. decembra 2017 o spremembi Uredbe (EU) št. 230/2014 o vzpostavitvi instrumenta za prispevanje k stabilnosti in miru (UL L 335, 15.12.2017, str. 6).

- (62) Novi Evropski sklad za trajnostni razvoj plus (EFSD+), ki temelji na Evropskem skladu za trajnostni razvoj (EFSD), kot je bil vzpostavljen z Uredbo (EU) 2017/1601, bi moral biti celovit finančni sveženj, ki zagotavlja zmogljivost financiranja v obliki nepovratnih sredstev, tehnične pomoči, finančnih instrumentov, proračunskih jamstev in operacij mešanega financiranja po vsem svetu. EFSD+, ki ga dopolnjujejo prizadevanja za izboljšanje naložbenega okolja v partnerskih državah, bi moral postati del načrta za zunanje naložbe ter združevati operacije mešanega financiranja in operacije proračunskega jamstva, ki so krite z jamstvom za zunanje delovanje, vključno s tistimi, ki krijejo državna tveganja, povezana z dajanjem posojil, ki je bilo pred tem izvedeno v okviru mandata Evropske investicijske banke (EIB) za zunanja posojila. Dodelitev sredstev, ki bodo uporabljena za operacije EFSD+, bi morala temeljiti na ustreznih programskih dokumentih, zlasti v njih opredeljenih prednostnih nalogah, med drugim pa bi morala upoštevati specifične stvarnosti in potrebe vsake partnerske države ali regije ter relativno težo dodelitve sredstev po geografskih območjih, določenih v tej uredbi. Programsko načrtovanje bi moralo privedi do ustreznega ravnotežja med operacijami mešanega financiranja in operacijami proračunskega jamstva v okviru EFSD+ ter drugimi oblikami financiranja Unije iz te uredbe. EFSD+ bi bilo treba izvajati prek odprte in sodelovalne naložbene arhitekture ter tako zagotoviti optimalno uporabo sektorskega in geografskega strokovnega znanja upravičenih partnerjev, pri tem pa kar najbolj povečati njegov razvojni učinek. EFSD+ bi morale sestavljati regionalne naložbene platforme na regionalnih območjih, ki so zajeta s to uredbo in, kadar je ustrezno, z uredbo o IPA III.

Za zagotovitev, da je obvladovanje tveganj EFSD+ neodvisno, nepristransko, vključujoče in pregledno, bi bilo treba ustanoviti tehnično skupino za ocenjevanje tveganj, ki bi bila odprta za strokovnjake iz EIB, drugih upravičenih partnerjev in zainteresiranih držav članic, organizirala in vodila pa bi jo Komisija. Komisija bi morala poskrbeti, da se informacije in analize posredujejo vsem državam članicam pravočasno ter na pregleden in vključujoč način, ob ustreznem upoštevanju vprašanj zaupnosti. Po posvetovanju s tehnično skupino za ocenjevanje tveganj in ob upoštevanju njenih nasvetov bi morala Komisija skleniti sporazume o jamstvu za zunanje delovanje z vsemi izbranimi upravičenimi partnerji, vključno z EIB, ter bi morala ključne elemente teh sporazumov predstaviti zadevnemu strateškemu odboru.

- (63) EIB bi morala glede na svojo vlogo na podlagi Pogodb in svoje izkušnje v zadnjih desetletjih pri podpiranju politik Unije ostati naravni partner Komisije za izvajanje operacij v okviru jamstva za zunanje delovanje. EIB in Komisija bi morali okrepiti sodelovanje in usklajevanje v celotnem obdobju izvajanja jamstva za zunanje delovanje v okviru EFSD+, tudi med postopkom programskega načrtovanja in na terenu. EIB bi bilo treba zaupati izvajanje namenskega naložbenega okna, ki zajema celovito kritje tveganja za operacije s partnerji na državni ravni in nekomercialnimi partnerji na poddržavni ravni ter bi moralo biti izključno, razen ko gre za operacije, katerih EIB ne more izvesti ali za katere se odloči, da jih ne bo izvedla. Za EIB bi se lahko po potrebi vzpostavila dodatna neizključna namenska naložbena okna, ki bi zagotovila kritje celotnega tveganja za operacije s komercialnimi partnerji na poddržavni ravni ter za operacije za spodbujanje neposrednih tujih naložb, trgovine in internacionalizacije gospodarstev partnerskih držav, tudi prek vhodnih neposrednih tujih naložb, pa tudi drugih tematskih prednostnih nalog Unije v podporo ciljem Instrumenta in v skladu s cilji trajnostnega razvoja, med drugim vključno z evropskimi razvojnimi finančnimi institucijami in subjekti zasebnega sektorja Unije. Jamstvo EU bi moralo zagotavljati le kritje političnega tveganja za operacije v zasebnem sektorju, ki bi morale biti skladne z operacijami izvoznih kreditnih agencij držav članic.

Za ta naložbena okna, ki bi morala predstavljati namenske mandate, ki jih EIB potrebuje za delovanje zunaj Unije, bi se morala uporabljati enaka pravila in pogoji kot za vsa druga naložbena okna v okviru EFSD+, vključno s pravili o upravljanju, z izjemo izključnega naložbenega okna pa bi jih bilo treba določiti v skladu s postopkom za upravičenost ter izbiro operacij in partnerjev za jamstvo za zunanje delovanje v okviru EFSD+ iz te uredbe. Za ta tri naložbena okna, namenjena EIB, bi moral biti skupni okvirni znesek 26 725 000 000 EUR. Znesek za vsakega od naložbenih oken bi bilo treba utemeljiti in potrditi kot rezultat postopka programskega načrtovanja na začetku večletnega finančnega okvira in med pregledi programskega načrtovanja. Cilji, prednostne naloge in zneski za vsakega od naložbenih oken ter njihovo izvajanje bi morali zagotavljati popolno usklajenost politik s prednostnimi nalogami Unije ter biti skladni s to uredbo in ustreznimi večletnimi okvirnimi programi, vključno z njenimi geografskimi in tematskimi prednostnimi nalogami. Za zagotovitev enakih konkurenčnih pogojev bi bilo treba metodologijo ocenjevanja tveganj in metodologijo nadomestil v okviru EFSD+ dosledno uporabljati za vsa naložbena okna, tudi tista, namenjena EIB. Moralo bi biti omogočeno, da naložbena okna, ki jih izvaja EIB, zajemajo katero koli od držav, upravičenih do jamstva za zunanje delovanje, zlasti kadar bi bilo to najbolj potrebno ter v skladu z geografskimi prednostnimi nalogami Instrumenta in, kadar je ustrezno, uredbe o IPA III. Jamstva EFSD+ za operacije EIB s komercialnimi partnerji na poddržavni ravni in operacije v zasebnem sektorju bi bilo treba prevzeti pod pogoji, podobnimi jamstvom, odobrenim drugim upravičenim partnerjem.

Moralo bi biti mogoče, da so jamstva EFSD+, ki jih prevzame EIB ali drugi upravičeni partnerji, za operacije s partnerji na državni ravni in z nekomercialnimi partnerji na poddržavni ravni ter operacije s komercialnimi partnerji na poddržavni ravni, ki ne ustvarjajo velikih prihodkov, neplačana, da bi se zmanjšali stroški financiranja naložb javnega sektorja, ki jih izvajajo partnerske države. Komisija in EIB bi morali v skladu s cilji in splošnimi načeli Instrumenta, ustreznih okvirnih programskih dokumentov ter, kadar je ustrezno, uredbe o IPA, skleniti posebne sporazume o jamstvu za zunanje delovanje za naložbena okna, namenjena EIB.

- (64) EFSD+ bi moral biti usmerjen v podporo naložb kot način prispevanja k doseganju ciljev trajnostnega razvoja s spodbujanjem trajnostnega in vključujočega gospodarskega, okoljskega in družbenega razvoja, prehoda v trajnostno gospodarstvo z dodano vrednostjo ter stabilno naložbeno okolje, s promoviranjem socialno-ekonomske in okoljske odpornosti v partnerskih državah s posebnim poudarkom na izkoreninjenju revščine, prispevku k zmanjševanju socialno-ekonomskih neenakosti, trajnostni in vključujoči rasti, boju proti podnebnim spremembam v skladu s Pariškim sporazumom, prilagajanju podnebnim spremembam in blažitvi njihovih posledic, varstvu okolja in okoljskem upravljanju, ustvarjanju dostojnih delovnih mest v skladu s temeljnimi standardi dela Mednarodne organizacije dela (MOD), gospodarskih priložnostih, spretnostih in podjetništvu, socialno-ekonomskih sektorjih, vključno s socialnimi podjetji in zadrugami, mikro, malih in srednjih podjetjih (MSP), trajnostni poveztivosti ter podpori ranljivim skupinam, spoštovanju človekovih pravic, enakosti spolov ter opolnomočenju žensk in mladih, pa tudi na odpravi specifičnih socialno-ekonomskih temeljnih vzrokov za nedovoljene migracije in temeljnih vzrokov za prisilno razseljevanje v skladu z ustreznimi okvirnimi programskimi dokumenti.

Izvajanje EFSD+ bi moralo biti skladno s cilji, splošnimi načeli in okvirom politike Instrumenta in, kadar je ustrezno, uredbe o IPA III, zlasti z veljavnimi mednarodno dogovorjenimi smernicami, načeli in konvencijami o naložbah, tudi z načeli ZN za odgovorne naložbe, vodilnimi načeli ZN o podjetništvu in človekovih pravicah, smernicami OECD za večnacionalna podjetja, načeli Organizacije ZN za prehrano in kmetijstvo za odgovorne naložbe v kmetijstvo in prehranske sisteme, konvencijami MOD, mednarodnim pravom človekovih pravic ter načeli razvojne učinkovitosti, kot so določena v partnerstvu za učinkovito razvojno sodelovanje iz Busana in potrjena na forumu na visoki ravni leta 2016 v Nairobiju, vključno z lastništvom, prilagajanjem, usmerjenostjo v rezultate, preglednostjo in vzajemno odgovornostjo, pa tudi ciljem nevezane pomoči. Posebno pozornost bi bilo treba nameniti državam, ki so bile opredeljene kot države v nestabilnih razmerah ali konfliktih, najmanj razvitim državam, majhnim otoškim državam v razvoju, neobalnim državam v razvoju in močno zadolženim revnim državam.

- (65) EFSD+ bi moral kar najbolj povečati dodatnost financiranja, odpraviti nedelovanje trga in neoptimalne naložbene razmere, podpirati lokalne javne subjekte pri povečevanju in avtonomnem financiranju njihovih naložb, zagotavljati inovativne proizvode ter pritegniti sredstva zasebnega sektorja. Dodatnost bi bilo treba uporabljati v skladu s cilji in načeli Instrumenta ter drugimi ustreznimi politikami Unije. Udeležba zasebnega sektorja, vključno z MSP, pri sodelovanju Unije s partnerskimi državami prek EFSD+ bi morala prinesiti merljiv in dodaten razvojni učinek, brez izkrivljanja lokalnega trga in nelojalnega konkuriranja lokalnim gospodarskim akterjem. Morala bi biti stroškovno učinkovita in pregledna, ter temeljiti na vzajemni odgovornosti in delitvi tveganja in stroškov. EFSD+ bi moral delovati kot točka „vse na enem mestu“ za sprejemanje predlogov za financiranje finančnih institucij in javnih ali zasebnih vlagateljev ter zagotavljanje raznovrstne finančne podpore za upravičene naložbe. Oceniti bi bilo treba učinek vzvoda EFSD+, tako da se izmeri mobilizacija dodatnih sredstev za trajnostni razvoj z uporabo finančne podpore iz EFSD+. Učinek vzvoda bi bilo treba meriti v skladu z opredelitvijo iz točke 38 člena 2 finančne uredbe ter z mednarodnimi pravili in praksami za merjenje zneskov, mobiliziranih iz zasebnega sektorja z uradnimi ukrepi za financiranje razvoja, kot so metodologije Odbora za razvojno pomoč pri OECD. Evropski parlament in Svet bi morala imeti možnost, da upravičene partnerje in civilno družbo povabita k izmenjavi mnenj o operacijah financiranja in naložbenih operacijah, ki so zajete s to uredbo.
- (66) Vzpostaviti bi bilo treba jamstvo za zunanje delovanje, in sicer na podlagi obstoječega jamstva EFSD, vzpostavljenega z Uredbo (EU) 2017/1601, in jamstev, ki so podprta z Jamstvenim skladom za zunanje ukrepe EFSD, vzpostavljenim z Uredbo (EC, Euratom) št. 480/2009. Jamstvo za zunanje delovanje bi moralo podpirati operacije EFSD+, ki so krite s proračunskimi jamstvi, makrofinančno pomočjo in posojili tretjim državam na podlagi Sklepa Sveta 77/270/Euratom⁽²⁸⁾. Te operacije bi bilo treba podpreti iz odobritev v okviru Instrumenta, skupaj

⁽²⁸⁾ Sklep Sveta 77/270/Euratom z dne 29. marca 1977 o pooblastitvi Komisije za dodelitev Euratom posojil zaradi prispevanja k financiranju nuklearnih elektrarn (UL L 88, 6.4.1977, str. 9).

s tistimi iz uredbe o IPA III in Uredbe (Euratom) 2021/... (*), ki bi morale kriti tudi oblikovanje rezervacij in obveznosti, ki izhajajo iz posojil v obliki makrofinančne pomoči oziroma posojil tretjim državam iz člena 10(2) Uredbe (Euratom) 2021/... (*). Pri financiranju operacij EFSD+ bi bilo treba prednost dati tistim, ki kar najbolj povečujejo dodatnost in razvojni učinek, vključno s tistimi, ki imajo velik učinek na ustvarjanje dostojnih delovnih mest, katerih razmerje med stroški in koristmi povečuje trajnost naložb ter ki zagotavljajo trajnostni in dolgoročni razvojni učinek. Operacije, ki prejemajo podporo jamstva za zunanje delovanje, bi morala spremljati poglobljena predhodna ocena okoljskih, finančnih in socialnih vidikov, kot je primerno in v skladu z zahtevami za boljše pravno urejanje.

Proračunska jamstva in finančni instrumenti bi morali biti skladni s politiko Unije o jurisdikcijah, ki niso pripravljene sodelovati v davčne namene, in njenimi posodobitvami, kot je določeno v ustreznih pravnih aktih Unije in sklepih Sveta, zlasti v sklepih Sveta z dne 8. novembra 2016 in v prilogi k tem sklepom, ter načeli, določenimi v Direktivi (EU) 2015/849 Evropskega parlamenta in Sveta ⁽²⁹⁾. Uporabljajo se vse zadevne določbe finančne uredbe, zlasti določbe o posrednem upravljanju, določene v naslovu VI finančne uredbe. Zagotavljanje osnovnih javnih storitev bi moralo ostati v pristojnosti vlad.

- (67) Da se zagotovi prožnost, poveča privlačnost za zasebni sektor ter kar najbolj poveča učinek naložb, bi bilo treba upravičenim partnerjem omogočiti odstopanje od pravil v zvezi z načini izvrševanja proračuna Unije, kot je določeno v finančni uredbi. Ti upravičeni partnerji bi lahko bili tudi organi, ki jim ni zaupano izvajanje javno-zasebnega partnerstva, ali organi, za katere velja zasebno pravo partnerske države.
- (68) Da bi se povečal učinek jamstva za zunanje delovanje, bi morale imeti države članice in pogodbenice Sporazuma o Evropskem gospodarskem prostoru ⁽³⁰⁾ možnost, da zagotovijo prispevke v obliki gotovine ali jamstva. Prispevek v obliki jamstva ne bi smel presegati 50 % zneska operacij, za katere jamči Unija. Za finančne obveznosti, ki izhajajo iz tega jamstva, se ne bi smele oblikovati rezervacije, likvidnostni blažilec pa bi se moral zagotoviti iz skupnega sklada za rezervacije, vzpostavljenega s členom 212 finančne uredbe.
- (69) Zunanji ukrepi se pogosto izvajajo v izredno nestabilnem okolju, ki zahteva nenehno in hitro prilagajanje spreminjajočim se potrebam partnerjev Unije in svetovnim izzivom na področju človekovih pravic, demokracije in dobrega upravljanja, varnosti in stabilnosti, podnebnih sprememb in okolja ter oceanov, pa tudi izzivom, povezanim z migracijami in prisilnim razseljevanjem ter temeljnimi vzroki zanje. Združevanje načela predvidljivosti s potrebo po hitrem odzivanju na nove potrebe posledično pomeni, da je treba prilagoditi finančno izvajanje programov. Gradeč na uspešni izkušnji Evropskega razvojnega sklada bi moral za večjo zmožnost Unije za odzivanje na nepredvidene potrebe določen znesek ostati nedodeljen kot rezerva za nastajajoče izzive in prednostne naloge. Mobilizirati bi ga bilo treba v skladu s postopki, določenimi v tej uredbi.
- (70) Rezerva za nastajajoče izzive in prednostne naloge bi morala zagotavljati naslednja dodatna sredstva: 200 000 000 EUR za tematski program za človekove pravice in demokracijo, 200 000 000 EUR za tematski program za organizacije civilne družbe ter 600 000 000 EUR za tematski program za svetovne izzive.
- (71) Komisija bi morala pred mobilizacijo sredstev podrobno obvestiti Evropski parlament o rezervi za nastajajoče izzive in prednostne naloge ter bi morala v celoti upoštevati njegove pripombe o naravi, ciljih in predvidenih finančnih zneskih.
- (72) Zato bi morala ta uredba spoštovati načelo, da se proračun Unije določa letno, hkrati pa ohraniti možnost uporabe prožnosti, ki jih finančna uredba že dovoljuje za druge politike, in sicer prenose in ponovno dodeljevanje sredstev, da bi se zagotovila učinkovita poraba sredstev Unije za državljane Unije ter za partnerske države, na ta način pa kar najbolj povečala sredstva Unije, ki so na voljo za posredovanje v okviru ukrepov zunanjega delovanja Unije.

(*) Uredba iz dokumenta ST 12568/20 (2018/0245(NLE)).

⁽²⁹⁾ Direktiva (EU) 2015/849 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 20. maja 2015 o preprečevanju uporabe finančnega sistema za pranje denarja ali financiranje terorizma, spremembi Uredbe (EU) št. 648/2012 Evropskega parlamenta in Sveta ter razveljavitvi Direktive 2005/60/ES Evropskega parlamenta in Sveta in Direktive Komisije 2006/70/ES (UL L 141, 5.6.2015, str. 73).

⁽³⁰⁾ UL L 1, 3.1.1994, str. 3.

- (73) Krepitev zmogljivosti vojaških akterjev v tretjih državah bi bilo treba izvajati bodisi v okviru politike Unije na področju razvojnega sodelovanja, kadar je glavni namen izpolnitev ciljev na področju razvoja, bodisi v okviru skupne zunanje in varnostne politike (SZVP) Unije, kadar je v skladu s členom 40 PEU glavni namen izpolnitev ciljev na področju miru in varnosti. Ta uredba spoštuje uporabo postopkov in obseg pooblastil institucij v okviru politike Unije na področju razvojnega sodelovanja in SZVP Unije.
- (74) Ukrepi v okviru Instrumenta, ki vključujejo zagotavljanje ali financiranje opreme, storitev ali tehnologije, bi morali biti skladni z ustreznimi določbami Unije ter nacionalnimi in mednarodnimi določbami, zlasti s pravili iz Skupnega stališča Sveta 2008/944/SZVP⁽³¹⁾, omejevalnimi ukrepi Unije in Uredbo (EU) 2021/... Evropskega parlamenta in Sveta⁽³²⁾ (*). Ocene tveganj, ki jih Komisija izvede v okviru Instrumenta, ne posegajo v ocenjevanje vlog držav članic za izvozno dovoljenje. Vsaka država članica bi morala prejeti vloge za izvozno dovoljenje – tudi tiste, ki zadevajo medvladne prenose – za blago s Skupnega seznama vojaškega blaga EU oceniti za vsak primer posebej na podlagi meril, določenih v Skupnem stališču 2008/944SZVP. V skladu z Uredbo (EU) 2019/125 Evropskega parlamenta in Sveta⁽³³⁾ se s takimi ukrepi ne bi smelo financirati zagotavljanja kakršne koli opreme, ki bi se lahko uporabila za mučenje ali drugo kruto, nečloveško ali poniževalno ravnanje ali kaznovanje.
- (75) V Sklepu o pridružitvi čezmorskih držav in ozemelj, vključno z Grenlandijo, so določena finančna sredstva za pridružitve čezmorskih držav in ozemelj Uniji. Ta finančna sredstva so glavni vir financiranja za čezmorske države in ozemlja. Na podlagi Sklepa o pridružitvi čezmorskih držav in ozemelj, vključno z Grenlandijo, bi morali biti osebe in subjekti s sedežem v čezmorskih državah in ozemljih upravičeni do financiranja na podlagi navedenega sklepa, v skladu z njegovimi pravili in cilji ter morebitnimi ureditvami, ki se uporabljajo v državi članici, s katero je zadevna čezmorska država ali ozemlje povezano. Poleg tega bi bilo treba spodbujati sodelovanje na področjih skupnega interesa med partnerskimi državami ter čezmorskimi državami in ozemlji ter najbolj oddaljenimi regijami Unije na podlagi člena 349 PDEU.
- (76) Da bi okrepili lastništvo partnerskih držav glede njihovih razvojnih procesov in vzdržnost zunanje pomoči, bi morala Unija po potrebi dati prednost koriščenju institucij, zmogljivosti in strokovnega znanja samih partnerskih držav ter njihovih sistemov in postopkov v zvezi z vsemi vidiki projektnega cikla za sodelovanje, hkrati pa zagotavljati polno vključenost lokalnih vlad in civilne družbe. Unija bi morala potencialnim upravičencem do sredstev Unije dati na voljo informacije in usposabljanje o tem, kako za ta sredstva zapositi.
- (77) Komuniciranje spodbuja demokratično razpravo, krepi institucionalni nadzor in skrben pregled nad financiranjem Unije ter prispeva k večji verodostojnosti Unije. Unija in upravičenci do sredstev Unije bi morali izboljšati prepoznavnost delovanja Unije in ustrezno komunicirati o dodani vrednosti podpore Unije. V zvezi s tem bi morali sporazumi, sklenjeni s prejemniki sredstev Unije, v skladu s finančno uredbo vsebovati obveznosti, ki zagotavljajo ustrezno prepoznavnost, Komisija pa bi morala, kadar te obveznosti niso izpolnjene, ustrezno in pravočasno ukrepati.
- (78) Letni ali večletni akcijski načrti ter ukrepi iz te uredbe bi morali biti programi dela v skladu s finančno uredbo. Letne ali večletne akcijske načrte bi moral sestavljati sklop ukrepov, ki so združeni v en dokument.

⁽³¹⁾ Skupno stališče Sveta 2008/944/SZVP z dne 8. decembra 2008, ki opredeljuje skupna pravila glede nadzora izvoza vojaške tehnologije in opreme (UL L 335, 13.12.2008, str. 99).

⁽³²⁾ Uredba (EU) 2021/... Evropskega parlamenta in Sveta z dne ... o vzpostavitvi režima Unije za nadzor izvoza, posredovanja, tehnične pomoči, tranzita in prenosa blaga z dvojno rabo (UL L ..., ..., str. ...).

(*) Uredba iz dokumenta PE-CONS št. 54/20 (2016/0295(COD)).

⁽³³⁾ Uredba (EU) 2019/125 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. januarja 2019 o trgovini z določenim blagom, ki bi se lahko uporabilo za izvršitev smrtne kazni, mučenje ali drugo kruto, nečloveško ali poniževalno ravnanje ali kaznovanje (UL L 30, 31.1.2019, str. 1).

- (79) V skladu s finančno uredbo, Uredbo (EU, Euratom) št. 883/2013 Evropskega parlamenta in Sveta ⁽³⁴⁾ ter uredbami Sveta (ES, Euratom) št. 2988/95 ⁽³⁵⁾, (Euratom, ES) št. 2185/96 ⁽³⁶⁾ in (EU) 2017/1939 ⁽³⁷⁾ se finančni interesi Unije zaščitijo s sorazmernimi ukrepi, ki vključujejo ukrepe v zvezi s preprečevanjem, odkrivanjem, odpravljanjem in preiskovanjem nepravilnosti, tudi goljufij, z izterjavo izgubljenih, neupravičeno izplačanih ali nepravilno porabljenih sredstev ter po potrebi z naložitvijo upravnih sankcij. Zlasti je v skladu z uredbama (Euratom, ES) št. 2185/96 in (EU, Euratom) št. 883/2013 Evropski urad za boj proti goljufijam (OLAF) pooblaščen za izvajanje upravnih preiskav, vključno s pregledi in inšpekcijami na kraju samem, da bi ugotovil, ali je prišlo do goljufije, korupcije ali kakršnega koli drugega nezakonitega ravnanja, ki škodi finančnim interesom Unije. Evropsko javno tožilstvo (EJT) je v skladu z Uredbo (EU) 2017/1939 pooblaščen za preiskovanje in pregon kaznivih dejanj, ki škodijo finančnim interesom Unije, kot je določeno v Direktivi (EU) 2017/1371 Evropskega parlamenta in Sveta ⁽³⁸⁾.

V skladu s finančno uredbo mora vsaka oseba ali subjekt, ki prejema sredstva Unije, v celoti sodelovati pri zaščiti finančnih interesov Unije, Komisiji, OLAF, Računskemu sodišču in, za tiste države članice, ki so vključene v okrepljeno sodelovanje na podlagi Uredbe (EU) 2017/1939, EJT podeliti potrebne pravice in dostop ter zagotoviti, da vse tretje strani, ki so vključene v izvrševanje sredstev Unije, podelijo enakovredne pravice. Zato bi morali sporazumi s tretjimi državami in ozemlji ter z mednarodnimi organizacijami, pa tudi vsakršne pogodbe ali sporazumi, ki izhajajo iz izvajanja Instrumenta, vsebovati določbe, ki Komisijo, Računsko sodišče in OLAF izrecno pooblaščajo za izvajanje takih revizij ter takih pregledov in inšpekcij na kraju samem v skladu z njihovimi pristojnostmi ter zagotavljajo, da vse tretje strani, ki so vključene v izvrševanje financiranja Unije, podelijo enakovredne pravice.

- (80) Instrument bi moral prispevati k mednarodnemu boju proti davčnim goljufijam, davčnim utajam, goljufijam, korupciji in pranju denarja.
- (81) Za dopolnitev ali spremembo nebitvenih elementov te uredbe bi bilo treba na Komisijo prenesti pooblastilo, da v skladu s členom 290 PDEU sprejema akte v zvezi s spremembo zneska ukrepov za krepitev zmogljivosti vojaških akterjev v podporo razvoju in varnosti za razvoj, najvišjega zneska za jamstvo za zunanje delovanje, stopenj rezervacij in najvišjega zneska rezervacij za jamstvo za zunanje delovanje, področij sodelovanja in ukrepanja s seznamov v prilogah II, III in IV, prednostnih področij operacij EFSD+ s seznama v Prilogi V ter kazalnikov iz Priloge VI, pa tudi za dopolnitev te uredbe s specifičnimi cilji in prednostnimi področji sodelovanja, izpeljanimi iz področij sodelovanja za geografske programe iz Priloge II, vključno s prednostno razvrstitvijo po podregiji, tematskimi cilji in okvirnimi finančnimi dodelitvami za nekatere podregije, ter v zvezi z dopolnitvijo te uredbe z določbami o vzpostavitvi okvira za spremljanje in vrednotenje. Zlasti je pomembno, da se Komisija pri svojem pripravljalnem delu ustrezno posvetuje, vključno z ustreznimi deležniki, kot so civilna družba in strokovnjaki, in da se ta posvetovanja izvedejo v skladu z načeli, določenimi v Medinstitucionalnem sporazumu z dne 13. aprila 2016 o boljši pripravi zakonodaje ⁽³⁹⁾. Za zagotovitev enakopravnega sodelovanja pri pripravi delegiranih aktov Evropski parlament in Svet zlasti prejmeta vse dokumente sočasno s strokovnjaki iz držav članic, njuni strokovnjaki pa se sistematično lahko udeležujejo sestankov strokovnih skupin Komisije, ki zadevajo pripravo delegiranih aktov.
- (82) Za zagotovitev enotnih pogojev izvajanja ustreznih določb te uredbe bi bilo treba na Komisijo prenesti izvedbena pooblastila. Ta pooblastila bi bilo treba izvajati v skladu z Uredbo (EU) št. 182/2011 Evropskega parlamenta in Sveta ⁽⁴⁰⁾.

⁽³⁴⁾ Uredba (EU, Euratom) št. 883/2013 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. septembra 2013 o preiskavah, ki jih izvaja Evropski urad za boj proti goljufijam (OLAF), ter razveljavitvi Uredbe (ES) št. 1073/1999 Evropskega parlamenta in Sveta in Uredbe Sveta (Euratom) št. 1074/1999 (UL L 248, 18.9.2013, str. 1).

⁽³⁵⁾ Uredba Sveta (ES, Euratom) št. 2988/95 z dne 18. decembra 1995 o zaščiti finančnih interesov Evropskih skupnosti (UL L 312, 23.12.1995, str. 1).

⁽³⁶⁾ Uredba Sveta (Euratom, ES) št. 2185/96 z dne 11. novembra 1996 o pregledih in inšpekcijah na kraju samem, ki jih opravlja Komisija za zaščito finančnih interesov Evropskih skupnosti pred goljufijami in drugimi nepravilnostmi (UL L 292, 15.11.1996, str. 2).

⁽³⁷⁾ Uredba Sveta (EU) 2017/1939 z dne 12. oktobra 2017 o izvajanju okrepljenega sodelovanja v zvezi z ustanovitvijo Evropskega javnega tožilstva (EJT) (UL L 283, 31.10.2017, str. 1).

⁽³⁸⁾ Direktiva (EU) 2017/1371 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 5. julija 2017 o boju proti goljufijam, ki škodijo finančnim interesom Unije, z uporabo kazenskega prava (UL L 198, 28.7.2017, str. 29).

⁽³⁹⁾ UL L 123, 12.5.2016, str. 1.

⁽⁴⁰⁾ Uredba (EU) št. 182/2011 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. februarja 2011 o določitvi splošnih pravil in načel, na podlagi katerih države članice nadzirajo izvajanje izvedbenih pooblastil Komisije (UL L 55, 28.2.2011, str. 13).

- (83) Na podlagi odstavkov 22 in 23 Medinstitucionalnega sporazuma z dne 13. aprila 2016 o boljši pripravi zakonodaje bi bilo treba Instrument oceniti na podlagi informacij, zbranih v skladu s posebnimi zahtevami glede spremljanja, pri tem pa se izogibati pretiranemu urejanju in nalaganju upravnega bremena, zlasti državam članicam. Te zahteve bi morale po potrebi vključevati merljive kazalnike kot podlago za ocenjevanje dejanskih rezultatov Instrumenta.
- (84) Sklicevanje na instrumente zunanje pomoči Unije v členu 9 Sklepa Sveta 2010/427/EU ⁽⁴¹⁾, ki se nadomestijo s to uredbo, bi bilo treba brati kot sklicevanje na to uredbo. Komisija bi morala zagotoviti, da se ta uredba izvaja v skladu z vlogo Evropske službe za zunanje delovanje, kot je določena v navedenem sklepu.
- (85) Ukrepi, kot so določeni v tej uredbi, bi morali po potrebi dopolnjevati ukrepe, ki jih je Unija sprejela pri uresničevanju ciljev SZVP v okviru poglavja 2 naslova V PEU, in ukrepe, sprejete v okviru naslova IV petega dela PDEU, ter biti z njimi skladni in jih upoštevati.
- (86) Ker ciljev te uredbe države članice ne morejo zadovoljivo doseči, temveč se lažje dosežejo na ravni Unije, lahko Unija sprejme ukrepe v skladu z načelom subsidiarnosti iz člena 5 PEU. V skladu z načelom sorazmernosti iz navedenega člena ta uredba ne presega tistega, kar je potrebno za doseganje navedenih ciljev.
- (87) Sklep št. 466/2014/EU bi bilo treba spremeniti in razveljaviti, razveljaviti pa bi bilo treba tudi uredbi (EU) 2017/1601 in (ES, Euratom) št. 480/2009.
- (88) Da bi se zagotovila kontinuiteta pri zagotavljanju podpore na zadevnem področju politike in omogočilo, da se izvajanje začne z začetkom večletnega finančnega okvira za obdobje 2021–2027, bi morala ta uredba nujno začeti veljati čim prej in bi se morala uporabljati z retroaktivnim učinkom od 1. januarja 2021 –

SPREJELA NASLEDNJO UREDBO:

NASLOV I

SPLOŠNE DOLOČBE

Člen 1

Predmet urejanja

Ta uredba vzpostavlja Instrument za sosedstvo ter razvojno in mednarodno sodelovanje – Globalna Evropa (v nadaljnjem besedilu: Instrument), vključno z Evropskim skladom za trajnostni razvoj plus (EFSD+) in jamstvom za zunanje delovanje, za trajanje večletnega finančnega okvira za obdobje 2021–2027.

Določa cilje Instrumenta, proračun za obdobje od leta 2021 do leta 2027, oblike financiranja Unije in pravila za zagotavljanje takega financiranja.

Člen 2

Opredelitev pojmov

V tej uredbi se uporabljajo naslednje opredelitve pojmov:

- (1) „okvirni program za posamezno državo“ pomeni okvirni program, ki zajema eno državo;
- (2) „večdržavni okvirni program“ pomeni okvirni program, ki zajema več kot eno državo;
- (3) „regionalni okvirni program“ pomeni večdržavni okvirni program, ki zajema več kot eno tretjo državo na istem geografskem območju iz člena 4(2);
- (4) „transregionalni okvirni program“ pomeni večdržavni okvirni program, ki zajema več kot eno tretjo državo na različnih geografskih območjih iz člena 4(2);
- (5) „čezmejno sodelovanje“ pomeni sodelovanje med eno ali več državami članicami ter eno ali več tretjimi državami in ozemlji ob zunanjih sosednjih kopenskih in morskimi mejah Unije, zajema pa tudi transnacionalno sodelovanje prek večjih transnacionalnih ozemelj ali okoli morskih bazenov in medregionalno sodelovanje, kot je določeno v Uredbi Evropskega parlamenta in Sveta o posebnih določbah za cilj „evropsko teritorialno sodelovanje“ (Interreg), ki ga podpirajo Evropski sklad za regionalni razvoj in instrumenti za zunanje financiranje (v nadaljnjem besedilu: uredba o Interreg);

⁽⁴¹⁾ Sklep Sveta 2010/427/EU z dne 26. julija 2010 o organizaciji in delovanju Evropske službe za zunanje delovanje (UL L 201, 3.8.2010, str. 30).

- (6) „pravni subjekt“ pomeni fizično osebo ali pravno osebo, ustanovljeno in priznано kot tako v skladu s pravom Unije, nacionalnim ali mednarodnim pravom, ki ima pravno osebnost in sposobnost, da deluje v svojem imenu, uveljavlja pravice in prevzema obveznosti, ali subjekt, ki nima pravne osebnosti iz točke (c) člena 197(2) finančne uredbe;
- (7) „organizacija civilne družbe“ pomeni širok nabor akterjev z več vlogami in mandati, ki se lahko spreminjajo s časom ter se razlikujejo med institucijami in državami, in vključuje vse nedržavne, neprofitne neodvisne in nenasilne strukture, prek katerih ljudje organizirajo uresničevanje skupnih ciljev in idealov, med drugim političnih, kulturnih, verskih, okoljskih, družbenih ali gospodarskih, ter ki delujejo na lokalni, nacionalni, regionalni ali mednarodni ravni ter zajemajo formalne in neformalne organizacije iz mest in s podeželja;
- (8) „lokalna oblast“ zajema javne institucije s pravno osebnostjo, ki so sestavni deli državne strukture pod ravnijo centralne vlade, kot so vasi, občine, okrožja, okraji, province ali regije, so odgovorne državljanom in običajno sestavljene iz posvetovalnega organa ali organa odločanja, kot je svet ali skupščina, in izvršilnega organa, kot je župan ali druga uradna oseba z izvršilnimi pooblastili, ter so neposredno ali posredno izvoljene ali imenovane na lokalni ravni;
- (9) „naložbeno okno“ pomeni ciljno področje za podporo iz jamstva za zunanje delovanje v okviru EFSD+ za portfelje naložb v posamezne regije, države ali sektorje;
- (10) „dodatnost“ pomeni načelo na podlagi člena 209(2) finančne uredbe, v skladu s katerim v okviru te uredbe in uredbe o IPA III podpora na podlagi jamstva za zunanje delovanje v okviru EFSD+ prispeva k trajnostnemu razvoju z operacijami, ki jih brez tega jamstva ne bi bilo mogoče izvesti ali katerih pozitivni rezultati presegajo to, kar bi bilo mogoče doseči brez jamstva. Načelo dodatnosti pomeni tudi, da se z operacijami, podprtimi z jamstvom za zunanje delovanje, pritegnejo sredstva zasebnega sektorja in obravnavajo nedelovanje trga ali neoptimalne naložbene okoliščine ter izboljšajo kakovost, vzdržnost, učinek ali obseg naložbe. Načelo zagotavlja tudi, da operacije v okviru jamstva za zunanje delovanje ne nadomestijo podpore države članice, zasebnih sredstev ali drugega finančnega posredovanja Unije ali mednarodnega finančnega posredovanja, preprečujejo pa tudi izrinjanje drugih javnih ali zasebnih naložb, razen če je to ustrezno utemeljeno v skladu s cilji in načeli Instrumenta. Projekti, podprti z jamstvom za zunanje delovanje, imajo običajno višji profil tveganja kot portfelj naložb, ki ga podpirajo upravičeni partnerji v okviru svojih običajnih naložbenih politik brez jamstva za zunanje delovanje;
- (11) „operacija s partnerji na državni ravni in nekomercialnimi partnerji na poddržavni ravni“ pomeni vsako operacijo, pri kateri je partner bodisi neposredno država bodisi javni subjekt, ki je v celoti zavarovan z izrecnim jamstvom države, ker nima pravne in poslovne sposobnosti ali finančne avtonomije ali sposobnosti, da izkoristi potrebno neposredno financiranje;
- (12) „operacija s komercialnimi partnerji na poddržavni ravni“ pomeni vsako operacijo, pri kateri je partner javni subjekt, ki ni zavarovan z izrecnim jamstvom države in je finančno sposoben vzeti posojilo na lastno tveganje, za kar ima pravno in poslovno sposobnost;
- (13) „prispevajoči“ pomeni mednarodno finančno institucijo, državo članico ali javno ustanovo države članice, javno agencijo ali drug javni ali zasebni subjekt, ki prispeva v skupni sklad za rezervacije;
- (14) „partnerska država“ pomeni državo ali ozemlje, ki je lahko deležno podpore Unije v okviru Instrumenta na podlagi člena 4.

V tej uredbi se sklicevanje na človekove pravice razume tako, da vključuje temeljne svoboščine.

Člen 3

Cilji Instrumenta

1. Splošni cilji Instrumenta so:

- (a) podpirati in promovirati vrednote, načela in temeljne interese Unije po vsem svetu, da bi se uresničevali cilji in načela zunanjega delovanja Unije, kot so določeni v členu 3(5) ter členih 8 in 21 PEU, s čimer se prispeva k zmanjšanju revščine in dolgoročno k njenemu izkoreninjenju, k utrjevanju, podpiranju in promoviranju demokracije, pravne države in spoštovanju človekovih pravic, trajnostnemu razvoju in boju proti podnebnim spremembam ter obravnavanju nedovoljenih migracij in prisilnega razseljevanja, vključno z njihovimi temeljnimi vzroki;

- (b) prispevati k spodbujanju multilateralizma ter uresničevanju mednarodnih zavez in ciljev, ki jih je sprejela Unija, zlasti ciljev trajnostnega razvoja, Agende 2030 in Pariškega sporazuma;
- (c) spodbujati močnejša partnerstva s tretjimi državami, vključno z državami evropske sosedске politike, na podlagi vzajemnih interesov in lastništva, da se podprejo stabilizacija, dobro upravljanje in krepitev odpornosti.

2. Specifični cilji Instrumenta so:

- (a) podpirati in pospeševati dialog in sodelovanje s tretjimi državami in regijami v sosedstvu, v podsaharski Afriki, v Aziji in Pacifiku ter v Amerikah in na Karibih;
- (b) razvijati posebna okrepljena partnerstva in okrepljeno politično sodelovanje z državami evropske sosedске politike, ki temeljijo na sodelovanju, miru in stabilnosti ter na skupni zavezanosti univerzalnim vrednotam demokracije, pravni državi in spoštovanju človekovih pravic, njihovi glavni cilji pa so trdna in trajnostna demokracija, postopno socialno-ekonomsko vključevanje ter medosebni stiki;
- (c) na svetovni ravni:
 - (i) varovati, promovirati in uveljavljati demokracijo, pravno državo, vključno z mehanizmi odgovornosti, ter človekove pravice, vključno z enakostjo spolov in zaščito zagovornikov človekovih pravic, tudi v najtežjih okoliščinah in nujnih razmerah;
 - (ii) podpirati organizacije civilne družbe;
 - (iii) krepiti stabilnost in mir ter preprečevati konflikte in s tem prispevati k zaščiti civilistov ter
 - (iv) obravnavati druge svetovne izzive, kot so podnebne spremembe, varstvo biotske raznovrstnosti in okolja ter migracije in mobilnost;
- (d) zagotavljati hiter odziv:
 - (i) na krizne razmere, nestabilnost in konflikte, tudi tiste, ki so morda posledica migracijskih tokov in prisilnega razseljevanja ter hibridnih groženj;
 - (ii) na izzive v zvezi z odpornostjo, vključno z naravnimi nesrečami in nesrečami, ki jih povzroči človek, ter povezovati humanitarno pomoč in razvojno ukrepanje, ter
 - (iii) na potrebe in prednostne naloge zunanje politike Unije.

3. Doseganje ciljev iz odstavkov 1 in 2 tega člena se meri z ustreznimi kazalniki, kot so navedeni v členu 41.

4. Najmanj 93 % odhodkov v okviru Instrumenta izpolnjuje merila za uradno razvojno pomoč, ki jih je določil Odbor za razvojno pomoč pri OECD, s čimer prispevajo k skupnim zavezam glede uradne razvojne pomoči, vključno za najmanj razvite države. Upošteva se specifičnost odhodkov, povezanih s partnerskimi državami in ozemlji s seznama v Prilogi I.

Člen 4

Področje uporabe in struktura

1. Financiranje Unije v okviru Instrumenta se izvaja prek:

- (a) geografskih programov;
- (b) tematskih programov;
- (c) ukrepov hitrega odzivanja.

2. Geografski programi vključujejo sodelovanje s posameznimi državami in z več državami na naslednjih območjih:

- (a) sosedstvo;
- (b) podsaharska Afrika;

- (c) Azija in Pacifik;
- (d) Ameriki in Karibi.

Geografski programi lahko zajemajo vse tretje države, razen kandidatk in potencialnih kandidatk, kot so opredeljene v Uredbi (EU) 2021/... (*), ter čezmorskih držav in ozemelj.

Vzpostavijo se lahko tudi geografski programi celinskega ali transregionalnega obsega, zlasti vseafriški program, ki zajema afriške države iz točk (a) in (b) prvega pododstavka, ter program, ki zajema afriške, karibske in pacifiške države iz točk (b), (c) in (d) prvega pododstavka.

Geografski programi na območju sosedstva lahko zajemajo katero koli državo ali ozemlje s seznama v Prilogi I.

Da bi se dosegli cilji Instrumenta, geografski programi temeljijo na področjih sodelovanja iz Priloge II.

3. Tematski programi zajemajo ukrepe, povezane z uresničevanjem ciljev trajnostnega razvoja na svetovni ravni, na naslednjih področjih:

- (a) človekove pravice in demokracija;
- (b) organizacije civilne družbe;
- (c) mir, stabilnost in preprečevanje konfliktov;
- (d) svetovni izzivi.

Tematski programi lahko zajemajo vse tretje države ter čezmorske države in ozemlja.

Da bi se dosegli cilji Instrumenta, tematski programi temeljijo na področjih ukrepanja iz Priloge III.

4. Ukrepi hitrega odzivanja omogočajo zgodnje ukrepanje za:

- (a) prispevanje k miru, stabilnosti in preprečevanju konfliktov v nujnih razmerah, razmerah nastajajoče krize ter kriznih in pokriznih razmerah, vključno s tistimi, ki so morda posledica migracijskih tokov in prisilnega razseljevanja;
- (b) prispevanje h krepitvi odpornosti držav, družb, skupnosti in posameznikov, k povezovanju humanitarne pomoči in razvojnega ukrepanja ter po potrebi h gradnji miru;
- (c) obravnavanje potreb in prednostnih nalog zunanje politike Unije.

Ukrepi hitrega odzivanja lahko zajemajo vse tretje države ter čezmorske države in ozemlja.

Da bi se dosegli cilji Instrumenta, ukrepi hitrega odzivanja temeljijo na področjih ukrepanja iz Priloge IV.

5. Ukrepi v okviru Instrumenta se izvajajo predvsem prek geografskih programov.

Ukrepi, ki se izvajajo prek tematskih programov, dopolnjujejo ukrepe, financirane v okviru geografskih programov, ter podpirajo svetovne in transregionalne pobude, namenjene doseganju mednarodno dogovorjenih ciljev, zlasti ciljev trajnostnega razvoja in Pariškega sporazuma, in varovanju svetovnih javnih dobrin ali obravnavanju svetovnih izzivov. Ukrepi, ki se izvajajo prek tematskih programov, se lahko izvajajo tudi, kadar:

- (a) geografski program ne obstaja;
- (b) je bil geografski program začasno ustavljen;
- (c) z zadevno partnersko državo ni bil dosežen dogovor glede ukrepa ali
- (d) ukrepa z geografskimi programi ni mogoče ustrezno obravnavati.

Ukrepi hitrega odzivanja dopolnjujejo geografske in tematske programe. Ukrepi hitrega odzivanja se oblikujejo in izvajajo tako, da se po potrebi omogoči njihova kontinuiteta v okviru geografskih ali tematskih programov.

6. Na Komisijo se prenese pooblastilo za sprejemanje delegiranih aktov v skladu s členom 44 za spremembo prilog II, III in IV.

(*) Uredba iz dokumenta ... (2018/0247(COD)).

7. Na Komisijo se prenese pooblastilo za sprejemanje delegiranega akta v skladu s členom 44 do 31. decembra 2021 za dopolnitev te uredbe z določbami o:

- (a) specifičnih ciljih in prednostnih področjih sodelovanja, izpeljanih iz področij sodelovanja za geografske programe iz Priloge II, vključno s prednostno razvrstitvijo, za naslednje podregije: južno sosedstvo, vzhodno sosedstvo, zahodna Afrika, vzhodna in osrednja Afrika, južna Afrika in Indijski ocean, Bližnji vzhod, srednja Azija, južna Azija, severna in jugovzhodna Azija, Pacifik, Ameriki in Karibi;
- (b) okvirnih tematskih ciljih za geografski steber ter
- (c) okvirnih finančnih dodelitvah za podregije zahodne Afrike, vzhodne in osrednje Afrike, južne Afrike in Indijskega oceana.

Delegirani akt iz prvega pododstavka tega odstavka se pregleda ob vmesni oceni iz člena 42(2).

Člen 5

Skladnost, doslednost in dopolnjevanje

1. Pri izvajanju Instrumenta se zagotovijo skladnost, doslednost, sinergije in dopolnjevanje z vsemi področji zunanega delovanja Unije, vključno z drugimi instrumenti za zunanje financiranje, ter z drugimi relevantnimi politikami in programi Unije kot tudi skladnost politik za razvoj.

V ta namen Unija upošteva učinek vseh notranjih in zunanjih politik na trajnostni razvoj ter si prizadeva za spodbujanje sinergij in dopolnjevanja, zlasti s trgovinsko politiko, gospodarskim sodelovanjem in drugim sektorskim sodelovanjem.

2. Ukrepi, ki spadajo v področje uporabe Uredbe Sveta (ES) št. 1257/96, se ne financirajo v okviru Instrumenta.
3. Ukrep, ki je prejel prispevek v okviru Instrumenta, lahko, kadar je to primerno, prejme prispevek tudi iz drugega programa Unije, pod pogojem, da prispevki ne krijejo istih stroškov. Instrument lahko zagotovi prispevke tudi k ukrepom, vzpostavljenim na podlagi drugih programov Unije, če se s prispevki ne krijejo isti stroški. Za zadevni prispevek k ukrepu se uporabljajo pravila ustreznega programa Unije. Kumulativno financiranje ne sme presežati skupnih upravičenih stroškov ukrepa. Podpora iz različnih programov Unije se lahko izračuna sorazmerno v skladu z dokumenti, v katerih so navedeni pogoji za podporo.

Člen 6

Proračun

1. Finančna sredstva za izvajanje Instrumenta za obdobje od 1. januarja 2021 do 31. decembra 2027 znašajo 79 462 000 000 EUR v tekočih cenah.

2. Finančna sredstva iz odstavka 1 se delijo na:

- (a) 60 388 000 000 EUR za geografske programe, in sicer:
 - sosedstvo: najmanj 19 323 000 000 EUR,
 - podsaharska Afrika: najmanj 29 181 000 000 EUR,
 - Azija in Pacifik: 8 489 000 000 EUR,
 - Ameriki in Karibi: 3 395 000 000 EUR;
- (b) 6 358 000 000 EUR za tematske programe, in sicer:
 - človekove pravice in demokracija: 1 362 000 000 EUR,
 - organizacije civilne družbe: 1 362 000 000 EUR,
 - mir, stabilnost in preprečevanje konfliktov: 908 000 000 EUR,
 - svetovni izzivi: 2 726 000 000 EUR;
- (c) 3 182 000 000 EUR za ukrepe hitrega odzivanja.

3. Zneskom iz točk (a), (b) in (c) odstavka 2 tega člena se v skladu s členom 17 doda rezerva za nastajajoče izzive in prednostne naloge v znesku 9 534 000 000 EUR.

4. Finančna sredstva iz točke (a) odstavka 2 ustrezajo vsaj 75 % finančnih sredstev iz odstavka 1.
5. Ukrepi iz člena 9 se financirajo do zneska 270 000 000 EUR. Na Komisijo se prenese pooblastilo za sprejemanje delegiranih aktov v skladu s členom 44 za spremembo tega zneska.

Člen 7

Okvir politike

Splošni okvir politike za izvajanje Instrumenta predstavljajo pridružitveni sporazumi, sporazumi o partnerstvu in sodelovanju, večstranski sporazumi, katerih pogodbenica je Unija, ter drugi sporazumi, ki vzpostavljajo pravno zavezujoč odnos med Unijo in partnerskimi državami, pa tudi sklepi Evropskega sveta, sklepi Sveta, izjave srečanj na vrhu ali sklepi srečanj s partnerskimi državami na ravni voditeljev držav ali vlad ali ministrov, resolucije Evropskega parlamenta ter sporočila Komisije in visokega predstavnika Unije za zunanje zadeve in varnostno politiko (v nadaljnjem besedilu: visoki predstavnik).

Člen 8

Splošna načela

1. Unija si prek dialoga in sodelovanja s partnerskimi državami, regijami in civilno družbo, vključno z delovanjem v večstranskih forumih, prizadeva za spodbujanje, razvoj in krepitev načel demokracije, dobrega upravljanja, pravne države, spoštovanja človekovih pravic, vključno z njihovo univerzalnostjo in nedeljivostjo, in temeljnih svoboščin, spoštovanja človekovega dostojanstva ter načel enakosti in solidarnosti, na katerih temelji.
2. Za vključitev načel človekovih pravic, za podporo imetnikom pravic pri uveljavljanju teh pravic, pri čemer se osrednja pozornost nameni revnejšim, marginaliziranim in ranljivim ljudem in skupinam, tudi invalidom, ter za pomoč partnerskim državam pri uresničevanju njihovih mednarodnih zavez na področju človekovih pravic Instrument uporablja na pravicah temelječ pristop, ki obsega vse človekove pravice – tako državljanske in politične kot ekonomske, socialne in kulturne. Ta pristop vodijo načela, da se nikogar ne zapostavi, enakosti in preprečevanja vsakršne diskriminacije.
3. Instrument prek usmerjenih ukrepov, ki vključujejo vidik spola, spodbuja enakost spolov, pravice in opolnomočenje žensk in deklic ter preprečevanje vsakršne diskriminacije. Posebno pozornost namenja pravicam otroka in opolnomočenju mladih.
4. Instrument se izvaja ob doslednem spoštovanju zaveze Unije, da bo promovirala, varovala in uveljavljala vse človekove pravice ter dosledno in učinkovito izvajala Pekinška izhodišča za ukrepanje ter akcijski program Mednarodne konference o prebivalstvu in razvoju, pa tudi sklepne dokumente konferenc o njunem pregledu, in bo v zvezi s tem še naprej dejavna tudi na področju spolnega in reproduktivnega zdravja in pravic. Na ta način Instrument podpira zavezo Unije, da bo promovirala, varovala in uveljavljala pravico vsakega posameznika, da ima popoln nadzor nad zadevami, povezanimi s svojo spolnostjo ter spolnim in reproduktivnim zdravjem, hkrati pa o njih odloča svobodno in odgovorno, brez diskriminacije, prisile in nasilja. Kar zadeva spolno in reproduktivno zdravje, podpira tudi potrebo po vsesplošnem dostopu do kakovostnih in cenovno dostopnih celostnih informacij, izobraževanja, vključno s celostno spolno vzgojo, ter storitev zdravstvenega varstva.
5. Kadar je to primerno, Unija podpira izvajanje dvostranskega, regionalnega in večstranskega sodelovanja in dialoga, pridružitvene in trgovinske sporazume, partnerske sporazume ter tristransko sodelovanje.

Unija spodbuja na pravih in vrednotah temelječ večstranski pristop k svetovnim dobrinam in izzivom ter pri tem sodeluje z državami članicami, partnerskimi državami, mednarodnimi organizacijami in drugimi donatorji.

Unija s spodbujanjem sodelovanja z mednarodnimi organizacijami in drugimi donatorji promovira učinkovit multilateralizem.

Unija upošteva in v okviru rednega političnega dialoga s partnerskimi državami obravnava njihove rezultate pri izvajanju obveznosti in zavez, vključno z Agendo 2030, mednarodnimi konvencijami o človekovih pravicah in drugimi konvencijami, tudi s tistimi o standardih jedrske varnosti, ter mednarodnimi sporazumi, zlasti Pariškim sporazumom, pa tudi pogodbenih odnosov z Unijo, zlasti pridružitvenih sporazumov, sporazumov o partnerstvu in sodelovanju ter trgovinskih sporazumov.

6. Kadar je potrebno, vsi načini sodelovanja med Unijo in državami članicami na eni strani ter partnerskimi državami na drugi temeljijo na načelih razvojne učinkovitosti – lastništvu partnerskih držav glede razvojnih prednostnih nalog, osredotočenosti na rezultate, vključujočih razvojnih partnerstvih, preglednosti in vzajemni odgovornosti – in ta načela spodbujajo. Unija spodbuja učinkovito in uspešno mobilizacijo in uporabo sredstev.

Komisija v skladu z načeloma vključujočega partnerstva in preglednosti, kadar je to primerno, zagotovi, da se z ustreznimi deležniki iz partnerskih držav, tudi z organizacijami civilne družbe in lokalnimi oblastmi, ustrezno posvetuje in se jim omogoči pravočasen dostop do ustreznih informacij, da bi lahko ustrezno sodelovali pri oblikovanju, izvajanju in s tem povezanim spremljanju programov ter k njim pomembno prispevali. Kadar je to primerno, Komisija zagotovi tudi okrepljen dialog z zasebnim sektorjem.

Komisija v skladu z načelom lastništva, kadar je to primerno, spodbuja, da se za izvajanje programov koristijo institucije in sistemi partnerskih držav.

7. Unija in države članice zaradi spodbujanja dopolnjevanja ter učinkovitosti delovanja in pobud zagotovijo usklajevanje svojih politik in se redno med seboj posvetujejo o programih pomoči, vključno v mednarodnih organizacijah in na mednarodnih konferencah.

Unija in države članice usklajujejo svoje programe podpore, da bi povečale učinkovitost in uspešnost.

Unija ob prizadevanju za čim večjo dodano vrednost ter ob upoštevanju izkušenj in zmogljivosti spodbuja vključevanje pri izvajanju Instrumenta in sodelovanje z državami članicami, s čimer krepi skupne interese, vrednote in cilje. Unija spodbuja izmenjavo najboljših praks in znanja med organi in strokovnjaki držav članic.

8. V programih in ukrepih v okviru Instrumenta se upoštevajo boj proti podnebnim spremembam, varstvo okolja, človekove pravice, demokracija, enakost spolov in po potrebi zmanjševanje tveganja nesreč ter obravnavajo medsebojne povezave med cilji trajnostnega razvoja, da se promovirajo celostni ukrepi, ki lahko ustvarijo vzajemne koristi in izpolnijo več ciljev hkrati. Ti programi in ukrepi temeljijo na celoviti večdisciplinarni analizi konteksta, zmogljivosti, tveganj in ranljivosti, vključujejo vidik odpornosti ter so občutljivi za konflikte, pri čemer upoštevajo preprečevanje konfliktov in gradnjo miru. Njihovi vodilni načeli sta, da se nikomur ne škodi in da se nikogar ne zapostavi.

9. Instrument spodbuja uporabo digitalizacije kot pomembnega dejavnika trajnostnega razvoja in vključujoče rasti.

10. S partnerji se izvaja bolj usklajen, celosten in strukturiran pristop k migracijam, pri katerem se upošteva pomen odpravljanja temeljnih vzrokov nedovoljenih migracij in prisilnega razseljevanja. Prek njega se kar najbolj povečajo sinergije in vzpostavijo celovita partnerstva, hkrati pa se posebna pozornost namenja državam izvora in tranzita. Ta pristop vsa ustrezna orodja in potreben vzvod prek prožnega spodbujevalnega pristopa združuje, kolikor je v tej zvezi to primerno, z mogočimi spremembami pri dodeljevanju sredstev, povezanih z migracijami, v skladu z načeli programskega načrtovanja iz Instrumenta. Upošteva učinkovito sodelovanje in izvajanje sporazumov in dialogov Unije o migracijah. Ti ukrepi se izvajajo ob doslednem spoštovanju mednarodnega prava, vključno z mednarodnim pravom o človekovih pravicah in o beguncih, ter pristojnosti Unije in nacionalnih pristojnosti. Učinkovitost tega pristopa se oceni enkrat letno oziroma po potrebi. Z migracijami povezani ukrepi na podlagi Instrumenta se izvajajo v podporo ciljem migracijske politike Unije prek prožnega mehanizma financiranja.

11. Komisija zagotovi, da se ukrepi, ki se v okviru Instrumenta sprejmejo v zvezi z bojem proti terorizmu in organiziranemu kriminalu, kibernetško varnostjo in bojem proti kibernetški kriminaliteti ter krepitvijo zmogljivosti vojaških akterjev v podporo razvoju in varnosti za razvoj, izvajajo v skladu z mednarodnim pravom, vključno z mednarodnim pravom o človekovih pravicah in mednarodnim humanitarnim pravom. V ta namen vzpostavi ustrezni okvir za ocenjevanje in spremljanje tveganj. V tem okviru oblikuje operativne smernice, s katerimi zagotovi, da se pri pripravi in izvajanju teh ukrepov upoštevajo človekove pravice.

Taki ukrepi temeljijo na redni in zanesljivi analizi konfliktov, da se zagotovi občutljivost za konflikte in uporabi pristop za reformo varnostnega sektorja, ki prispeva k demokratičnemu upravljanju, odgovornosti in človekovi varnosti, vključno s koristmi za lokalno prebivalstvo. Po potrebi se ti ukrepi vključijo v okvir dolgoročne pomoči, namenjene reformi varnostnega sektorja.

12. Komisija redno obvešča Evropski parlament in Svet ter na pobudo katere koli od teh treh institucij z njima izmenja mnenja, vključno o pristopu na podlagi spodbud iz člena 20, pri katerem se upošteva uspešnost na ključnih področjih. Evropski parlament lahko s Komisijo redno izmenjuje mnenja v zvezi s svojimi programi pomoči o zadevah, kot sta krepitev zmogljivosti, tudi s tem povezana mediacija in dialog, ter opazovanje volitev.
13. Komisija redno izmenjuje informacije s civilno družbo.
14. Kadar je to primerno, Komisija razvije in upošteva okvire za obvladovanje tveganj, vključno z ukrepi za ocenjevanje in zmanjšanje tveganj.
15. Sredstva Unije v okviru Instrumenta se ne uporabljajo za financiranje nabav orožja ali streliva oziroma operacij vojaškega ali obrambnega pomena.

Člen 9

Krepitev zmogljivosti vojaških akterjev v podporo razvoju in varnosti za razvoj

1. Da bi pomoč Unije v okviru Instrumenta prispevala k trajnostnemu razvoju, za katerega so potrebne stabilne, miroljubne in vključujoče družbe, se lahko v izjemnih okoliščinah iz odstavka 3 uporabi v okviru širše reforme varnostnega sektorja ali za krepitev zmogljivosti vojaških akterjev v partnerskih državah, s ciljem zagotavljanja razvojnih dejavnosti in varnosti zanje.
2. Pomoč po tem členu lahko zajema zlasti zagotavljanje programov za krepitev zmogljivosti v podporo razvoju in varnosti za razvoj, vključno z usposabljanjem, mentorstvom in svetovanjem, pa tudi zagotavljanje opreme, izboljšav infrastrukture in storitev, neposredno povezanih s to pomočjo.
3. Pomoč po tem členu se zagotovi le:
 - (a) kadar zahtev ni mogoče izpolniti tako, da se za ustrezno dosego ciljev Unije v okviru Instrumenta obrne na nevojaške akterje, in je ogrožen obstoj delujočih državnih institucij ali zaščita človekovih pravic in temeljnih svoboščin, državne institucije pa te grožnje ne morejo obvladati, ter
 - (b) kadar med zadevno partnersko državo in Unijo obstaja soglasje, da so vojaški akterji ključni za ohranitev, vzpostavitev ali vnovično vzpostavitev pogojev, bistvenih za trajnostni razvoj, tudi v kriznih in ranljivih ali nestabilnih razmerah in okoliščinah.
4. Pomoč Unije po tem členu se ne uporablja za financiranje krepitev zmogljivosti vojaških akterjev v druge namene kot za zagotavljanje razvojnih dejavnosti in varnosti zanje. Zlasti se ne uporablja za financiranje česarkoli od naslednjega:
 - (a) rednih vojaških odhodkov;
 - (b) nabav orožja in streliva ali katere koli druge opreme, zasnovane za uporabo smrtonosne sile;
 - (c) usposabljanja, zasnovanega posebej za prispevanje k zmogljivosti oboroženih sil za boj.
5. Komisija pri oblikovanju in izvajanju ukrepov na podlagi tega člena spodbuja lastništvo partnerske države. Poleg tega razvije nujne elemente in dobre prakse, potrebne za zagotavljanje srednje- in dolgoročne trajnostnosti in odgovornosti, ter promovira pravno državo in uveljavljena načela mednarodnega prava.

NASLOV II

IZVAJANJE INSTRUMENTA

POGLAVJE I

Programsko načrtovanje

Člen 10

Področje uporabe geografskih programov

1. Da bi se dosegli cilji Instrumenta, se geografski programi pripravijo na podlagi naslednjih področij sodelovanja:
 - (a) dobro upravljanje, demokracija, pravna država in človekove pravice, vključno z enakostjo spolov;

- (b) izkoreninjenje revščine, boj proti neenakostim in diskriminaciji ter spodbujanje človekovega razvoja;
 - (c) migracije, prisilno razseljevanje in mobilnost;
 - (d) okolje in podnebne spremembe;
 - (e) vključujoča in trajnostna gospodarska rast in dostojna zaposlitev;
 - (f) mir, stabilnost in preprečevanje konfliktov;
 - (g) partnerstvo.
2. Več podrobnosti o vsakem področju sodelovanja iz odstavka 1 je določenih v Prilogi II.

Člen 11

Področje uporabe tematskih programov

1. Da bi se dosegli cilji Instrumenta, tematski programi zajemajo naslednja področja ukrepanja:
- (a) človekove pravice in demokracija: spodbujanje:
 - (i) temeljnih vrednot demokracije;
 - (ii) pravne države;
 - (iii) univerzalnosti, nedeljivosti in medsebojne odvisnosti človekovih pravic;
 - (iv) spoštovanja človekovega dostojanstva;
 - (v) načel nediskriminacije, enakosti in solidarnosti;
 - (vi) spoštovanja načel Ustanovne listine ZN in mednarodnega prava človekovih pravic;
 - (b) organizacije civilne družbe:
 - (i) vključujoč, participativen, opolnomočen in neodvisen prostor civilne družbe in demokratičen prostor v partnerskih državah;
 - (ii) vključujoč in odprt dialog z akterji civilne družbe in med njimi;
 - (iii) ozaveščenost, razumevanje, znanje in angažiranje evropskih državljanov v zvezi z razvojnimi vprašanji;
 - (c) mir, stabilnost in preprečevanje konfliktov:
 - (i) pomoč za preprečevanje konfliktov, gradnjo miru in pripravljenost na krize;
 - (ii) pomoč pri odzivanju na svetovne in transregionalne ter nastajajoče grožnje;
 - (d) svetovni izzivi:
 - (i) zdravje;
 - (ii) izobraževanje;
 - (iii) enakost spolov ter opolnomočenje žensk in deklic;
 - (iv) otroci in mladi;
 - (v) migracije, prisilno razseljevanje in mobilnost;
 - (vi) dostojno delo, socialna zaščita, neenakost in vključevanje;
 - (vii) kultura;
 - (viii) zagotavljanje zdravega okolja in spoprijemanje s podnebnimi spremembami;
 - (ix) trajnostna energija;

- (x) trajnostna in vključujoča rast, dostojna delovna mesta in sodelovanje zasebnega sektorja;
- (xi) hrana in prehranska varnost;
- (xii) krepitev vloge lokalnih organov kot akterjev razvoja;
- (xiii) spodbujanje vključujočih družb in večdeležniških pobud, dobrega gospodarskega upravljanja, vključno s pravično in vključujočo mobilizacijo domačih prihodkov;
- (xiv) podpiranje ocenjevanja in dokumentiranja napredka pri izvajanju načel partnerstva in uspešnosti.

2. Več podrobnosti o vsakem področju sodelovanja iz odstavka 1 je določenih v Prilogi III.

Člen 12

Splošni pristop pri programskem načrtovanju

1. Sodelovanje in ukrepanje v okviru Instrumenta se načrtuje, razen pri ukrepih hitrega odzivanja iz člena 4(4).
2. Na podlagi člena 7 programsko načrtovanje v okviru Instrumenta temelji na naslednjem:
 - (a) programski dokumenti zagotavljajo dosleden okvir za sodelovanje med Unijo in partnerskimi državami ali regijami, skladen s splošnim namenom in področjem uporabe, cilji in načeli iz te uredbe;
 - (b) pri oblikovanju programskih dokumentov za partnerske države in regije v kriznih, pokriznih ali nestabilnih in ranljivih razmerah se opravi analiza konfliktov, s čimer se zagotovi občutljivost za konflikte, in se ustrezno upoštevajo posebne potrebe in okoliščine zadevnih partnerskih držav ali regij in njihovega prebivalstva; Kadar so partnerske države ali regije neposredno vključene v krizne, pokrizne ali nestabilne razmere ali te nanje vplivajo, se poseben poudarek nameni boljšemu usklajevanju vseh ustreznih akterjev za pomoč pri prehodu iz izrednih razmer k trajnostnemu razvoju in stabilnemu miru, vključno s preprečevanjem nasilja;
 - (c) Unija in države članice zagotovijo, da se zaradi večje doslednosti, dopolnjevanja in skladnosti svojih dejavnosti sodelovanja že v zgodnji fazi postopka programskega načrtovanja in med njim med seboj posvetujejo; prednostni pristop k programskem načrtovanju v posameznih državah je skupno programsko načrtovanje in se izvaja prožno in vključujoče ter na ravni države. Če Unija in države članice ocenijo, da je to ustrezno, je skupno programsko načrtovanje odprto za druge ustrezne donatorje in akterje; poleg tega si Unija in države članice, kadar koli je ustrezno, prizadevati za podporo partnerskih držav prek skupnega izvajanja;
 - (d) Unija že v zgodnji fazi postopka programskega načrtovanja in med njim spodbuja redni dialog z več deležniki ter vključujoč dialog z drugimi donatorji in akterji, po potrebi tudi z lokalnimi oblastmi, predstavniki civilne družbe, fundacijami in zasebnim sektorjem, s čimer ustrezno olajša njihove prispevke in zagotovi, da imajo pomembno vlogo v postopku programskega načrtovanja;
 - (e) v okviru tematskega programa za človekove pravice in demokracijo ter tematskega programa za organizacije civilne družbe iz točke (a) oziroma (b) člena 4(3) se pomoč zagotavlja neodvisno od soglasja vlad in drugih javnih organov zadevnih tretjih držav; ti tematski programi podpirajo predvsem akterje civilne družbe na vseh ravneh, pri čemer se upoštevajo oblike in načini izvrševanja iz člena 27(3).

Evropski parlament in Svet sta obveščena o izidu posvetovanj, predvidenih na podlagi točk (c) in (d) prvega pododstavka.

3. Programski dokumenti temeljijo na rezultatih ter, kadar koli je mogoče, vključujejo jasne cilje in kazalnike. Kadar je to primerno, kazalniki temeljijo na mednarodno dogovorjenih ciljih in kazalnikih, zlasti tistih, ki so določeni za cilje trajnostnega razvoja, ter na okvirih za rezultate na ravni države, da se oceni in sporoči prispevek Unije k rezultatom na ravni izložkov, izidov in učinkov.

Člen 13

Načela programskega načrtovanja geografskih programov

1. Programsko načrtovanje geografskih programov temelji na naslednjih načelih:
 - (a) brez poseganja v odstavke 5 ukrepi, kolikor je mogoče, temeljijo na zgodnjem, stalnem in vključujočem dialogu med Unijo, državami članicami in zadevnimi partnerskimi državami, vključno z nacionalnimi, regionalnimi in lokalnimi organi, ki vključujejo organizacije civilne družbe, nacionalne, regionalne in lokalne parlamente ter druge deležnike, da se okrepi demokratično lastništvo procesa ter spodbudi podpora nacionalnim in regionalnim strategijam;
 - (b) kadar je to primerno, se programsko obdobje poenoti in uskladi s strateškimi cikli partnerskih držav;
 - (c) načrtovanje programov lahko predvideva dejavnosti sodelovanja, ki se financirajo iz različnih dodelitev iz člena 6(2) in iz drugih programov Unije v skladu z njihovimi temeljnimi akti.
2. Programsko načrtovanje geografskih programov zagotavlja poseben, prilagojen okvir za sodelovanje, ki temelji na:
 - (a) potrebah partnerjev, določenih na podlagi posebnih meril, ob upoštevanju prebivalstva, revščine, neenakosti, človekovega razvoja, gospodarske in okoljske ranljivosti, državne in družbene odpornosti ter učinka dolgotrajnih in ponavljajočih se kriz;
 - (b) zmogljivosti in zavezanosti partnerjev za promoviranje skupnih vrednot, načel in interesov, vključno s človekovimi pravicami, temeljnimi svoboščinami, demokracijo, pravno državo, dobrim upravljanjem, bojem proti korupciji, odprtim državljanskim prostorom in enakostjo spolov, ter za podpiranje skupnih ciljev, večstranskih zaveznih in sodelovanja, mednarodnega sistema, ki temelji na pravilih, ter uresničevanja prednostnih nalog Unije;
 - (c) zavezah partnerjev, vključno s tistimi, ki so bile dogovorjene skupaj z Unijo, in njihovi uspešnosti, določeni na podlagi meril, kot so politične reforme; ter na gospodarskem in družbenem razvoju, okoljski trajnostnosti in učinkoviti uporabi pomoči, ob upoštevanju posebnosti in razvojne ravni partnerskih držav;
 - (d) morebitnem učinku financiranja Unije v partnerskih državah in regijah;
 - (e) zmogljivostih partnerjev za mobilizacijo in učinkovito uporabo domačih sredstev ter dostopanje do finančnih sredstev in pregledno upravljanje sredstev v podporo nacionalnim razvojnim prednostnim nalogam, pa tudi njihovih absorpcijskih sposobnostih.
3. Prednost pri dodeljevanju sredstev se da državam, ki najbolj potrebujejo pomoč, zlasti najmanj razvitim državam, državam z nizkim dohodkom ter državam v kriznih, pokriznih ali nestabilnih in ranljivih razmerah, vključno z majhnimi otoškimi državami v razvoju in neobalnimi državami v razvoju.
4. Poleg tega Unija obravnava specifične izzive držav s srednjim dohodkom in zlasti držav, ki preidejo z nizkega na srednji dohodek.
5. Sodelovanje z industrializiranimi državami se osredotoča na spodbujanje interesov in vrednot Unije ter skupnih interesov in vrednot, pa tudi skupno dogovorjenih ciljev in multilateralizma.
6. Instrument prispeva k ukrepom, vzpostavljenim na podlagi Uredbe (EU) 2021/... (*). Na podlagi te uredbe se pripravi enoten programski dokument za sedem let, ki vključuje sredstva iz uredbe o IPA III. Za uporabo teh sredstev se uporablja Uredba (EU) 2021/... (*).

Člen 14

Programski dokumenti za geografske programe

1. Pri geografskih programih se Instrument izvaja v okviru večletnih okvirnih programov za posamezno državo in večdržavnih programov.
2. V večletnih okvirnih programih se določijo prednostna področja, izbrana za financiranje Unije, specifični cilji, pričakovani rezultati, jasni in specifični kazalniki smotnosti ter okvirne finančne dodelitve, tako na splošno kot za posamezno prednostno področje, pa tudi, kadar je to potrebno, načini izvrševanja.

(*) Uredba iz dokumenta PE-CONS 32/21 (2018/0191(COD)).

3. Večletni okvirni programi temeljijo na:
 - (a) nacionalni ali regionalni strategiji v obliki razvojnega načrta ali podobnega dokumenta, ki ga Komisija ob sprejetju navedenega dokumenta sprejme kot podlago za ustrezen večletni okvirni program;
 - (b) okvirnem dokumentu, ki določa politiko Unije do zadevnega partnerja ali partnerjev, vključno s skupnim dokumentom Unije in držav članic;
 - (c) skupnem dokumentu Unije in zadevnega partnerja ali partnerjev, v katerem so določene skupne prednostne naloge in vzajemne zaveze.
4. Za večji učinek kolektivnega sodelovanja Unije skupni programski dokument, kadar je to mogoče in primerno, nadomesti programske dokumente Unije in držav članic. Vendar lahko skupni programski dokument nadomesti večletni okvirni program Unije le, če je odobren z izvedbenim aktom, sprejetim v skladu s členom 16, je skladen s členoma 12 in 13, vsebuje elemente iz odstavka 2 tega člena ter določa delitev dela med Unijo in državami članicami.

Člen 15

Programski dokumenti za tematske programe

1. Pri tematskih programih se Instrument izvaja z večletnimi okvirnimi programi.
2. V večletnih okvirnih programih za tematske programe se določijo strategija Unije, prednostne naloge, izbrane za financiranje Unije, specifični cilji, pričakovani rezultati, jasni in specifični kazalniki smotrnosti, mednarodne razmere in dejavnosti glavnih partnerjev za zadevno temo.

Po potrebi se določijo sredstva in prednostne naloge za ukrepanje v okviru sodelovanja pri globalnih pobudah.

3. V večletnih okvirnih programih za tematske programe se določijo tudi okvirne finančne dodelitve na splošno, po področjih sodelovanja in po prednostnih nalogah. Okvirne finančne dodelitve se lahko dodelijo v obliki razpona.

Člen 16

Sprejetje in spremembe večletnih okvirnih programov

1. Komisija z izvedbenimi akti sprejme večletne okvirne programe iz členov 14 in 15. Ti izvedbeni akti se sprejmejo v skladu s postopkom pregleda iz člena 45(2). Ta postopek se uporablja tudi za preglede iz odstavkov 3 in 4 tega člena, ki znatno spreminjajo vsebino večletnega okvirnega programa.
2. Pri sprejetju skupnih večletnih programskih dokumentov iz člena 14 se sklep Komisije uporablja samo za prispevek Unije k skupnemu večletnemu programskemu dokumentu.
3. Večletni okvirni programi za geografske programe se pregledajo po vmesni oceni iz člena 42(2), pa tudi ad hoc, kot je to potrebno za učinkovito izvajanje, zlasti v primeru bistvenih sprememb okvira politike iz člena 7 ali po koncu kriznih ali pokriznih razmer.
4. Večletni okvirni programi za tematske programe se pregledajo po vmesni oceni iz člena 42(2), pa tudi ad hoc, kot je to potrebno za učinkovito izvajanje, zlasti v primeru bistvenih sprememb okvira politike iz člena 7.
5. Komisija lahko v izredno nujnih ustrezno utemeljenih primerih, kot so krize ali neposredne grožnje miru, demokraciji, pravni državi, človekovim pravicam ali temeljnim svoboščinam, spremeni večletne okvirne programe iz členov 14 in 15 z izvedbenimi akti. Ti izvedbeni akti se sprejmejo v skladu z nujnim postopkom iz člena 45(4).

Člen 17

Rezerva za nastajajoče izzive in prednostne naloge

1. Znesek iz člena 6(3) se uporabi, kadar je to najbolj potrebno in ustrezno utemeljeno, med drugim za:
 - (a) zagotovitev ustreznega odziva Unije v nepredvidenih okoliščinah;

- (b) obravnavanje novih potreb ali nastajajočih izzivov, kot so potrebe in izzivi na mejah Unije ali njenih sosed, povezani s krizo, ki je bodisi naravna ali jo je povzročil človek, nasilnimi konflikti in pokriznimi razmerami ali migracijskimi pritiski in prisilnim razseljevanjem;
 - (c) spodbujanje novih pobud ali prednostnih nalog pod vodstvom Unije ali mednarodnih pobud ali prednostnih nalog.
2. O uporabi teh sredstev se odloči v skladu s postopki, določenimi v členih 16 in 25.

POGLAVJE II

Posebne določbe za območje sosedstva

Člen 18

Specifični cilji za območje sosedstva

V skladu s členoma 3 in 4 so specifični cilji podpore Unije v okviru Instrumenta za območje sosedstva:

- (a) spodbujati poglobljeno politično sodelovanje ter krepiti in utrjevati trdno in trajno demokracijo, stabilnost, dobro upravljanje, pravno državo in spoštovanje človekovih pravic;
- (b) podpirati izvajanje pridružitvenih sporazumov ali drugih obstoječih in prihodnjih sporazumov ter skupno dogovorjenih pridružitvenih načrtov in prednostnih nalog partnerstva ali enakovrednih dokumentov, tudi z institucionalnim sodelovanjem in krepitvijo zmogljivosti;
- (c) spodbujati okrepljeno partnerstvo z družbami med Unijo in partnerskimi državami ter med partnerskimi državami, tudi z medosebnimi stiki in najrazličnejšimi dejavnostmi s posebnim poudarkom na mladih;
- (d) krepiti regionalno in čezmejno sodelovanje, predvsem v okviru vzhodnega partnerstva in Unije za Sredozemlje, sodelovanja na območju celotnega evropskega sosedstva ter regionalnega sodelovanja na območju Črnega morja, arktičnega sodelovanja in severne dimenzije, vključno na področjih energije in varnosti;
- (e) doseči postopno vključitev na notranji trg Unije ter poglobljeno sektorsko in medsektorsko sodelovanje, vključno s približevanjem zakonodaje in pravne ureditve standardom Unije in drugim ustreznim mednarodnim normam in standardom ter boljšim dostopom do trga, vključno prek poglobljenih in celovitih prostotrgovinskih območij, s tem povezanim vzpostavljanjem institucij in naložbami;
- (f) krepiti partnerstva na področju dobro upravljanih in varnih migracij in mobilnosti, pa tudi, kadar je to potrebno in če so pogoji za dobro upravljanje in varno mobilnost vzpostavljeni, podpirati izvajanje obstoječih brezvizumskih režimov v skladu z revidiranim mehanizmom za prekinitve odprave vizumske obveznosti, dialogi o liberalizaciji vizumskega režima ter dvostranskimi ali regionalnimi sporazumi in dogovori s tretjimi državami, vključno s partnerstvi za mobilnost;
- (g) podpirati krepitev zaupanja in druge ukrepe, ki prispevajo k varnosti, preprečevanju in reševanju konfliktov, vključno s podporo prizadetemu prebivalstvu in obnovi.

Člen 19

Programski dokumenti in merila za dodelitev

1. Za partnerske države in ozemlja s seznama v Prilogi I se prednostna področja za financiranje Unije izberejo predvsem izmed področij, vključenih v pridružitvene sporazume, sporazume o partnerstvu in sodelovanju, skupno dogovorjene pridružitvene načrte ter prednostne naloge partnerstev ali druge ustrezne, obstoječe in prihodnje skupno dogovorjene dokumente iz točke (c) člena 14(3) med Unijo in partnerskimi državami na dvostranski in večstranski ravni, vključno, kot je ustrezno, v okviru vzhodnega partnerstva in južne dimenzije evropske sosedske politike, v skladu s specifičnimi cilji, določenimi v členu 18, in področji sodelovanja za geografske programe iz Priloge II.

2. Z odstopanjem od člena 13(2) in (3) se podpora Unije v okviru geografskih programov na območju sosedstva razlikuje po obliki in zneskih, pri čemer se za partnerske države upoštevajo:

- (a) potrebe, pri čemer se uporabijo kazalniki, kot so število prebivalcev, neenakosti in stopnja razvoja;
- (b) zavezanost izvajanju skupno dogovorjenih političnih, gospodarskih, okoljskih in družbenih ciljev reform ter napredek pri tem;

- (c) zavezanost vzpostavitvi trdne in trajne demokracije, pravne države, dobrega upravljanja, človekovih pravic in boja proti korupciji ter napredek pri tem;
 - (d) partnerstvo z Unijo, vključno z ravnijo ambicij za to partnerstvo;
 - (e) absorpcijska sposobnost in morebiten učinek podpore Unije v okviru Instrumenta.
3. Podpora Unije iz odstavka 2 tega člena se odraža v programskih dokumentih za geografske programe iz člena 14.

Člen 20

Pristop na podlagi spodbud

1. Okvirni znesek 10 % finančnih sredstev, določen v prvi alineji točke (a) člena 6(2), za dopolnitev okvirnih finančnih dodelitev za posamezne države iz člena 14 se dodeli partnerskim državam in ozemljem s seznama v Prilogi I kot spodbuda za izvajanje reform. O teh dodelitvah se odloči na podlagi njihove uspešnosti in napredka pri uvajanju demokracije, dobrega upravljanja in pravne države, vključno s sodelovanjem s civilno družbo, človekovih pravic, vključno z enakostjo spolov, sodelovanja na področju migracij, gospodarskega upravljanja in reform, zlasti skupno dogovorjenih reform. Napredek partnerskih držav se redno ocenjuje, zlasti na podlagi poročil o napredku, ki vključujejo trende v primerjavi s preteklimi leti.
2. Odstavek 1 se ne uporablja za podporo civilni družbi, preprečevanje konfliktov in gradnjo miru, medosebne stike, vključno s sodelovanjem med lokalnimi oblastmi, podporo za večje spoštovanje človekovih pravic ali podporne ukrepe, povezane s krizo. V primeru resnega ali trajnega poslabšanja razmer na področju demokracije, človekovih pravic ali pravne države ali povečanega tveganja za konflikte se podpora tem ukrepom, kadar je to mogoče in ustrezno, poveča.

Člen 21

Večdržavni okvirni programi

Z večdržavnimi okvirnimi programi na območju sosedstva se obravnavajo izzivi, ki so skupni vsem ali več partnerskim državam, na podlagi prednostnih nalog vzhodnega partnerstva in južne dimenzije evropske sosedske politike ter ob upoštevanju dela, opravljenega v okviru Unije za Sredozemlje, regionalnega, transregionalnega in podregionalnega sodelovanja, prvenstveno med dvema ali več partnerskimi državami, tudi v okviru regionalnega sodelovanja severne dimenzije in sinergije Črnega morja.

Člen 22

Čezmejno sodelovanje

1. Čezmejno sodelovanje, kot je opredeljeno v točki 5 prvega odstavka člena 2, zajema sodelovanje vzdolž zunanjih kopenskih in morskih meja s sosednjimi državami, transnacionalno sodelovanje prek večjih transnacionalnih ozemelj ali morskih bazenov ter medregionalno sodelovanje.
2. Območje sosedstva prispeva k programom čezmejnega sodelovanja iz odstavka 1, ki jih sofinancira Evropski sklad za regionalni razvoj v okviru uredbe o Interreg. Za podporo tem programom se dodeli okvirno do 5 % finančnih sredstev za območje sosedstva.
3. Prispevki za programe čezmejnega sodelovanja se določijo in uporabljajo v skladu s členom 10(3) uredbe o Interreg.
4. Stopnja sofinanciranja Unije ne presega 90 % upravičenih izdatkov za program čezmejnega sodelovanja.
5. Predhodno financiranje za programe čezmejnega sodelovanja lahko preseže odstotni delež iz člena 51 uredbe o Interreg. Na zahtevo organa upravljanja lahko stopnja predhodnega financiranja za vsako proračunsko leto znaša do 80 % letnih obveznosti do programa.
6. Večletni strateški dokument za čezmejno sodelovanje, ki določa elemente iz člena 14(2) te uredbe, se sprejme v skladu s členom 10(1) uredbe o Interreg.

7. Kadar se programi čezmejnega sodelovanja prekinejo v skladu s členom 12 uredbe o Interreg, se lahko finančna sredstva za območje sosedstva za prekinjeni program, ki so še na razpolago, uporabijo predvsem za financiranje drugih programov čezmejnega sodelovanja oziroma katere koli druge dejavnosti v okviru teh finančnih sredstev.

POGLAVJE III

Akcijski načrti, ukrepi in načini izvrševanja

Člen 23

Akcijski načrti in ukrepi

1. Komisija sprejme letne ali večletne akcijske načrte in ukrepe. Ukrepi so lahko v obliki posameznih ukrepov, posebnih ukrepov, podpornih ukrepov ali izjemnih ukrepov pomoči. V akcijskih načrtih in ukrepih se upošteva specifični okvir, hkrati pa so za vsak ukrep določeni zastavljeni cilji, pričakovani rezultati in glavne dejavnosti, načini izvrševanja, spremljanja in ocenjevanja ter proračun in vsi povezani odhodki za podporo.
2. Akcijski načrti temeljijo na programskih dokumentih, razen v primerih iz odstavkov 5 in 6. Pripravijo se vključujoče, pregledno in pravočasno. Kadar koli je ustrezno, se o njih razpravlja skupaj z državami članicami v okviru boljšega skupnega delovanja.
3. Po potrebi se lahko ukrep sprejme kot posamezen ukrep, bodisi pred sprejetjem akcijskih načrtov bodisi po njem. Posamezni ukrepi temeljijo na programskih dokumentih, razen v primerih iz odstavka 5 in drugih ustrezno utemeljenih primerih.
4. Kadar nastopijo nepredvidene potrebe ali okoliščine in kadar ni mogoče financiranje iz ustrežnejših virov, lahko Komisija sprejme posebne ukrepe, ki niso predvideni v programskih dokumentih.
5. Za izvajanje ukrepov hitrega odzivanja iz točk (b) in (c) člena 4(4) se lahko uporabljajo letni ali večletni akcijski načrti in posamezni ukrepi.
6. Komisija lahko za ukrepe hitrega odzivanja iz točke (a) člena 4(4), sprejme izjemne ukrepe pomoči.

Izjemni ukrep pomoči lahko traja največ 18 mesecev, v primeru objektivnih in nepredvidenih ovir za izvajanje pa se lahko dvakrat podaljša za največ šest mesecev, do skupnega trajanja največ 30 mesecev, če se finančni znesek ukrepa ne poveča.

V primeru dolgotrajnih kriz in konfliktov lahko Komisija sprejme drugi izjemni ukrep pomoči, ki traja do 18 mesecev. V ustrezno utemeljenih primerih se lahko sprejmejo nadaljnji ukrepi, kadar je kontinuiteta ukrepa Unije bistvenega pomena in je ni mogoče zagotoviti z drugimi sredstvi.

Člen 24

Podporni ukrepi

1. Financiranje Unije lahko krije odhodke za podporo pri izvajanju Instrumenta in za doseganje njegovih ciljev, vključno z upravno podporo, povezano z dejavnostmi pripravljanja, naknadnega ukrepanja, spremljanja, kontrole, revizije in ocenjevanja, potrebnimi za tako izvajanje, ter odhodke na sedežu in delegacijah Unije za upravno podporo in podporo pri usklajevanju, ki sta potrebni za Instrument, in za upravljanje operacij, ki se financirajo v okviru Instrumenta, vključno z ukrepi informiranja in komuniciranja ter korporativnimi informacijskotehnološkimi sistemi.
2. Kadar odhodki za podporo niso vključeni v akcijske načrte ali ukrepe iz člena 23, Komisija po potrebi sprejme podporne ukrepe. Financiranje Unije pri podpornih ukrepih lahko zajema:
 - (a) študije, sestanke, informiranje, ozaveščanje, usposabljanje, pripravo in izmenjavo pridobljenih izkušenj in najboljših praks, dejavnosti objavljanja ter vse druge odhodke za upravno ali tehnično pomoč, ki je potrebna za načrtovanje in upravljanje ukrepov, vključno s plačanimi zunanji strokovnjaki;

- (b) dejavnosti na področju raziskav in inovacij, študije o zadevnih vprašanih ter razširjanje rezultatov teh dejavnosti in študij;
- (c) odhodke za dejavnosti informiranja in komuniciranja, vključno z razvojem komunikacijskih strategij ter korporativnega komuniciranja o političnih prednostnih nalogah Unije in prepoznavnostjo teh prednostnih nalog.

Člen 25

Sprejetje akcijskih načrtov in ukrepov

1. Akcijski načrti in ukrepi se sprejmejo z izvedbenimi akti. Ti izvedbeni akti se sprejmejo v skladu s postopkom pregleda iz člena 45(2).
2. Postopek iz odstavka 1 ni potreben za:
 - (a) posamezne ukrepe, pri katerih financiranje Unije ne presega 5 000 000 EUR;
 - (b) posebne in podporne ukrepe ter akcijske načrte, sprejete za izvajanje ukrepov hitrega odzivanja, pri katerih financiranje Unije ne presega 10 000 000 EUR;
 - (c) izjemne ukrepe pomoči iz člena 23(4), pri katerih financiranje Unije ne presega 20 000 000 EUR;
 - (d) tehnične spremembe akcijskih načrtov in ukrepov, pod pogojem, da take spremembe ne vplivajo bistveno na cilje zadevnega akcijskega načrta ali ukrepa, kot so:
 - (i) sprememba načina izvajanja;
 - (ii) podaljšanje obdobja izvajanja;
 - (iii) prerazporeditev sredstev med ukrepi iz akcijskega načrta;
 - (iv) povečanje ali zmanjšanje proračuna akcijskih načrtov in ukrepov za največ 20 % prvotnega proračuna, vendar ne za več kot 10 000 000 EUR.

V primeru večletnih akcijskih načrtov in ukrepov se pragi iz točk (a), (b) in (c) ter točke (d)(iv) prvega pododstavka odstavka 2 uporabljajo na letni osnovi.

Akcijski načrti in ukrepi, razen izjemnih ukrepov pomoči, ter tehnične spremembe se po sprejetju v skladu s tem odstavkom v roku enega meseca sporočijo Evropskemu parlamentu in državam članicam prek ustreznega odbora iz člena 45.

3. Preden Komisija sprejme ali podaljša izjemne ukrepe pomoči v znesku največ 20 000 000 EUR, obvesti Evropski parlament in Svet o njihovi naravi in ciljih ter predvidenih finančnih zneskih. Komisija prav tako obvesti Evropski parlament in Svet, preden občutno vsebinsko spremeni že sprejete izjemne ukrepe pomoči. Komisija pri načrtovanju in poznejšem izvajanju takih ukrepov zaradi skladnosti zunanje delovanja Unije upošteva ustrezn pristop politike.
4. Kadar tako zahtevajo izredno nujni ustrezno utemeljeni primeri, kot so krize, vključno z naravnimi nesrečami ali nesrečami, ki jih povzroči človek, ali neposredne grožnje demokraciji, pravni državi, človekovim pravicam ali temeljnim svoboščinam, lahko Komisija v skladu s postopkom iz člena 45(4) sprejme akcijske načrte in ukrepe ali njihove spremembe kot izvedbene akte, ki se začnejo takoj uporabljati.
5. V skladu z veljavnimi zakonodajnimi akti Unije, vključno z Direktivo 2011/92/EU Evropskega parlamenta in Sveta⁽⁴²⁾ ter Direktivo Sveta 85/337/EGS⁽⁴³⁾, se na ravni ukrepov izvede ustrezno okoljsko preverjanje, vključno z vplivi na podnebne spremembe in biotsko raznovrstnost, ki pri okoljsko občutljivih ukrepih, zlasti pri projektih za novo infrastrukturo večjega obsega, po potrebi zajema presojo vplivov na okolje, vključno z vplivom na podnebne spremembe, ekosisteme in biotsko raznovrstnost.

⁽⁴²⁾ Direktiva 2011/92/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. decembra 2011 o presoji vplivov nekaterih javnih in zasebnih projektov na okolje (kodificirano besedilo) (UL L 26, 28.1.2012, str. 1).

⁽⁴³⁾ Direktiva Sveta 85/337/EGS z dne 27. junija 1985 o presoji vplivov nekaterih javnih in zasebnih projektov na okolje (UL L 175, 5.7.1985, str. 40).

Izvedejo se druge ustrezne predhodne ocene, ki so sorazmerne s cilji in zneski predvidenih ukrepov, da se določijo morebitne posledice in tveganja teh ukrepov z vidika človekovih pravic, dostopa do naravnih virov, kot so zemljišča, in socialnih standardov, vključno v obliki ocen učinka za večje ukrepe, za katere se pričakuje, da bodo imeli pomemben učinek na ta področja.

Pri izvajanju sektorskih programov se po potrebi uporabijo strateške presoje vplivov na okolje, vključno z vplivom na podnebne spremembe. Zagotovita se sodelovanje zainteresiranih deležnikov pri presojah vplivov na okolje in javni dostop do rezultatov takih presoj.

Člen 26

Načini sodelovanja

1. Kot je določeno v finančni uredbi, Komisija izvaja financiranje v okviru Instrumenta bodisi neposredno sama, prek delegacij Unije ali izvajalskih agencij bodisi posredno prek katerega koli od subjektov s seznama iz točke (c) člena 62(1) navedene uredbe.
2. Financiranje v okviru Instrumenta se lahko zagotovi s prispevki v mednarodne, regionalne ali nacionalne sklade, kot so skladi, ki jih vzpostavijo ali upravljajo EIB, države članice, partnerske države in regije, mednarodne organizacije ali drugi donatorji.
3. Subjekti s seznama iz točke (c) člena 62(1) finančne uredbe in upravičeni partnerji iz člena 35(4) te uredbe letno izpolnjujejo obveznosti poročanja na podlagi člena 155 finančne uredbe. Obveznosti poročanja za katerega koli od teh subjektov so določene v okvirnem sporazumu o finančnem partnerstvu, sporazumu o prispevku, sporazumu o proračunskih jamstvih ali sporazumu o financiranju.
4. Ukrepi, financirani v okviru Instrumenta, se lahko izvajajo z vzporednim ali skupnim sofinanciranjem.
5. Pri vzporednem sofinanciranju se ukrep razdeli na več jasno prepoznavnih delov, od katerih vsakega financirajo različni partnerji, ki zagotavljajo sofinanciranje tako, da je vedno razvidno, za katere namene so bila sredstva porabljena, in da se prepreči podvajanje financiranja.
6. Pri skupnem sofinanciranju si skupne stroške ukrepa delijo partnerji, ki zagotavljajo sofinanciranje, sredstva pa se združujejo tako, da za nobeno posamezno dejavnost, ki se izvaja v okviru ukrepa, ni več mogoče ugotoviti vira financiranja.
7. Sodelovanje med Unijo in njenimi partnerji lahko poteka v obliki, na primer:
 - (a) tristranskih ureditev, v okviru katerih Unija svojo finančno pomoč partnerski državi ali regiji usklajuje s tretjimi državami;
 - (b) ukrepov upravnega in tehničnega sodelovanja ter krepitve zmogljivosti, tudi z namenom izmenjave izkušenj držav članic pri izvajanju tranzicije ali reform, kot je decentralizirano sodelovanje prek partnerstev ali tesno medinstitucionalno sodelovanje med javnimi institucijami, vključno z lokalnimi oblastmi, ali subjekti javnega ali zasebnega prava, ki opravljajo naloge javne službe, v državi članici in partnerski državi ali regiji, pa tudi ukrepov sodelovanja, ki vključujejo strokovnjake javnega sektorja, ki jih napotijo države članice ter njihovi regionalne in lokalne oblasti;
 - (c) prispevkov za potrebne stroške za vzpostavitev in vodenje javno-zasebnega partnerstva, vključno s prispevki za njihovo neodvisno ocenjevanje in spremljanje, kadar je mogoče, s strani organizacij civilne družbe;
 - (d) programov za podporo sektorski politiki, s katerimi Unija zagotavlja podporo za sektorske programe partnerskih držav;
 - (e) prispevkov k stroškom sodelovanja držav v programih Unije in ukrepom, ki jih izvajajo agencije in organi Unije, pa tudi organom ali osebam, ki jim je zaupano izvajanje specifičnih ukrepov v okviru skupne zunanje in varnostne politike v skladu z naslovom V PEU.

Člen 27

Oblike financiranja Unije

1. Financiranje Unije se lahko zagotovi s tistimi vrstami financiranja, ki so predvidene v finančni uredbi, zlasti:
 - (a) z nepovratnimi sredstvi;
 - (b) z javnimi naročili storitev, blaga ali gradenj;
 - (c) s proračunsko podporo;
 - (d) s prispevki v skrbniške sklade, ki jih ustanovi Komisija v skladu s členom 234 finančne uredbe;
 - (e) s finančnimi instrumenti;
 - (f) s proračunskimi jamstvi;
 - (g) z operacijami mešanega financiranja;
 - (h) z odpisom dolga v okviru mednarodno dogovorjenega programa za odpis dolga;
 - (i) s finančno pomočjo;
 - (j) s plačanimi zunanjimi strokovnjaki.
2. Kadar Komisija sodeluje z deležniki iz partnerskih držav, kot so organizacije civilne družbe in lokalne oblasti, pri določanju načinov financiranja, vrste prispevka, načinov dodelitve in upravnih določb za upravljanje nepovratnih sredstev upošteva njihove posebnosti, vključno z njihovimi potrebami in zadevnimi okoliščinami, da bi tako pritegnila čim širši krog takih deležnikov in se kar najbolje odzvala na njihove potrebe. V skladu s finančno uredbo se spodbujajo posebni načini, kot so sporazumi o partnerstvu, odobritve finančne podpore tretjim stranem, neposredna oddaja ali razpisi za zbiranje ponudb z omejeno udeležbo ali pavšalni zneski, stroški na enoto in financiranje po pavšalni stopnji, pa tudi financiranje, ki ni povezano s stroški, kot je predvideno v členu 125(1) finančne uredbe.
3. Postopek neposredne oddaje naročila se lahko, poleg primerov iz člena 195 finančne uredbe, uporabi za:
 - (a) nepovratna sredstva majhne vrednosti, namenjena zagovornikom človekovih pravic za financiranje nujnih ukrepov za zaščito in potreb po njej, vključno prek mehanizmov za zaščito ogroženih zagovornikov človekovih pravic, pa tudi mediatorjem in drugim akterjem civilne družbe, ki sodelujejo pri dialogu, povezanem s krizo in oboroženimi konflikti, reševanju konfliktov ter spravi in gradnji miru, kadar je to primerno brez potrebe po sofinanciranju;
 - (b) nepovratna sredstva, kadar je to primerno brez potrebe po sofinanciranju, za financiranje ukrepov v najtežjih razmerah, v katerih objava razpisa za zbiranje predlogov ne bi bila ustrezna, tudi kadar gre za resno pomanjkanje temeljnih svoboščin, vključno s kršitvijo človekovih pravic, ogrožene demokratične institucije, zaostrovanje krize ali oboroženih konfliktov, kadar je varnost ljudi najbolj ogrožena ali kadar organizacije za človekove pravice in zagovorniki človekovih pravic, mediatorji in drugi akterji civilne družbe, ki sodelujejo pri dialogu, povezanem s krizo in oboroženimi konflikti, ter spravi in gradnji miru, delujejo v najtežjih razmerah; taka nepovratna sredstva ne presegajo 1 000 000 EUR in njihovo trajanje ne presega 18 mesecev, ki se lahko v primeru objektivnih in nepredvidenih ovir za njihovo izvajanje podaljša za dodatnih 12 mesecev;
 - (c) nepovratna sredstva, namenjena Uradu visokega komisarja ZN za človekove pravice, Globalnemu kampusu za človekove pravice, Evropskemu meduniverzitetnemu centru za človekove pravice in demokratizacijo, ki izvaja evropski magistrski študij na področju človekovih pravic in demokratizacije, ter z njim povezani mreži univerz, ki izvajajo podiplomske študijske programe na področju človekovih pravic, vključno s štipendijami za študente in zagovornike človekovih pravic iz tretjih držav;
 - (d) nepovratna sredstva majhne vrednosti, namenjena organizacijam civilne družbe, po možnosti z uporabo poenostavljenih oblik financiranja v skladu s členom 125 finančne uredbe.

Proračunska podpora, vključno prek pogodb o izvedbi sektorskih reform, temelji na lastništvu držav, vzajemni odgovornosti in zavezanosti partnerskih držav, ob upoštevanju njihovega opravljenega dela in napredka glede univerzalnih vrednot, demokracije, človekovih pravice in pravne države, ter je namenjena krepitvi partnerstev med Unijo in partnerskimi državami. Vključuje okrepljen dialog o politikah, krepitev zmogljivosti in boljše upravljanje, ki dopolnjujejo prizadevanja partnerjev za uspešnejše zbiranje sredstev in njihovo boljšo porabo, v podporo trajnostni, vključujoči rasti in ustvarjanju dostojnih delovnih mest, tudi za mlade, izkoreninjenju revščine, zmanjšanju neenakosti ter izgradnji in utrditvi demokracij in miroljubnih družb. Proračunska podpora prispeva tudi k enakosti spolov.

Vsaka odločitev o zagotavljanju proračunske podpore temelji na politikah o proračunski podpori, dogovorjenih na ravni Unije, jasnem sklopu meril za upravičenost ter podrobni oceni tveganj in koristi.

4. Proračunska podpora se diferencira tako, da omogoča boljši odziv na politične, gospodarske, družbene in okoljske razmere v partnerski državi, pri čemer se upoštevajo nestabilne razmere.

Komisija pri zagotavljanju proračunske podpore v skladu s členom 236 finančne uredbe jasno določi in spremlja merila za pogojevanje proračunske podpore, vključno z napredkom na področju reform in preglednosti, ter podpira razvoj parlamentarnega nadzora, nacionalnih revizijskih zmogljivosti ter povečanje preglednost in javni dostop do informacij.

5. Izplačilo proračunske podpore temelji na kazalnikih, ki izkazujejo zadovoljiv napredek pri uresničevanju ciljev, dogovorjenih s partnersko državo.

6. V skladu s točko (a) drugega pododstavka člena 193(2) finančne uredbe se lahko v ustrezno utemeljenih primerih, določenih v sklepu o financiranju, dejavnosti, ki se podpirajo v okviru Instrumenta, in z njimi povezani stroški, ki so nastali leta 2021, štejejo za upravičene od 1. januarja 2021, tudi če so se te dejavnosti začele izvajati in so ti stroški nastali pred vložitvijo vloge za nepovratna sredstva.

7. Finančni instrumenti, proračunska jamstva in operacije mešanega financiranja v okviru Instrumenta se izvajajo v skladu z načeli, določenimi v členu 209(1) finančne uredbe, in, kadar koli je mogoče, pod vodstvom EIB, večstranske evropske finančne institucije, kot je Evropska banka za obnovo in razvoj, ali dvostranske evropske finančne institucije, kot so razvojne banke, po možnosti skupaj z dodatnimi drugimi oblikami finančne podpore držav članic in tretjih strani.

K finančnim instrumentom v okviru Instrumenta lahko prispevajo države članice in kateri koli subjekt iz točke (c) člena 62(1) finančne uredbe.

8. Za namene izvajanja in poročanja se lahko finančni instrumenti iz odstavka 7 združijo v mehanizme.

9. Zaradi financiranja Unije se ne uvedejo oziroma pobirajo posebni davki, carine ali dajatve.

10. Davki, carine in dajatve, ki jih uvedejo partnerske države, so lahko upravičeni do financiranja v okviru Instrumenta.

Člen 28

Upravičene osebe in subjekti

1. V postopkih javnega naročanja ter postopkih za dodelitev nepovratnih sredstev in nagrad za ukrepe, financirane v okviru geografskih programov, tematskega programa za organizacije civilne družbe in tematskega programa za svetovne izzive, lahko sodelujejo mednarodne organizacije in vsi drugi pravni subjekti, vključno z organizacijami civilne družbe, ki so državljani naslednjih držav oziroma imajo v primeru pravnih oseb v njih tudi dejanski sedež:

(a) države članice, upravičenci s seznama v ustrezni prilogi k uredbi o IPA III ter pogodbenice Sporazuma o Evropskem gospodarskem prostoru;

(b) sosedske partnerske države in Ruska federacija, kadar zadevni postopek poteka v okviru programov iz Priloge I, v katerih sodeluje;

- (c) države in ozemlja v razvoju, ki so vključeni na seznam prejemnikov uradne razvojne pomoči, ki ga je objavil Odbor za razvojno pomoč pri OECD, ki niso članice skupine G20, ter čezmorske države in ozemlja;
- (d) države v razvoju, ki so vključene na seznam prejemnikov uradne razvojne pomoči in so članice skupine G20, ter druge države in ozemlja, kadar zadevni postopek poteka v okviru ukrepa, ki ga financira Unija v okviru Instrumenta, v katerem sodelujejo;
- (e) države, ki jim Komisija zagotovi vzajemni dostop do zunanjega financiranja; ta dostop se lahko odobri za omejeno obdobje najmanj enega leta, če država pod enakimi pogoji prizna upravičenost subjektom iz Unije in držav, upravičenih v okviru Instrumenta; Komisija o vzajemnem dostopu in njegovem trajanju odloči po posvetovanju z zadevno državo prejemnico oziroma državami prejemnicami;
- (f) države članice OECD, ko gre za javna naročila, ki se izvajajo v najmanj razvitih državah ali močno zadolženih revnih državah, ki so vključene na seznam prejemnikov uradne razvojne pomoči.
2. Brez poseganja v omejitve, ki so neločljivo povezane z naravo in cilji ukrepa, je udeležba v postopkih javnih naročil ter postopkih za dodelitev nepovratnih sredstev in nagrad za ukrepe, financirane v okviru tematskega programa za človekove pravice in demokracijo ter tematskega programa za mir, stabilnost in preprečevanje konfliktov, ter ukrepe hitrega odzivanja na voljo brez omejitev.
3. Vse zaloge in materiali, ki se financirajo v okviru Instrumenta, imajo lahko poreklo iz katere koli države.
4. Pravila o upravičenosti iz tega člena se ne uporabljajo za nacionalne omejitve za fizične osebe, ki imajo sklenjeno pogodbo o zaposlitvi ali drugačno pogodbo z upravičenim izvajalcem oziroma, kadar je to potrebno, podizvajalcem, in takih omejitev tudi ne uvajajo.
5. Za ukrepe, ki jih sofinancira subjekt ali se izvajajo v okviru neposrednega ali posrednega upravljanja s subjekti iz točk (c)(ii) do (viii) člena 62(1) finančne uredbe, se prav tako uporabljajo pravila o upravičenosti teh subjektov.
6. Če donatorji financiranje zagotovijo za skrbniški sklad, ki ga je ustanovila Komisija, ali prek zunanjih namenskih prejemkov, se uporabljajo pravila o upravičenosti iz akta o ustanovitvi skrbniškega sklada ali, v primeru zunanjih namenskih prejemkov, iz sporazuma z donatorjem.
7. V primeru ukrepov, ki se financirajo v okviru Instrumenta in v okviru drugega programa Unije, se za upravičene štejejo vsi subjekti, ki so upravičeni v okviru katerega koli od teh programov Unije.
8. V primeru ukrepov za več držav se lahko za upravičene štejejo pravni subjekti, ki so državljani držav in ozemelj, ki so zajeti z ukrepom, in – v primeru pravnih oseb – imajo v teh državah in na teh ozemljih tudi dejanski sedež.
9. Pravila o upravičenosti iz tega člena se lahko omejijo glede na državljanstvo, geografsko lego ali naravo vložnikov, kadar so take omejitve potrebne zaradi posebne narave in ciljev ukrepa ter če so nujne za njegovo učinkovito izvajanje.
10. Kadar na trgih zadevnih držav ali ozemelj obstaja nujna potreba po storitvah oziroma kadar storitve tam niso na voljo ali v drugih ustrezno utemeljenih primerih, ko bi uporaba pravil o upravičenosti onemogočala ali prekomerno oteževala uresničitev ukrepa, se lahko kot upravičeni priznajo tudi ponudniki, vložniki in kandidati iz držav, ki niso upravičenke.
11. Da bi spodbudili lokalne zmogljivosti, trge in nakupe, se prednost, kadar finančna uredba določa oddajo naročila na podlagi ene same ponudbe, da lokalnim in regionalnim izvajalcem. V vseh drugih primerih se sodelovanje lokalnih in regionalnih izvajalcev spodbuja v skladu z zadevnimi določbami navedene uredbe. Spodbujajo se merila glede trajnosti in primerne skrbnosti.
12. V okviru tematskega programa za človekove pravice in demokracijo je, kadar je to potrebno za uveljavljanje področij ukrepanja tega programa, upravičen kateri koli subjekt, ki ni zajet v opredelitvi pravnega subjekta iz točke 6 prvega odstavka člena 2.

Člen 29

Izključene dejavnosti

Financiranje Unije v okviru Instrumenta ne podpira ukrepov, ki:

- (a) lahko povzročijo kršitev človekovih pravic v partnerskih državah;
- (b) niso združljivi z nacionalno določenim prispevkom države prejemnice v skladu s Pariškim sporazumom ali spodbujajo naložbe v fosilna goriva ali ki imajo glede na okoljsko preverjanje in presojo vplivov na okolje znatne škodljive učinke na okolje ali podnebje, razen če so taki ukrepi nujno potrebni za doseg ciljev Instrumenta in jih spremljajo ustrezni ukrepi, s katerimi bi se tem učinkom izognili, jih preprečili ali zmanjšali in po možnosti izničili, vključno s podporo za postopno odpravo subvencij za okolju škodljiva fosilna goriva.

Člen 30

Prenosi, letni obroki, odobritve za prevzem obveznosti, odplačila in prihodki, ki jih ustvarijo finančni instrumenti in proračunska jamstva

1. Poleg člena 12(4) finančne uredbe se ne uporabljene odobritve za prevzem obveznosti in odobritve plačil v okviru Instrumenta samodejno prenesejo in se lahko porabijo oziroma obveznosti zanje prevzamejo do 31. decembra naslednjega proračunskega leta. V naslednjem proračunskem letu se najprej porabi preneseni znesek.

Komisija obvesti Evropski parlament in Svet o prenesenih odobritvah za prevzem obveznosti v skladu s členom 12(6) finančne uredbe.

2. Poleg pravil, določenih v členu 15 finančne uredbe, o ponovni razpoložljivosti odobritev se odobritve za prevzem obveznosti, ki ustrezajo znesku, sproščenemu zaradi popolne ali delne neizvedbe ukrepa v okviru Instrumenta, znova dajo na voljo v dobro prvotne proračunske postavke.

3. Proračunske obveznosti za ukrepe, ki trajajo več kot eno proračunsko leto, se lahko v skladu s členom 112(2) finančne uredbe razdelijo v letne obroke prek več let.

Tretji pododstavek člena 114(2) finančne uredbe se ne uporablja za večletne ukrepe iz prvega pododstavka tega odstavka. Komisija samodejno sprostí vsak del proračunske obveznosti za ukrep, ki do 31. decembra petega leta po letu proračunske obveznosti ni bil uporabljen za predhodno financiranje ali vmesna plačila ali za katerega ni bil predložen potrjen izkaz odhodkov ali zahtevkov za plačilo.

Odstavek 2 tega člena se uporablja tudi za letne obroke.

4. Z odstopanjem od člena 209(3) finančne uredbe se povračila in prihodki, ki jih ustvarijo finančni instrumenti in proračunska jamstva, namenijo prvotni proračunski postavki kot notranji namenski prejemki po odbitku stroškov upravljanja in provizij za upravljanje. Komisija vsakih pet let pregleda prispevek obstoječih finančnih instrumentov k uresničevanju ciljev Unije in njihovo učinkovitost.

POGLAVJE IV

EFSD+, jamstvo za zunanje delovanje, proračunska jamstva in finančna pomoč tretjim državam

Člen 31

Področje uporabe in financiranje

1. Finančna sredstva iz točke (a) člena 6(2) krijejo Evropski sklad za trajnostni razvoj plus (EFSD+) in jamstvo za zunanje delovanje.

2. Namen EFSD+ kot celovitega finančnega svežnja, ki zagotavlja finančno zmogljivost v obliki nepovratnih sredstev, tehnične pomoči, finančnih instrumentov, proračunskih jamstev in operacij mešanega financiranja iz člena 27(1) te uredbe, je podpora naložbam in izboljšanje dostopa do financiranja, s čimer se prispeva k uresničevanju ciljev in splošnih načel iz členov 3 in 8 te uredbe ter po potrebi ciljev uredbe o IPA III, hkrati pa se kar najbolj povečata dodatnost in razvojni učinek ter zagotovijo inovativni proizvodi, vključno z MSP.

EFSD+ zlasti spodbuja trajnostni in vključujoč gospodarski, okoljski in družbeni razvoj, prehod v trajnostno gospodarstvo z dodano vrednostjo in stabilno naložbeno okolje. Spodbuja tudi socialno-ekonomsko in okoljsko odpornost v partnerskih državah s posebnim poudarkom na izkoreninjenju revščine. EFSD+ s tem prispeva k zmanjšanju socialno-ekonomskih neenakosti, trajnostni in vključujoči rasti, prilagajanju podnebnim spremembam in blažitvi njihovih posledic, varstvu okolja in okoljskem upravljanju, ustvarjanju dostojnih delovnih mest na podlagi temeljnih standardov dela MOD, gospodarskih priložnostih, znanjih in spretnostih ter podjetništvu, socialno-ekonomskih sektorjih, vključno s socialnimi podjetji in zadrugami, MSP, trajnostni povezljivosti, podpori ranljivim skupinam, promociji človekovih pravic, enakosti spolov ter opolnomočenju žensk in mladih, pa tudi na odpravi specifičnih socialno-ekonomskih temeljnih vzrokov za nedovoljene migracije in prisilno razseljevanje, v skladu s prednostnimi področji, predstavljenimi v Prilogi V, in ustreznimi okvirnimi programskimi dokumenti.

Posebna pozornost se nameni državam, za katere je bilo ugotovljeno, da so države v nestabilnih razmerah ali konfliktih, najmanj razvitim državam in močno zadolženim revnim državam, tudi z zagotavljanjem podpore za krepitev institucionalne zmogljivosti, ekonomsko upravljanje in tehnično pomoč.

3. Jamstvo za zunanje delovanje podpira operacije EFSD+, ki so krite s proračunskimi jamstvi v skladu s členi 32 do 39 te uredbe. Podpira tudi makrofinančno pomoč in posojila tretjim državam iz člena 10(2) Uredbe (Euratom) 2021/... (*).

4. V okviru jamstva za zunanje delovanje lahko Unija jamči operacije na podlagi sporazumov o jamstvu, podpisanih med 1. januarjem 2021 in 31. decembrom 2027, do zneska v višini 53 449 000 000 EUR.

Na Komisijo se prenese pooblastilo za sprejemanje delegiranih aktov v skladu s členom 44 za do 20-odstotno spremembo najvišjega zneska za jamstvo za zunanje delovanje.

5. Stopnja rezervacij znaša od 9 % do 50 %, odvisno od vrste operacij.

Za oblikovanje rezervacij za jamstvo za zunanje delovanje se lahko uporabi največ 10 000 000 000 EUR iz proračuna Unije. Na Komisijo se prenese pooblastilo za sprejemanje delegiranih aktov v skladu s členom 44 za spremembo tega najvišjega zneska, da bi znesek rezervacij ob upoštevanju vrste zajamčenih operacij odražal znesek in stopnje rezervacij jamstva za zunanje delovanje.

Za makrofinančno pomoč Unije in za proračunska jamstva, ki krijejo tveganja državnih posojilojemalcev, povezana z dajanjem posojil, stopnja rezervacij jamstva za zunanje delovanje znaša 9 %.

Stopnje rezervacij se pregledajo najmanj vsaka tri leta od datuma začetka uporabe te uredbe, določenega v členu 51. Na Komisijo se prenese pooblastilo za sprejemanje delegiranih aktov v skladu s členom 44 za spremembo stopenj rezervacij.

6. Jamstvo za zunanje delovanje se šteje za eno jamstvo v skupnem skladu za rezervacije, ustanovljenem s členom 212 finančne uredbe.

7. EFSD+ in jamstvo za zunanje delovanje lahko podpirata operacije financiranja in naložbene operacije v partnerskih državah na geografskih območjih iz člena 4(2). Oblikovanje rezervacij za jamstvo za zunanje delovanje se financira iz proračuna ustreznih geografskih programov, vzpostavljenih s točko (a) člena 6(2), in se prenese v skupni sklad za rezervacije. EFSD+ in jamstvo za zunanje delovanje lahko podpirata tudi operacije v upravičenih s seznama v ustreznih prilogi k uredbi o IPA III. Te operacije v okviru EFSD+ in oblikovanje rezervacij za jamstvo za zunanje delovanje se financirajo iz uredbe o IPA III. Oblikovanje rezervacij za jamstvo za zunanje delovanje za posojila tretjim državam iz člena 10(2) Uredbe (Euratom) 2021/... (*) se financira iz navedene uredbe.

8. Oblikovanje rezervacij iz člena 211(2) finančne uredbe je zasnovano na podlagi skupnih obveznosti Unije, odobrenih na podlagi te uredbe. Letni znesek potrebnih rezervacij je lahko zasnovan v obdobju, ki ne presega sedmih let. Pri oblikovanju rezervacij za jamstva, ki so odobrena na podlagi Uredbe (EU) 2017/1601, ter jamstva, finančno pomoč in posojila Euratoma tretjim državam, ki so odobreni na podlagi temeljnih aktov in za katere oblikovanje rezervacij ureja Uredba (ES, Euratom) št. 480/2009, se še naprej upoštevajo določbe navedenih uredb.

(*) Uredba iz dokumenta ST 12568/20 (2018/0245(NLE)).

9. Čista sredstva na dan ... [datum zadnjega dneva meseca, ki sledi mesecu začetka veljavnosti te uredbe] v Jamstvenem skladu EFSD in Jamstvenem skladu za zunanje ukrepe, ustanovljenih z Uredbo (EU) 2017/1601 oziroma Uredbo (ES, Euratom) št. 480/2009, se prenesejo v skupni sklad za rezervacije z namenom oblikovanja rezervacij za proračunska jamstva, ki so odobrena na podlagi Uredbe (EU) 2017/1601, ter jamstva, finančno pomoč in posojila Euratoma tretjim državam, ki so odobreni na podlagi temeljnih aktov in za katere oblikovanje rezervacij ureja Uredba (ES, Euratom) št. 480/2009.

Člen 32

Struktura EFSD+

1. EFSD+ sestavljata regionalni naložbeni platformi v okviru regionalnih območij, ki sta določeni v členu 4(2) te uredbe in v uredbi o IPA III ter vzpostavljeni na podlagi delovnih metod, postopkov in struktur obstoječih mehanizmov Unije za zunanje mešano financiranje, v katerih so lahko združene njune operacije mešanega financiranja in operacije jamstva za zunanje delovanje v okviru EFSD+.

2. Komisija zagotovi upravljanje EFSD+.

Člen 33

Strateški odbor EFSD+

1. Komisiji pri zagotavljanju upravljanja EFSD+ svetuje strateški odbor (v nadaljnjem besedilu: strateški odbor EFSD+), razen v primeru operacij, ki zajemajo upravičence z Zahodnega Balkana s seznama v ustrezni prilogi k uredbi o IPA III, ki imajo svoj posebni strateški odbor.

2. Strateški odbor EFSD+ svetuje Komisiji o strateški usmeritvi in prednostnih nalogah naložb jamstva za zunanje delovanje v okviru EFSD+, vključno v zvezi z naložbenimi okni iz člena 36, ter prispeva k njihovemu usklajevanju z vodilnimi načeli in cilji zunanjega delovanja Unije, njene razvojne politike in evropske sosedске politike, pa tudi cilji iz člena 3 in namenom EFSD+, kot je določen v členu 31. Poleg tega strateški odbor EFSD+ podpira Komisijo pri določanju splošnih naložbenih ciljev glede uporabe jamstva za zunanje delovanje za podpiranje operacij EFSD+ ter spremlja ustrezno in raznovrstno geografsko in tematsko pokritost naložbenih oken.

3. Strateški odbor EFSD+ podpira tudi splošno usklajevanje, dopolnjevanje in skladnost med regionalnima naložbenima platformama, med tremi stebri načrta za zunanje naložbe, med načrtom za zunanje naložbe in drugimi prizadevanji Unije na področjih migracij in izvajanja Agende 2030, vključno z bojem proti podnebnim spremembam, pa tudi z zunanjimi programi Unije in instrumenti Unije za financiranje.

4. Strateški odbor EFSD+ sestavljajo predstavniki Komisije in visokega predstavnika, vseh držav članic in EIB. Evropski parlament ima status opazovalca. Kadar je to primerno, se lahko status opazovalca podeli prispevajočim, upravičenim partnerjem, partnerskim državam, ustreznim regionalnim organizacijam in drugim deležnikom. Pred vključitvijo morebitnega novega opazovalca se opravi posvetovanje s strateškim odborom EFSD+. Strateškemu odboru EFSD+ predsedujeta Komisija in visoki predstavnik.

5. Strateški odbor EFSD+ se sestane vsaj dvakrat letno in mnenja po možnosti sprejema soglasno. Dodatne seje lahko kadar koli skliče predsednik, skličejo pa se lahko tudi na zahtevo tretjine članov. Kadar soglasja ni mogoče doseči, se uporabijo glasovalne pravice, kot so bile dogovorjene na prvi seji strateškega odbora EFSD+ in določene v njegovem poslovniku. V poslovniku se določi tudi okvir glede vloge opazovalcev. Zapisniki in dnevni redi sej strateškega odbora EFSD+ se po sprejetju objavijo.

6. Komisija strateškemu odboru EFSD+ vsako leto poroča o doseženem napredku pri izvajanju EFSD+. Strateški odbor, ki pokriva Zahodni Balkan, obvešča o napredku pri izvajanju jamstvenega instrumenta za to regijo, da bi ta dopolnila prej navedeno poročanje. Strateški odbori preučijo poročila o oceni iz člena 42(5) in jih upoštevajo.

Strateški odbor EFSD+ redno organizira posvetovanja z ustreznimi deležniki o strateški usmeritvi in izvajanju EFSD+.

7. Obstoj strateškega odbora EFSD+ in strateškega odbora, ki pokriva Zahodni Balkan, ne vpliva na potrebo po enotnem okviru za obvladovanje tveganj EFSD+.

8. Funkcija obvladovanja tveganj za jamstva v okviru EFSD+ upošteva cilje in načela Instrumenta. Metodologija za ocenjevanje tveganj in metodologija nadomestil v okviru EFSD+ se dosledno uporabljata za vsa naložbena okna, tudi tista iz člena 36. Komisija ustanovi tehnično skupino za ocenjevanje tveganj. Komisija zagotovi neodvisno, nepristransko in vključujočo visokokakovostno delovanje tehnične skupine za ocenjevanje tveganj. Komisija tudi zagotovi, da se informacije in analize vsem državam članicam posredujejo pravočasno ter na pregleden in vključujoč način, ob ustreznem upoštevanju zaupnosti. Sestava, poslovnik in metode dela tehnične skupine za ocenjevanje tveganj so vključujoče, pri njih lahko sodelujejo strokovnjaki iz EIB, drugi upravičeni partnerji in zainteresirane države članice, poleg tega pa se predstavijo strateškemu odboru EFSD+. Komisija Evropskemu parlamentu in Svetu razkrije sestavo, mandat in poslovnik tehnične skupine za ocenjevanje tveganj, hkrati pa zagotovi nepristranskost in prepreči nasprotje interesov njenih članov.

9. Strateški odbor EFSD+ v obdobju uporabe EFSD+ čim prej sprejme in objavi smernice, v katerih se podrobno določi, kako naj bi se zagotovila skladnost operacij EFSD+ z namenom, cilji in merili za upravičenost, določenimi v členih 31 in 35.

Člen 34

Regionalna operativna odbora

Operativna odbora regionalnih naložbenih platform ob upoštevanju nasvetov EFSD+ zadevnega strateškega odbora in ustreznih ocen tveganj podpirata Komisijo na izvedbeni ravni pri opredelitvi regionalnih in sektorskih naložbenih ciljev ter regionalnih, sektorskih in tematskih naložbenih oken in pripravljata mnenja o operacijah mešanega financiranja in uporabi jamstva za zunanje delovanje, ki zajema predlagane naložbene programe EFSD+.

Člen 35

Upravičenost ter izbira operacij in partnerjev za jamstvo za zunanje delovanje v okviru EFSD+

1. Operacije financiranja in naložbene operacije, upravičene do podpore v okviru jamstva za zunanje delovanje, so dosledne in usklajene s politikami Unije, ustreznimi programskimi dokumenti ter strategijami in politikami partnerskih držav. Zlasti podpirajo cilje, splošna načela in okvir politike iz Instrumenta in, kadar je to ustrezno, uredbe o IPA III, ob ustreznem upoštevanju prednostnih področij, določenih v Prilogi V k tej uredbi.

2. Jamstvo za zunanje delovanje podpira operacije financiranja in naložbene operacije, ki izpolnjujejo pogoje iz točk (a) do (e) člena 209(2) finančne uredbe, zlasti v zvezi s potrebo po doseganju dodatnosti, tudi z odpravo nedelovanja trga ali neoptimalnih naložbenih okoliščin, usklajevanju interesov upravičenih partnerjev ob preprečevanju izkrivljanja konkurence in, kadar je to primerno, čim večjem zasebnem vlaganju, ter ki:

(a) so v skladu s členom 34 finančne uredbe predmet predhodnih ocenjevanj, ki so sorazmerna s cilji in zneski predvidenih operacij, da se določijo možne posledice in tveganja teh operacij z vidika standardov na področju človekovih pravic ter okoljskih, delovnih in socialnih standardov, tudi v obliki ocen učinka za glavne programe, za katere se pričakuje, da bodo pomembno vplivali na ta področja, v skladu z namenom EFSD+, določenim v členu 31(2) te uredbe, in ob ustreznem upoštevanju načela prostovoljnega in predhodnega informiranega soglasja prizadetih skupnosti pri naložbah, povezanih z zemljišči;

(b) zagotavljajo dopolnjevanje v okviru različnih stebrov načrta za zunanje naložbe in z drugimi pobudami;

(c) so ekonomsko in finančno izvedljive ob ustreznem upoštevanju možne podpore projektu in njegovega sofinanciranja s strani zasebnih in javnih partnerjev, hkrati pa upoštevajo specifično poslovno okolje in zmogljivosti držav, ki so bile opredeljene kot države v nestabilnih razmerah ali konfliktih, najmanj razvitih držav, majhnih otoških držav v razvoju, neobalnih držav v razvoju in močno zadolženih revnih držav, ki so lahko upravičene do ugodnejših pogojev;

- (d) so tehnično izvedljive in trajnostne z okoljskega in socialnega vidika ter kar najbolj povečajo razvojni učinek;
- (e) ne izkrivljajo trgov v partnerskih državah in regijah ter ne konkurirajo nelojalno lokalnim akterjem;
- (f) se izvajajo v skladu z okvirom politike iz člena 7 ter veljavnimi obveznostmi in standardi okoljskega, socialnega in delovnega prava ter mednarodno dogovorjenih smernic, načel in konvencij o naložbah, zlasti tistimi, ki jih sprejmejo ZN in OECD, ob polnem spoštovanju mednarodnega prava človekovih pravic ter v skladu s cilji in splošnimi načeli, določenimi v členih 3 in 8.
3. Jamstvo za zunanje delovanje se uporablja za kritje tveganj za naslednje instrumente:
- (a) posojila, vključno s posojili v lokalni valuti;
- (b) jamstva;
- (c) posredna osebna jamstva;
- (d) instrumente kapitalskih trgov;
- (e) katero koli drugo obliko financiranja ali izboljšanja kreditne kakovosti, zavarovanja in udeležbe v obliki lastniškega kapitala ali navideznega lastniškega kapitala.
4. Upravičeni partnerji za namene jamstva za zunanje delovanje so tisti, ki so opredeljeni v členu 208(4) finančne uredbe, vključno s tistimi iz partnerskih držav in tretjih držav, ki prispevajo k jamstvu za zunanje delovanje, pri čemer je zanje potrebna odobritev Komisije v skladu s členom 37 te uredbe. Poleg tega so za namene jamstva za zunanje delovanje – z odstopanjem od točke (c) člena 62(1) finančne uredbe – upravičeni subjekti zasebnega prava države članice, partnerske države ali tretje države, ki prispeva k jamstvu za zunanje delovanje v skladu s členom 37 te uredbe in ki nudijo ustrezno zagotovilo o svoji finančni zmogljivosti.
5. Upravičeni partnerji ravnaajo v skladu s pravili in pogoji iz točke (c) člena 62(1) finančne uredbe. V primeru subjektov zasebnega prava države članice, partnerske države ali tretje države, ki prispeva k jamstvu za zunanje delovanje v skladu s členom 37 te uredbe, se prednost da tistim subjektom, ki razkrijejo informacije, povezane z merili na področju okolja, sociale, obdavčevanja in upravljanja podjetij.
- Komisija zagotovi učinkovito, uspešno in pravično uporabo razpoložljivih sredstev med upravičenimi partnerji, vključno z malimi in srednje velikimi partnerji, hkrati pa spodbuja sodelovanje med njimi ter ustrezno upošteva njihove zmogljivosti, dodano vrednost in izkušnje.
- Komisija vsem upravičenim partnerjem zagotovi pošteno obravnavo v skladu s členom 27(7) in poskrbi za preprečevanje nasprotij interesov v celotnem obdobju izvajanja EFSD+. Da bi zagotovila dopolnjevanje, lahko Komisija od upravičenih partnerjev zahteva vse ustrezne informacije o operacijah, ki niso povezane z EFSD+.
6. Pogoj iz člena 219(4) finančne uredbe o prispevkih iz lastnih sredstev se uporablja za vsakega upravičenega partnerja, ki mu je v okviru Instrumenta na podlagi portfelja dodeljeno proračunsko jamstvo.
7. Komisija upravičene partnerje izbere v skladu s členom 154 finančne uredbe, pri čemer ustrezno upošteva:
- (a) nasvete strateških in regionalnih operativnih odborov;
- (b) cilje naložbenega okna;
- (c) izkušnje upravičenih partnerjev in njihovo zmogljivost za obvladovanje tveganj;
- (d) znesek lastnih in dodatnih sredstev ter sofinanciranje zasebnega sektorja, ki jih je upravičeni partner pripravljen mobilizirati za naložbeno okno ob ustreznem upoštevanju velikosti naložbe;
- (e) sektorsko ali geografsko strokovno znanje upravičenih partnerjev;
- (f) koristi spodbujanja sodelovanja med upravičenimi partnerji.

8. Komisija, potem ko se posvetuje z regionalnima operativnima odboroma ter o tem obvesti Evropski parlament in Svet, na podlagi večletnih okvirnih programov ter nasvetov strateškega odbora EFSD+ in strateškega odbora, ki pokriva Zahodni Balkan, določi naložbena okna za regije ali posamezne partnerske države ali oboje, za posamezne sektorje ali za posamezne projekte ali posamezne kategorije končnih upravičencev ali oboje, ki se financirajo v okviru Instrumenta, ki bodo do določenega zneska kriti z jamstvom za zunanje delovanje. Komisija Evropski parlament in Svet obvesti o skladnosti naložbenih oken s tem členom in o njihovih podrobnih prednostnih nalogah na področju financiranja. Vse prošnje za finančno podporo v okviru naložbenih oken se predložijo Komisiji.

Izbira naložbenih oken se ustrezno utemelji z analizo nedelovanja trga ali neoptimalnih naložbenih okoliščin ter z oceno njene uskladitve s prednostnimi nalogami iz te uredbe in, kadar je to ustrezno, uredbe o IPA III. Komisija to analizo izvede v sodelovanju s potencialno upravičenimi partnerji in deležniki.

Instrumente iz odstavka 3 lahko zagotovijo upravičeni partnerji v okviru naložbenega okna ali posameznega projekta, ki ga upravlja upravičeni partner. Ti instrumenti se lahko zagotovijo v korist partnerskih držav, vključno z državami v nestabilnih razmerah ali konfliktih ali državami, ki se soočajo z izzivi pri obnovi in okrevanju po konfliktu, v korist institucij teh partnerskih držav, vključno z njihovimi javnimi nacionalnimi in zasebnimi lokalnimi bankami in finančnimi institucijami, ter v korist subjektov zasebnega sektorja teh partnerskih držav, vključno z MSP. Teh instrumentov, razen v ustrezno utemeljenih primerih, ne koristijo podjetja, ki jih nadzira vojaški sektor ali sektor državne varnosti.

9. Komisija oceni operacije, podprte z jamstvom za zunanje delovanje, na podlagi meril za upravičenost iz odstavkov 1, 2 in 3, pri čemer se, kadar je to mogoče, opira na obstoječe sisteme Unije in upravičenih partnerjev za merjenje rezultatov. Komisija pripravi kontrolni seznam meril za upravičenost iz člena 31 ter člena 35(1) in (2), hkrati pa na podlagi informacij upravičenih partnerjev v primerjavi s tem kontrolnim seznamom oceni in izbere vse predloge, ki bodo podprti z jamstvom za zunanje delovanje. Komisija upravičene partnerje po potrebi pozove, da pojasnijo ali spremenijo predložene informacije. Komisija vsako leto objavi kontrolne sezname in rezultate ocenjevanja za vsako naložbeno okno, razčlenjene po državi in sektorju.

10. Na Komisijo se prenese pooblastilo za sprejemanje delegiranih aktov v skladu s členom 44 za spremembo prednostnih področij iz Priloge V.

Člen 36

Vloga EIB

1. EIB izvaja izključno namensko naložbeno okno, ki zajema celovito kritje tveganja za operacije z državnimi partnerji in nekomercialnimi partnerji na poddržavni ravni v okvirnem minimalnem znesku 11 000 000 000 EUR, ki se načrtujejo v skladu s postopki, določenimi v poglavjih I in III tega naslova.

EIB ima izključno pristojnost za operacije s partnerji na državni ravni in nekomercialnimi partnerji na poddržavni ravni v okviru izključnega namenskega naložbenega okna. V okviru izključnega namenskega naložbenega okna se prispevek iz lastnih sredstev razume kot prevzem preostalega tveganja, jamstvo EU pa krije 65 % skupnega zneska, izplačanega in zajamčenega v okviru operacij financiranja EIB, zmanjšanega za povrnjene zneske in povečanega za vse povezane zneske.

Z odstopanjem od drugega pododstavka je izvajanje operacij v okviru tega izključnega namenskega naložbenega okna, če jih EIB ne more izvesti ali se odloči, da jih ne bo izvedla, odprto za druge upravičene partnerje v skladu s pogoji, določenimi v ustreznih sporazumih o jamstvu za zunanje delovanje, pri katerih se upoštevajo pogoji, ki se nudijo EIB za isto vrsto operacij, ter specifične potrebe, okoliščine in narava upravičenega partnerja, ki te operacije izvaja.

2. EIB je upravičena do izvajanja operacij s partnerji na poddržavni ravni, ki niso zajeti v okviru izključnega namenskega naložbenega okna iz odstavka 1, in operacij z zasebnim sektorjem. Postopek iz člena 35 se uporablja, da se EIB po potrebi zaupata dve dodatni namenski naložbeni okni, ki zajemata:

(a) neizključno celovito kritje tveganja za operacije s komercialnimi partnerji na poddržavni ravni ter

(b) neizključne operacije za spodbujanje neposrednih tujih naložb, trgovine in internacionalizacije gospodarstev partnerskih držav, ki zagotavljajo kritje političnega tveganja za operacije v zasebnem sektorju.

3. Okvirni znesek namenskih naložbenih oken iz odstavkov 1 in 2 znaša 26 725 000 000 EUR.

EIB pri izvajanju namenskih naložbenih oken iz odstavkov 1 in 2 ravna v skladu s to uredbo, vključno s splošnimi cilji te uredbe in EFSD+ ter, kadar je to ustrezno, uredbe o IPA III, pa tudi z ustreznimi programskimi dokumenti in obveznostmi poročanja.

4. V skladu s točko (f) člena 209(2) finančne uredbe je lahko v zadevnem sporazumu o jamstvu za zunanje delovanje zaradi narave in cilja politike izključnega namenskega naložbenega okna iz odstavka 1 določeno, da Unija za operacije v okviru tega naložbenega okna ne prejme plačila.

5. Za namene tega člena se operacije na poddržavni ravni štejejo za komercialne, razen če EIB ustrezno utemelji drugače in Komisija to potrdi.

Operacije v okviru namenskega naložbenega okna iz točke (b) odstavka 2 so skladne z operacijami izvoznih kreditnih agencij držav članic.

6. Mnenje o EIB podajo odbori, določeni v členu 33 oziroma 34.

Za operacije EIB, ki spadajo v okvir naložbenih oken iz tega člena, se ocena upravičenosti, določena v členu 35(9), opravi v okviru postopka, določenega v členu 19 Protokola št. 5 o Statutu Evropske investicijske banke, priloženega PDEU. EIB pravočasno zagotovi vse informacije, ki jih v ta namen zahteva Komisija. Kadar Komisija na podlagi postopka, določenega v členu 19 Protokola št. 5 o Statutu Evropske investicijske banke, priloženega PDEU, poda negativno mnenje, se operacije financiranja EIB, ki spadajo v okvir teh naložbenih oken, ne krijejo z jamstvom EU. Vsi nadaljnji načini, ki se uporabljajo za EIB, se določijo v ustreznih sporazumih o jamstvu za zunanje delovanje.

7. EIB je upravičena do izvajanja dejavnosti v okviru drugih naložbenih oken, vzpostavljenih na podlagi člena 35(8).

8. Komisija in EIB v skladu s to uredbo, vključno z njenimi cilji in načeli ter ustreznimi programskimi dokumenti, kot tudi, kadar je to ustrezno, uredbo o IPA III sklepata namenske sporazume o jamstvu za zunanje delovanje za namenska naložbena okna iz odstavkov 1 in 2.

Člen 37

Prispevek drugih donatorjev k jamstvu za zunanje delovanje

1. K jamstvu za zunanje delovanje lahko prispevajo države članice, tretje države in druge tretje strani.

Z odstopanjem od drugega pododstavka člena 218(2) finančne uredbe lahko pogodbenice Sporazuma o Evropskem gospodarskem prostoru zagotovijo prispevke v obliki jamstev ali gotovine.

Tretje države, ki niso pogodbenice Sporazuma o evropskem gospodarskem prostoru, in druge tretje strani prispevke zagotovijo v obliki gotovine, pri čemer sta potrebna mnenje strateškega odbora EFSD+ in odobritev Komisije.

Države članice lahko zahtevajo, da se njihovi prispevki namenijo za zagon ukrepov v posameznih regijah, državah, sektorjih ali obstoječih naložbenih oknih. Komisija o odobrenih prispevkih brez odlašanja obvesti Evropski parlament in Svet.

2. Prispevki v obliki jamstva ne presegajo 50 % zneska iz člena 31(4).

Prispevki držav članic in pogodbenic Sporazuma o Evropskem gospodarskem prostoru v obliki jamstva se lahko za plačila unovčitev jamstva uporabijo šele potem, ko so bila za plačila unovčitev jamstva uporabljena sredstva iz splošnega proračuna Unije, ki se jim prištejejo kakršni koli drugi gotovinski prispevki.

Vsak prispevek se lahko uporabi za kritje unovčitev jamstva, tudi če je rezerviran za poseben namen.

Med Komisijo v imenu Unije in prispevajočim se sklenu sporazum o prispevkih, ki vsebuje zlasti določbe o plačilnih pogojih.

Člen 38

Izvajanje sporazumov o jamstvu za zunanje delovanje

1. Komisija v imenu Unije sklene sporazume o jamstvu za zunanje delovanje z upravičenimi partnerji, izbranimi v skladu s členom 35. Ti sporazumi se lahko sklenejo s konzorcijem dveh ali več upravičenih partnerjev. Skladno s členom 219(1) finančne uredbe so proračunska jamstva nepreklicna, brezpogojna in na poziv za tiste vrste operacij, ki so krite v okviru jamstva za zunanje delovanje. Komisija pri sklepanju sporazumov o jamstvu za zunanje delovanje ustrezno upošteva nasvete in napotke odborov in tehnične skupine za ocenjevanje tveganj.

2. Med Komisijo in enim ali več izbranimi upravičenimi partnerji se za vsako naložbeno okno sklene en ali več sporazumov o jamstvu za zunanje delovanje. Da se zadosti specifičnim potrebam, se lahko jamstvo za zunanje delovanje poleg tega odobri za posamezne operacije financiranja ali naložbene operacije.

Evropski parlament in Svet se uradno obvestita o podpisu vseh sporazumov o jamstvu za zunanje delovanje. Na njuno zahtevo se ti sporazumi dajo na voljo Evropskemu parlamentu in Svetu, ob upoštevanju varstva zaupnih in poslovno občutljivih informacij.

3. Sporazumi o jamstvu za zunanje delovanje vsebujejo zlasti:

- (a) podrobna pravila o kritiju, zahtevah, upravičenosti, upravičenih partnerjih in postopkih;
- (b) podrobna pravila o zagotavljanju jamstva za zunanje delovanje, vključno z ureditvijo glede kritija in njegovim določenim kritjem portfeljev in projektov posameznih vrst instrumentov, ter analizo tveganja za projekte in portfelje projektov, tudi na sektorski, regionalni in nacionalni ravni;
- (c) sklicevanje na cilje in namen Instrumenta, oceno potreb in navedbo pričakovanih rezultatov, ob upoštevanju spodbujanja družbene odgovornosti podjetij in odgovornega poslovnega ravnanja, med drugim zlasti s spoštovanjem mednarodno dogovorjenih smernic, načel in konvencij o naložbah iz točke (f) člena 35(2);
- (d) nadomestilo za jamstva za zunanje delovanje, ki mora odražati stopnjo tveganja, in možnost, da se nadomestilo delno subvencionira, da bi se lahko v ustrezno utemeljenih primerih določili ugodnejši pogoji, zlasti za države v nestabilnih razmerah ali konfliktih, najmanj razvite države in močno zadolžene revne države;
- (e) zahteve za uporabo jamstva za zunanje delovanje, vključno s plačilnimi pogoji, kot so specifični časovni okviri, obresti, ki jih je treba plačati na zapadle zneske, odhodki in stroški izterjave ter morda potrebne ureditve v zvezi z likvidnostjo;
- (f) postopke v sporih, med drugim vključno s sprožilnimi dogodki in čakalnimi dobami, in postopke v zvezi z izterjavo terjatev;
- (g) obveznosti v zvezi s spremljanjem, poročanjem, preglednostjo in ocenjevanjem;
- (h) jasne in dostopne pritožbene postopke za tretje strani, na katere bi lahko vplivalo izvajanje projektov, podprtih z jamstvom za zunanje delovanje.

4. Upravičeni partner odobri operacije financiranja in naložbene operacije v skladu z lastnimi pravili in postopki ter sporazumom o jamstvu za zunanje delovanje.

5. Jamstvo za zunanje delovanje lahko krije:

- (a) za dolžniške instrumente – glavnico in vse obresti ter zneske, dolgovane izbranemu upravičenemu partnerju, ki jih ta ni prejel v skladu s pogoji o operacijah financiranja po nastopu neizpolnitve obveznosti;
- (b) za naložbe v lastniški kapital – vložene zneske in z njimi povezane stroške financiranja;
- (c) za druge operacije financiranja in naložbene operacije iz člena 35(2) – uporabljene zneske in z njimi povezane stroške financiranja;
- (d) vse ustrezne stroške in stroške izterjave, povezane z neizpolnitvijo obveznosti, razen če se ti odbijejo od prihodkov izterjave.

6. Za namene računovodstva Komisije in njenega poročanja o tveganjih, ki so krita z jamstvom za zunanje delovanje, in v skladu s členom 209(4) finančne uredbe upravičeni partnerji, s katerimi je bil sklenjen sporazum o jamstvu za zunanje delovanje, Komisiji in Računskemu sodišču vsako leto predložijo finančna poročila o operacijah financiranja in naložbenih operacijah, zajetih s to uredbo, ki jih je revidiral neodvisen zunanji revizor in ki med drugim vsebujejo informacije o:

- (a) oceni tveganj operacij financiranja in naložbenih operacij upravičenih partnerjev, vključno z informacijami o obveznostih Unije, izmerjenih v skladu z računovodskimi pravili iz člena 80 finančne uredbe in mednarodnimi računovodskimi standardi za javni sektor;
- (b) neporavnani finančni obveznosti za Unijo, ki izhaja iz operacij EFSD+, odobrenih upravičenim partnerjem, ter operacij financiranja in naložbenih operacij upravičenih partnerjev, razčlenjene po posamezni operaciji.

7. Upravičeni partnerji Komisiji na zahtevo predložijo vse dodatne informacije, potrebne za izpolnitev njenih obveznosti na podlagi te uredbe, zlasti glede meril za izbor iz člena 35, vključno s spoštovanjem standardov na področju človekovih pravic ter socialnih, delovnih in okoljskih standardov.

8. Komisija strateškemu odboru EFSD+, regionalnima operativnima odboroma, Evropskemu parlamentu in Svetu predloži letno poročilo o finančnih instrumentih, proračunskih jamstvih, tudi tistih, ki jih izvaja EIB, ter finančni pomoči v skladu s členom 41(4) in (5) ter členoma 241 in 250 finančne uredbe. Upravičeni partnerji v ta namen Komisiji vsako leto zagotovijo informacije, ki jih ta potrebuje za izpolnitev teh obveznosti poročanja.

Člen 39

Pritožbeni mehanizem in mehanizem pravnih sredstev ter zaščita finančnih interesov Unije

1. Komisija in delegacije Unije zaradi morebitnih pritožb tretjih strani v partnerskih državah, vključno s skupnostmi in posamezniki, na katere vplivajo projekti, podprti v okviru EFSD+ in jamstva za zunanje delovanje, na svojih spletnih mestih objavijo neposredne sklice na pritožbene mehanizme zadevnih partnerjev, ki so sklenili sporazume s Komisijo. Komisija omogoči tudi neposredno prejetanje pritožb v zvezi s tem, kako upravičeni partnerji obravnavajo pritožbe. Te informacije upošteva pri odločanju o prihodnjem sodelovanju s temi partnerji.

2. Osebe in subjekti, ki izvajajo finančne instrumente in proračunska jamstva, ravnajo v skladu z veljavnim pravom in načeli Unije ter dogovorjenimi mednarodnimi standardi in standardi Unije, kot so določeni v členu 155(2) in (3) finančne uredbe. Komisija oceni, ali sistemi, pravila in postopki teh oseb in subjektov zagotavljajo zaščito finančnih interesov Unije, na način, enakovreden tistemu, ki je določen, kadar proračun Unije izvršuje Komisija, pri čemer se ustrezno upošteva načelo sorazmernosti, pa tudi narava ukrepa in pogoji, pod katerimi se ta ukrep izvaja.

Člen 40

Kapitalska udeležba v razvojnih finančnih institucijah

Sredstva za geografske programe iz točke (a) člena 6(2) se lahko uporabijo za prispevanje k dotiranemu kapitalu evropskih in drugih razvojnih finančnih institucij.

POGLAVJE V

Spremljanje, poročanje in ocenjevanje

Člen 41

Spremljanje in poročanje

1. Kazalniki za poročanje o napredku Instrumenta pri doseganju specifičnih ciljev iz člena 3(2) so določeni v Prilogi VI. Ti kazalniki se v skladu s kazalniki ciljev trajnostnega razvoja uporabljajo skupaj s podatki iz ocenjevanj in drugih obstoječih poročil o rezultatih kot podlaga za oceno stopnje doseganja navedenih specifičnih ciljev.

2. Komisija stalno spremlja svoje ukrepe in vsaj enkrat letno pregleda napredek pri doseganju ciljev, določenih v tej uredbi, pa tudi pričakovanih rezultatov, ki zajemajo izloške in izide.

Napredek glede pričakovanih rezultatov se spremlja na pregleden način in pravočasno na podlagi relevantnih, merljivih, kvalitativnih in kvantitativnih podatkov, med drugim vključno s podatki iz Priloge VI. Kadar koli je mogoče, se kazalniki razčlenijo po spolu, starosti in drugih ustreznih dejavnikih.

3. Skupni okviri za rezultate, ki so vključeni v skupne programske dokumente in dogovorjeni v njihovem sklopu ter izpolnjujejo merila iz člena 14(4), Uniji in njenim državam članicam, kadar je izvedljivo, zagotavljajo podlago za skupno spremljanje njihove skupne podpore partnerski državi.

Sistem za poročanje o smotrnosti zagotavlja, da se podatki za spremljanje izvajanja in rezultatov Instrumenta zbirajo uspešno, učinkovito in pravočasno. V ta namen se prejemnikom finančnih sredstev Unije naložijo sorazmerne zahteve glede poročanja.

4. Komisija preuči napredek, dosežen pri izvajanju Instrumenta. Od leta 2022 Evropskemu parlamentu in Svetu vsako leto pravočasno do 30. novembra predloži letno poročilo o napredku pri doseganju ciljev Instrumenta na podlagi kazalnikov, med drugim vključno s kazalniki, določenimi v Prilogi VI, ter jima tako poroča o tekočih dejavnostih, doseženih rezultatih in učinkovitosti uredbe. To poročilo predloži tudi Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij.

5. Letno poročilo vsebuje:

- (a) informacije, ki se nanašajo na predhodno leto, o financiranih ukrepih;
- (b) rezultate spremljanja in ocenjevanja;
- (c) udeležbo in raven sodelovanja zadevnih partnerjev, razčlenjeno po vrsti subjekta, kot so navedeni v členu 62 finančne uredbe tako za neposredno kot za posredno upravljanje;
- (d) proračunske obveznosti, vključno s pogodbenimi zneski, in odobritvah plačil, razčlenjeno po državi, regiji in sektorju sodelovanja;
- (e) kvalitativne in kvantitativne informacije, vključno o ukrepih, sprejetih na podlagi člena 9, o uporabi rezerve za nastajajoče izzive in prednostne naloge iz člena 17 ter o uporabi sredstev, namenjenih pristopu na podlagi spodbud, pri katerem se upošteva uspešnost na ključnih področjih iz člena 20.

V letnem poročilu se ocenijo rezultati financiranja Unije, pri katerih se v največji možni meri upoštevajo specifični in merljivi kazalniki, da se tako prikaže napredek pri doseganju ciljev Instrumenta, pa tudi napredek pri vključevanju vprašanj iz člena 8(8). Hkrati se v njem predstavi razčlenitev po obliki financiranja Unije iz člena 27. Kadar je to mogoče in ustrezno, se v primeru razvojnega sodelovanja v poročilu oceni tudi spoštovanje načel razvojne učinkovitosti, tudi za inovativne finančne instrumente.

6. Letno poročilo, pripravljeno leta 2021, vsebuje konsolidirane informacije iz letnih poročil za obdobje 2014–2020 o vsem financiranju na podlagi uredb iz člena 50(2) te uredbe, vključno z zunanji namenskimi prejemki in prispevki v skrbniške sklade, jamstvi ter razčlenitvijo porabe sredstev po državi, obliki financiranja Unije iz člena 27 te uredbe, vrsti subjekta, kot so navedeni v členu 62 finančne uredbe tako za neposredno kot za posredno upravljanje, obveznostih in plačil. Iz tega letnega poročila so razvidne glavne pridobljene izkušnje in nadaljnje ukrepanje na podlagi priporočil iz zunanjih ocenjevanj, izvedenih v preteklih letih.

7. Komisija v okviru letnega poročanja podrobno poroča o operacijah financiranja in naložbenih operacijah, kritih z jamstvom za zunanje delovanje, ter o delovanju EFSD+, njegovem upravljanju in dejanskem prispevku k njegovim ciljem. Poročilo vključuje naslednje elemente:

- (a) oceno rezultatov, ki prispevajo k namenu in ciljem Instrumenta in, kadar je to ustrezno, drugih instrumentov financiranja iz člena 31(7);

- (b) na podlagi kazalnikov v skladu s členoma 31(2) in 35(2) opravljeno oceno dodatnosti in dodane vrednosti, mobilizacije sredstev zasebnega sektorja, vključno z MSP, vrste podprtih subjektov zasebnega sektorja, pričakovanih in dejanskih skupnih izločkov ter skupnih izidov in učinka vseh operacij financiranja in naložbenih operacij, ki so krite iz jamstva za zunanje delovanje v okviru EFSD+, vključno z učinkom na ustvarjanje dostojnih delovnih mest in izkoreninjenje revščine ter na način odpravljanja posebnih socialno-ekonomskih temeljnih vzrokov za nedovoljene migracije in temeljnih vzrokov za prisilno razseljevanje; ocena vključuje analizo ukrepov glede tveganj in njihovih učinkov na finančno in gospodarsko stabilnost partnerjev ter analizo kritih operacij glede na spol na podlagi dokazov in podatkov, razčlenjenih po spolu, državi in sektorju, kadar je to mogoče;
- (c) oceno skladnosti operacij, podprtih z jamstvom za zunanje delovanje v okviru EFSD+, z mednarodno dogovorjenimi načeli razvojne učinkovitosti;
- (d) oceno učinka vzvoda, ki so ga dosegle krite operacije;
- (e) oceno sinergij in dopolnjevanja med operacijami, ki so krite z jamstvom za zunanje delovanje v okviru EFSD+, vključno z operacijami iz člena 36, ter drugimi stebri načrta za zunanje naložbe na podlagi relevantnih obstoječih poročil, s posebnim poudarkom na napredku, doseženem pri dobrem upravljanju, tudi na področjih boja proti korupciji in nezakonitim finančnim tokovom, spoštovanju človekovih pravic, pravne države in politik, ki upoštevajo vidik spola, kot tudi pri spodbujanju podjetništva, lokalnega poslovnega okolja in lokalnih finančnih trgov;
- (f) oceno nadomestila za jamstva in izvajanja člena 155(2) in (3) finančne uredbe.

8. Na podlagi sprejetih okvirnih programskih dokumentov se pripravi letna ocena skupne porabe v zvezi s podnebnimi ukrepi, dezertifikacijo in biotsko raznovrstnostjo. Za sredstva, dodeljena v okviru Instrumenta, se uporablja sistem letnega sledenja, ki temelji na metodologiji OECD, in sicer na okoljskih označevalcih in označevalcih Rio, vendar ne preprečuje uporabe natančnejših metodologij, kadar so na voljo, in je del obstoječe metodologije za upravljanje smotnosti programov Unije, da se količinsko ovrednotijo odhodki, povezani z okoljskim upravljanjem in varstvom okolja, podnebnimi ukrepi, dezertifikacijo ter biotsko raznovrstnostjo na raven akcijskih načrtov in ukrepov iz člena 23, tako dodeljena sredstva pa so tudi evidentirana v ocenjevanjih in letnem poročilu.

Komisija da na voljo informacije o razvojnem sodelovanju v skladu s priznanimi mednarodnimi standardi, kot so standardi MOD in OECD, in s pomočjo okvira za skupen standard, razvitega v okviru pobude za preglednost mednarodne pomoči.

9. Za zagotovitev učinkovite ocene napredka Instrumenta pri doseganju njegovih ciljev se na Komisijo prenese pooblastilo za sprejemanje delegiranih aktov v skladu s členom 44 za spremembo Priloge VI, da se pregledajo ali dopolnijo kazalniki, kadar je to potrebno, in da se ta uredba dopolni z določbami o vzpostavitvi okvira za spremljanje in ocenjevanje.

Člen 42

Ocenjevanje

1. Komisija oceni učinek in učinkovitost svojih ukrepov po področjih ukrepanja ter učinkovitost programskega načrtovanja, prek, kadar je to primerno, neodvisnih zunanjih ocenjevanj. Komisija ustrezno upošteva predloge Evropskega parlamenta ali Sveta za neodvisna zunanja ocenjevanja. Ocenjevanja po potrebi temeljijo na načelih dobre prakse Odbora za razvojno pomoč pri OECD, njihov namen pa je ugotoviti, ali so bili specifični cilji uresničeni, in oblikovati priporočila za izboljšanje prihodnjih ukrepov.

Komisija ugotovitve in zaključke iz ocenjevanj, skupaj s pripombami in nadaljnimi ukrepi, sporoči Evropskemu parlamentu, Svetu in državam članicam. Na zahtevo držav članic se lahko na podlagi člena 45(7) o ocenah tudi razpravlja. Rezultati prispevajo k pripravi programov in ukrepov ter dodeljevanju sredstev. Te ocene in nadaljnji ukrepi se objavijo.

Komisija v proces ocenjevanja financiranja Unije, ki se zagotavlja v okviru Instrumenta, v ustreznem obsegu vključi vse zadevne deležnike, tudi upravičence, akterje civilne družbe in lokalne oblasti, pri čemer si lahko, kadar je to primerno, prizadeva za skupna ocenjevanja z državami članicami in drugimi partnerji, v tesnem sodelovanju s partnerskimi državami.

2. Komisija do 31. decembra 2024 predloži vmesno oceno tega Instrumenta. Ocena zajema obdobje od 1. januarja 2021 do začetka tega ocenjevanja. Vmesni oceni se po potrebi priložijo zakonodajni predlogi, v katerih so določene potrebne spremembe te uredbe.

3. Komisija opravi končno ocenjevanje Uredbe v okviru vmesnega pregleda naslednjega finančnega obdobja. Pri tem ocenjevanju se analizira in oceni prispevek Unije k doseganju ciljev Instrumenta, ob upoštevanju kazalnikov, ki merijo dosežene rezultate, ter vse ugotovitve in zaključke glede učinka te uredbe.

4. V vmesni in končni oceni se obravnavajo uspešnost, učinkovitost, učinek, trajnostnost, dodana vrednost, možnosti za poenostavitev, notranja in zunanja skladnost, vključno z dopolnjevanjem in sinergijami, ter nadaljnja ustreznost ciljev Instrumenta. V ocenah se opredelijo pridobljene izkušnje. V ocenah se oceni najvišji znesek jamstva za zunanje delovanje iz člena 31(4), vključijo pa se tudi informacije o dodani vrednosti povezovanja prej ločenih instrumentov v en enotni instrument.

Vmesna in končna ocena vsebujeta tudi konsolidirane informacije iz letnih poročil o vsem financiranju, ki ga ureja ta uredba, vključno z zunanjimi namenskimi prejemki in prispevki v skrbniške sklade, in podata razčlenitev porabe sredstev po državi upravičenki, obliki financiranja Unije ter sodelovanju držav članic in zadevnih partnerjev, obveznostih in plačilih, pa tudi razčlenitev po geografskih programih, tematskih programih in ukrepih hitrega odzivanja, vključno z uporabo sredstev, mobiliziranih z rezervo za nastajajoče izzive in prednostne naloge, kot so navedeni v členu 6.

Poseben namen vmesne in končne ocene je izboljšanje financiranja Unije. Oceni vsebujeta informacije, potrebne za odločanje o podaljšanju, spremembi ali začasnih ustavitvi tistih vrst ukrepov, ki se izvajajo v okviru Instrumenta.

5. Komisija v skladu s posebnimi določbami o poročanju iz finančne uredbe do 31. decembra 2024 in nato vsaka tri leta na podlagi zunanje ocene oceni uporabo in delovanje jamstva za zunanje delovanje, zlasti njegov prispevek k skupnim ciljem, doseženim rezultatom in dodatnosti. Komisija to poročilo o oceni predloži Evropskemu parlamentu in Svetu. Poročilo se priloži mnenje Računskega sodišča. Poročilo o oceni in mnenje Računskega sodišča se data na voljo javnosti.

NASLOV III

KONČNE DOLOČBE

Člen 43

Razširitev geografskega področja uporabe

1. V ustrezno utemeljenih primerih in kadar je ukrep, ki naj se izvede, svetovne, transregionalne ali regionalne narave, se lahko Komisija v okviru ustreznih večletnih okvirnih programov ali ustreznih akcijskih načrtov oziroma ukrepov odloči, da razširi področje uporabe ukrepov na države in ozemlja, ki niso zajeti s to uredbo v skladu s členom 4, da bi se zagotovila doslednost in uspešnost financiranja Unije ali spodbudilo regionalno ali transregionalno sodelovanje.

2. Komisija lahko vključi posebno finančno dodelitev za pomoč partnerskim državam in regijam za krepitev njihovega sodelovanja s sosednjimi najbolj oddaljenimi regijami Unije ter s čezmorskimi državami in ozemlji. V ta namen lahko Instrument, kadar je to primerno, na podlagi vzajemnosti in sorazmernosti glede ravni financiranja iz Sklepa o pridružitvi čezmorskih držav in ozemelj, vključno z Grenlandijo, ali uredbe o Interreg ali obeh prispeva k ukrepom, ki jih izvaja partnerska država ali regija ali kateri koli drug subjekt na podlagi te uredbe, država, ozemlje ali kateri koli drug subjekt na podlagi Sklepa o pridružitvi čezmorskih držav in ozemelj, vključno z Grenlandijo, ali najbolj oddaljena regija Unije v okviru skupnih operativnih programov, ali k programom ali ukrepom medregionalnega sodelovanja, ki so vzpostavljeni in se izvajajo na podlagi uredbe o Interreg.

Člen 44

Izvajanje prenosa pooblastila

1. Pooblastilo za sprejemanje delegiranih aktov je preneseno na Komisijo pod pogoji, določenimi v tem členu.
2. Pooblastilo za sprejemanje delegiranih aktov iz člena 4(6) in (7), člena 6(5), člena 31(4) in (5), člena 35(10) ter člena 41(9) se prenese na Komisijo za obdobje veljavnosti te uredbe.
3. Prenos pooblastila iz člena 4(6) in (7), člena 6(5), člena 31(4) in (5), člena 35(10) ter člena 41(9) lahko kadar koli prekliče Evropski parlament ali Svet. S sklepom o preklicu preneha veljati prenos pooblastila iz navedenega sklepa. Sklep začne učinkovati dan po objavi v *Uradnem listu Evropske unije* ali na poznejši dan, ki je določen v navedenem sklepu. Sklep ne vpliva na veljavnost že veljavnih delegiranih aktov.
4. Komisija se pred sprejetjem delegiranega akta posvetuje s strokovnjaki, ki jih imenujejo države članice, v skladu z načeli, določenimi v Medinstitucionalnem sporazumu z dne 13. aprila 2016 o boljši pripravi zakonodaje.
5. Komisija takoj po sprejetju delegiranega akta o njem sočasno uradno obvesti Evropski parlament in Svet.
6. Delegirani akt, sprejet na podlagi člena 4(6) in (7), člena 6(5), člena 31(4) in (5), člena 35(10) ter člena 41(9), začne veljati le, če mu niti Evropski parlament niti Svet ne nasprotuje v roku dveh mesecev od uradnega obvestila Evropskemu parlamentu in Svetu o tem aktu ali če pred iztekom tega roka tako Evropski parlament kot Svet obvestita Komisijo, da mu ne bosta nasprotovala. Ta rok se na pobudo Evropskega parlamenta ali Sveta podaljša za dva meseca.

Člen 45

Postopek v odboru

1. Komisiji pomaga Odbor za Instrument za sosedstvo ter razvojno in mednarodno sodelovanje. Ta odbor je odbor v smislu Uredbe (EU) št. 182/2011. Odbor se lahko sestaja v različnih sestavah, pristojnih za specifična področja sodelovanja in ukrepanja, kot so geografski in tematski ukrepi in ukrepi hitrega odzivanja.
2. Pri sklicevanju na ta odstavek se uporablja člen 5 Uredbe (EU) št. 182/2011.
3. Kadar je treba pridobiti mnenje odbora na podlagi pisnega postopka, se ta postopek zaključi brez izida, ko v roku za izdajo mnenja tako odloči predsednik odbora ali to zahteva navadna večina članov odbora.
4. Pri sklicevanju na ta odstavek se uporablja člen 8 Uredbe (EU) št. 182/2011 v povezavi s členom 5 navedene uredbe.
5. Sprejeti sklep ostane veljaven za čas trajanja sprejetega ali spremenjenega dokumenta, akcijskega programa ali ukrepa.
6. Pri delu odbora, kadar ta obravnava vprašanja, povezana z EIB, sodeluje opazovalec EIB.
7. Države članice lahko zahtevajo preučitev katere koli druge zadeve v zvezi z izvajanjem Instrumenta, zlasti večletnimi programskimi dokumenti, vključno z vmesnimi ali ad hoc pregledi in ocenami.

Člen 46

Informiranje, komuniciranje in prepoznavnost

1. Prejemniki sredstev Unije navedejo izvor teh sredstev in zagotovijo prepoznavnost financiranja Unije, zlasti pri promoviranju in poročanju o ukrepih in njihovih rezultatih, tako da v komunikacijskem gradivu, povezanem z ukrepi, podprtimi v okviru Instrumenta, na vidnem mestu poudarijo podporo, ki so jo prejeli od Unije, in z zagotavljanjem skladnih, učinkovitih in sorazmernih informacij različnim ciljnim skupinam, tudi medijem in javnosti.

Obveznosti v zvezi s tem se vključijo v sporazume, sklenjene s prejemniki finančnih sredstev Unije.

2. Komisija izvaja ukrepe informiranja in komuniciranja v zvezi z Instrumentom, ukrepi, izvedeni na podlagi Instrumenta, in doseženimi rezultati. Finančna sredstva, dodeljena Instrumentu, prispevajo tudi h korporativnemu komuniciranju in poročanju o političnih prednostnih nalogah Unije, kolikor so te prednostne naloge povezane s cilji Instrumenta.
3. Instrument podpira strateško komuniciranje in javno diplomacijo, vključno z bojem proti dezinformacijam, da se sporočajo vrednote Unije, pa tudi dodana vrednost ukrepov Unije in z njimi doseženi rezultati.
4. Komisija da na voljo javnosti informacije o ukrepih, ki se financirajo v okviru Instrumenta, kot je navedeno v členu 38 finančne uredbe, tudi prek celovitega enotnega spletnega mesta, če je to primerno.
5. Spletno mesto iz odstavka 4 v skladu s točko (h) člena 38(3) vsebuje tudi informacije o operacijah financiranja in naložbenih operacijah ter ključne elemente vseh sporazumov o jamstvu za zunanje delovanje, vključno z informacijami o pravni identiteti upravičenih partneric, pričakovanih koristih za razvoj in pritožbenih postopkih, ob upoštevanju varstva zaupnih in poslovno občutljivih informacij.
6. Upravičeni partnerji EFSD+ v skladu s svojo politiko preglednosti in pravili Unije glede varstva podatkov in dostopa do dokumentov in informacij na svojih spletnih mestih proaktivno in sistematično objavljajo informacije o vseh operacijah financiranja in naložbenih operacijah, ki so krite z jamstvom za zunanje delovanje, zlasti v zvezi s tem, kako te operacije prispevajo k izpolnjevanju ciljev in zahtev iz te uredbe. Kadar je mogoče, se te informacije razčlenijo na ravni projekta. Pri teh informacijah se vedno upošteva varstvo zaupnih in poslovno občutljivih informacij. Upravičeni partnerji EFSD+ v vseh informacijah, ki jih objavijo o operacijah financiranja in naložbenih operacijah, ki so v skladu s to uredbo krite z jamstvom za zunanje delovanje, navedejo tudi podporo Unije.

Člen 47

Odstopanje od zahtev glede prepoznavnosti

Kadar je zaradi varnostnih ali politično občutljivih vprašanj lahko zaželeno ali potrebno omejiti komunikacijske dejavnosti in dejavnosti za povečanje prepoznavnosti v nekaterih državah, na nekaterih območjih ali v določenih obdobjih, se ciljno občinstvo ter orodja, produkti in načini za povečanje prepoznavnosti, ki se uporabljajo za promocijo danega ukrepa, določijo za vsak primer posebej, po posvetovanju in v dogovoru z Unijo. Kadar je zaradi nenadne krize potrebno hitro ukrepanje, ni treba takoj pripraviti celotnega načrta komuniciranja in povečanja prepoznavnosti. Kljub temu se v takih primerih podpora Unije ustrezno navede že na začetku.

Člen 48

Klavzula o Evropski službi za zunanje delovanje

Ta uredba se uporablja v skladu s Sklepom 2010/427/EU, zlasti s členom 9 Sklepa.

Člen 49

Spremembe Sklepa št. 466/2014/EU

Sklep št. 466/2014/EU se spremeni:

- (1) v členu 1 se odstavek 5 nadomesti z naslednjim:

„5. Jamstvo EU krije financiranje EIB, podpisano v obdobju od 1. januarja 2014 do 31. decembra 2021.“;

- (2) v členu 20 se drugi odstavek nadomesti z naslednjim:

„Komisija do 31. decembra 2022 Evropskemu parlamentu in Svetu predloži poročilo o uporabi tega sklepa.“;

- (3) v Prilogi I se zadnji trije odstavki točke D nadomestijo z naslednjim:

„Upravljavski organi EIB lahko po posvetovanju s Komisijo sklenejo, da se v okviru skupne fiksne zgornje meje zneski prerezporadijo znotraj regij in med njimi.“

Člen 50

Razveljavitev in prehodne določbe

1. Brez poseganja v člen 31(8) te uredbe se uredbi (ES, Euratom) št. 480/2009 in (EU) 2017/1601 razveljavita z učinkom od ... [prvi dan po drugem mesecu, ki sledi začetku veljavnosti te uredbe], Sklep št. 466/2014/EU pa se razveljavi z učinkom od 1. januarja 2022. S finančnimi sredstvi za Instrument se financira oblikovanje rezervacij za proračunska jamstva, odobrena na podlagi Uredbe (EU) 2017/1601, ter za jamstva in finančno pomoč, ki so odobreni v skladu s temeljnimi akti, in za katere oblikovanje rezervacij ureja Uredba (ES, Euratom) št. 480/2009. Oblikovanje rezervacij za taka jamstva v upravičencih s seznama v ustrezni prilogi k uredbi o IPA III in finančna pomoč zanje se financirata iz navedene uredbe.
2. Finančna sredstva za Instrument lahko krijejo tudi odhodke za tehnično in upravno pomoč, ki so potrebni za zagotovitev prehoda med to uredbi in ukrepi, sprejetimi v okviru uredb (ES, Euratom) št. 480/2009, (EU) št. 230/2014, (EU) št. 232/2014, (EU) št. 233/2014, (EU) št. 234/2014, (EU) št. 235/2014, (EU) št. 236/2014, (Euratom) št. 237/2014 in (EU) 2017/1601 ter Sklepa št. 466/2014/EU.
3. Finančna sredstva za Instrument lahko krijejo odhodke, povezane s pripravo katere koli prihodnje povezane uredbe.
4. Da se omogoči upravljanje ukrepov, ki ne bodo zaključeni do 31. decembra 2027, se lahko v proračun po letu 2027 po potrebi knjižijo odobritve za kritje odhodkov, določenih v členu 24(1).

Člen 51

Začetek veljavnosti in uporaba

Ta uredba začne veljati na dan objave v *Uradnem listu Evropske unije*.

Uporablja se od 1. januarja 2021.

Ta uredba je v celoti zavezujoča in se neposredno uporablja v vseh državah članicah.

V ...,

Za Evropski parlament
predsednik

...

Za Svet
predsednik

...

PRILOGA I

SEZNAM DRŽAV IN OZEMELJ NA OBMOČJU SOSEDSTVA

Alžirija

Armenija

Azerbajdžan

Belorusija

Egipt

Gruzija

Izrael

Jordanija

Libanon

Libija

Republika Moldavija

Maroko

Ozemlje zasedene Palestine

Sirija

Tunizija

Ukrajina

Podpora Unije v okviru tega območja se lahko uporabi tudi za namen omogočanja udeležbe Ruske federacije v programih čezmejnega sodelovanja in drugih ustreznih večdržavnih okvirnih programih, tudi tako, kot je navedeno v členu 13(6) in členu 21.

PRILOGA II

PODROČJA SODELOVANJA ZA GEOGRAFSKE PROGRAME

Za vse geografske regije

LJUDJE

1. Dobro upravljanje, demokracija, pravna država in človekove pravice, vključno z enakostjo spolov

- (a) Krepitev in promocija demokracije in vključujočih demokratičnih procesov, pravne države, boja proti korupciji, upravljanja in nadzora, vključno s preglednimi, vključujočimi in verodostojnimi volilnimi procesi, pa tudi preglednih, odgovornih, učinkovitih in vključujočih institucij na vseh ravneh, vključno z zakonodajnimi organi, neodvisnim pravosodjem ter krepitev smiselne politične participacije in zastopanosti;
- (b) krepitev promocije, varstva in uresničevanja človekovih pravic in temeljnih svoboščin v skladu z mednarodnim pravom človekovih pravic, vključno s Splošno deklaracijo človekovih pravic; podpiranje in zaščita zagovornikov človekovih pravic; podpiranje in spremljanje pritožbenih mehanizmov in mehanizmov pravnih sredstev v zvezi s kršitvami in zlorabami človekovih pravic na nacionalni in lokalni ravni; prispevanje k izvajanju globalnih in regionalnih instrumentov in okvirov, povečanje zmogljivosti civilne družbe pri njihovem izvajanju in spremljanju;
- (c) boj proti vsem oblikam diskriminacije ter promocija načela enakosti in nediskriminacije, zlasti enakosti spolov, pravic in opolnomočenja žensk in deklic, pravic otrok, invalidov, pripadnikov manjšin, lezbijk, gejev, biseksualnih, transspolnih in interspolnih oseb (LGBTI) in domorodnih ljudstev, kot je določeno v Deklaraciji Združenih narodov o pravicah domorodnih ljudstev (UNDRIP);
- (d) podpiranje, krepitev in opolnomočenje uspešne civilne družbe ter njene neodvisne, aktivne in večstranske vloge v politični tranziciji, procesih reform in demokratični preobrazbi, kot tudi spodbujanje odprtega prostora, ki omogoča sodelovanje civilne družbe ter državljanov v političnem življenju in pri nadzoru nad odločanjem, ter preprečevanje krčenja demokratičnega prostora; podpiranje in spodbujanje participacije vseh v političnih procesih in javnem življenju;
- (e) izboljšanje pluralizma, neodvisnosti in profesionalnosti svobodnih in neodvisnih medijev, izboljšanje medijske pismenosti ter boj proti dezinformacijam; krepitev digitalnih pravic, vključno s pravicami dostopa do informacij; krepitev pravice do zasebnosti in varstva podatkov;
- (f) krepitev odpornosti držav, družb, skupnosti in posameznikov proti političnim, ekonomskim, okoljskim, prehranskim, demografskim in družbenim pritiskom in pretresom, naravnim nesrečam in nesrečam, ki jih povzroči človek, ter zdravstvenim krizam, vključno s pandemijami;
- (g) krepitev razvoja demokratičnih in vključujočih javnih ustanov na mednarodni, nacionalni in podnacionalni ravni, vključno z lokalnimi oblastmi; krepitev zmogljivosti za načrtovanje in pripravo proračuna, ki upošteva vidik spola, pa tudi krepitev razvoja neodvisnega, uspešnega, učinkovitega in odgovornega pravosodnega sistema ter spodbujanje pravne države, mednarodne pravičnosti, odgovornosti in cenovno ugodnega dostopa do pravnega varstva za vse;
- (h) podpiranje procesov reforme javne uprave na nacionalni in podnacionalni ravni, tudi z uporabo sistemov in drugih digitalnih rešitev e-uprave, osredotočenih na državljanje, za vzpostavitev robustnih, odgovornih in preglednih sistemov javne uprave in zagotavljanja storitev, krepitev pravnih okvirov in institucionalne ureditve, nacionalnih statističnih sistemov in zmogljivosti, tudi v zvezi z razčlenitvijo podatkov po prihodkih, spolu, starosti in drugih dejavnikih, smotrnega upravljanja javnih financ, vključno z zunanjo revizijo, ter prispevanje k boju proti korupciji, izogibanju davkom, davčnim utajam in agresivnemu davčnemu načrtovanju;

- (i) podpiranje nacionalnih in lokalnih vlad in uprav pri vzpostavljanju potrebne infrastrukture, da se omogočita ustrezno beleženje prijav vseh državljanov v register prebivalstva (od rojstva do smrti) ter po potrebi izdajanje uradno priznanih dokumentov in njihovih dvojnikov, da se zagotovi, da vsi državljani uradno obstajajo in lahko uveljavljajo temeljne pravice;
- (j) spodbujanje vključujočih, uravnoveženih in celovitih teritorialnih, podeželskih in mestnih politik ter razvoja prostora, podeželja in mest s krepitvijo javnih institucij in organov na nacionalni in podnacionalni ravni, podpiranje krepitve zmogljivosti lokalnih oblasti ter mobilizacija njihovega strokovnega znanja za spodbujanje teritorialnega pristopa k lokalnemu razvoju, vključno z uspešnimi procesi decentralizacije, fiskalne decentralizacije in prestrukturiranja države;
- (k) povečevanje preglednosti in odgovornosti javnih institucij na nacionalni in podnacionalni ravni ter podjetij v javni lasti, izboljšanje dostopa vseh do informacij o javnih zadevah, krepitev javnih naročil, vključno s spodbujanjem oblikovanja meril in ciljev na področju okoljske, socialne in ekonomske trajnostnosti, ter upravljanja javnih financ na regionalni, nacionalni in lokalni ravni, podpiranje razvoja in uvajanja sistemov e-upravljanja, pa tudi krepitev zagotavljanja storitev;
- (l) podpiranje trajnostnega, odgovornega, za konflikte občutljivega in preglednega upravljanja sektorjev naravnih virov in z njimi povezanih prihodkov ter reform za zagotavljanje poštenih, pravičnih, uspešnih in vzdržnih davčnih politik.

2. **Izkoreninjenje revščine, boj proti neenakostim in diskriminaciji ter spodbujanje človekovega razvoja**

- (a) Izkoreninjenje revščine v vseh njenih razsežnostih, tudi prek javnih storitev na področjih zdravstva, prehrane, izobraževanja in socialne zaščite, boj proti diskriminaciji in neenakostim ter skrb za to, da se nikogar ne zapostavi;
- (b) podpiranje trajnostnega kmetijstva, gozdarstva in ribištva, da bi izboljšali prehransko varnost ter ustvarili gospodarske priložnosti in delovna mesta;
- (c) povečanje prizadevanj za sprejetje politik in ustreznih naložb za spodbujanje, varstvo in uresničitev pravic žensk in deklic, mladih in otrok ter invalidov, olajšanje njihovega udeleženja in smiselne participacije v družbenem, državljanskem in gospodarskem življenju ter zagotovitev njihovega polnega prispevka k vključujoči rasti in trajnostnemu razvoju;
- (d) spodbujanje spoštovanja, varstva in uresničevanja pravic žensk in deklic ter njihovega opolnomočenja, vključno z ekonomskimi, delavskimi in socialnimi pravicami, zemljiškimi pravicami ter pravicami iz člena 8(4), pa tudi odprava vseh oblik spolnega nasilja in nasilja na podlagi spola, vključno s škodljivimi praksami, kot so prezgodnje, prisilne in otroške poroke ter pohabljanje ženskih spolnih organov;
- (e) obravnavanje povezav med svetovno demografsko rastjo in demografskimi spremembami ter trajnostnim razvojem v vseh pomembnih razsežnostih, vključno z enakostjo spolov, zdravjem, socialno zaščito, socialno kohezijo, izobraževanjem in zaposlovanjem;
- (f) namenjanje posebne pozornosti prikrajšanim, ranljivim in marginaliziranim, vključno z otroki in mladimi, starejšimi, invalidi, osebami LGBTI, pripadniki manjšin in domorodnimi ljudstvi, begunci, notranje razseljenimi, zaradi oboroženih spopadov prizadetimi osebami ter osebami brez državljanstva;
- (g) spodbujanje celovitega pristopa k podpiranju skupnosti, zlasti najbolj marginaliziranih, najranljivejših in najrevnejših oseb in oseb, ki jih je najtežje doseči, tudi z izboljšanjem zadovoljevanja osnovnih potreb in splošnega dostopa do osnovnih storitev, tudi na področjih zdravstva, izobraževanja, prehrane in socialne zaščite;
- (h) podpiranje zagotavljanja varnega, spodbudnega okolja za otroke kot pomembnega elementa za razvoj zdrave populacije mladih, ki bodo sposobni izkoristiti ves svoj potencial. To vključuje spodbujanje prehoda z institucionalne skrbi za otroke na tako, ki temelji na skupnosti, pa tudi omogočanje najboljšega možnega začetka v življenju za otroke, zlasti najbolj marginalizirane, z vlaganjem v razvoj v zgodnjem otroštvu in zagotavljanjem, da imajo otroci, ki se soočajo z revščino ali neenakostjo, dostop do osnovnih storitev, kot so zdravstvo, prehrana, izobraževanje in socialna zaščita;

- (i) podpiranje splošnega dostopa do zadostne, cenovno dostopne, varne in hranljive hrane ter zdrave prehrane, zlasti za tiste v najbolj ranljivem položaju, med drugim otroke, mlajše od petih let, mladostnike (deklice in fante) in ženske, zlasti med nosečnostjo in v času dojenja, pa tudi krepitev odpornosti proti motnjam v preskrbi s hrano in prehranske odpornosti ter neprekinjene oskrbe, zlasti v državah, ki se spopadajo z dolgotrajnimi ali ponavljajočimi se krizami; preprečevanje zaostajanja v telesnem razvoju, hiranja in drugih oblik slabe prehranjenosti; spodbujanje večsektorskih, v prehrano usmerjenih pristopov h kmetijstvu;
- (j) podpiranje univerzalnega dostopa do varne in zadostne pitne vode, sanitarne oskrbe in higiene ter trajnostnega in celostnega upravljanja voda, predvsem na lokalni ravni;
- (k) uvedba splošnega zdravstvenega zavarovanja s pravičnim dostopom vseh posameznikov in skupnosti do kakovostnih in cenovno ugodnih zdravstvenih storitev, vključno s storitvami na področju spolnega in reproduktivnega zdravja v kontekstu izvajanja Pekinških izhodišč za ukrepanje, akcijskega programa Mednarodne konference o prebivalstvu in razvoju ter sklepnih dokumentov konferenc o njunem pregledu, s podpiranjem vzpostavitve vključujočih, močnih, kakovostnih in odpornih zdravstvenih sistemov, ki so dostopni vsem, ter s povečanjem zmogljivosti za zgodnje opozarjanje, zmanjševanje tveganj in njihovo upravljanje ter vzpostavljanje normalnega stanja; dopolnjevanje ukrepov iz okvirnega programa Unije za raziskave in inovacije, da bi se sprijeli z globalnimi grožnjami za zdravje, razvili varna, učinkovita in cenovno ugodna cepiva, zdravila in zdravljenja bolezni, povezanih z revščino, in zapostavljenih bolezni ter se bolje odzivali na zdravstvene izzive, kot so nalezljive bolezni, protimikrobična odpornost ter porajajoče se bolezni in epidemije;
- (l) podpiranje splošne in pravične socialne zaščite ter krepitev mrež socialne varnosti, podpornih mrež ter sistemov, da bi zajamčili osnovni dohodek, preprečevali zdrse v skrajno revščino in krepili odpornost;
- (m) spodbujanje vključujočega trajnostnega razvoja mest, da bi se spopadli z neenakostjo v mestih, pri tem pa se osredotočili na tiste, ki so najbolj potrebni pomoči;
- (n) podpiranje lokalnih oblasti, tudi z decentraliziranim sodelovanjem, razvojem zmogljivosti in mobilizacijo sredstev, da se na mestnih in podeželskih območjih izboljša lokalizacija ciljev trajnostnega razvoja z zagotavljanjem in odzivnostjo osnovnih storitev ter pravičnega dostopa do hrane in prehranske varnosti, dostopnih, dostojnih in cenovno ugodnih stanovanj ter kakovostnega življenja, zlasti za tiste, ki živijo v neformalnih naseljih in revnih četrtih, ter krepitev in spodbujanje dostopnih mehanizmov participacije in pritožbenih mehanizmov, zlasti za prikrajšane in izključene osebe in skupine;
- (o) spodbujanje doseganja mednarodno dogovorjenih ciljev na področju izobraževanja, s posebnim poudarkom na krepitvi brezplačnih izobraževalnih sistemov, prek vključujočega in pravičnega kakovostnega formalnega, priložnostnega in neformalnega izobraževanja, ter spodbujanje priložnosti za vseživljenjsko učenje za vse in na vseh ravneh, zlasti v zgodnjem otroštvu in osnovnem izobraževanju ter strokovnem in poklicnem usposabljanju, tudi v izrednih in kriznih razmerah, pri čemer se posebna pozornost nameni ženskam in deklicam, pa tudi prek usposabljanja in strokovnega razvoja za učitelje ter uporabe digitalnih tehnologij za izboljšanje izobraževanja, poučevanja in učenja;
- (p) podpiranje ukrepov za krepitev zmogljivosti, učne mobilnosti med Unijo in partnerskimi državami ali med partnerskimi državami samimi ter sodelovanja in političnega dialoga z institucijami, organizacijami in lokalnimi izvajalskimi organi iz zadevnih držav;
- (q) spodbujanje sodelovanja na področjih znanosti, tehnologije in raziskav, zlasti tako, da se obravnavajo spremembe, povezane z revščino, in družbene spremembe, odprtih podatkov, velepodatkov, umetne inteligence ter inovacij, ob hkratnem preprečevanju bega možganov;
- (r) okrepitev sodelovanja med vsemi ustreznimi akterji na vseh ravneh za pomoč pri prehodu iz naravnih izrednih razmer ali izrednih razmer, ki jih povzroči človek, v razvojno fazo; zagotavljanje skupnega načrtovanja in programskega načrtovanja ukrepov sodelovanja, ki so skladni s humanitarno pomočjo, in, kadar je ustrezno, ukrepov za gradnjo miru, na podlagi skupne analize;
- (s) podpiranje svobode misli, vesti in veroizpovedi ali prepričanja, vključno z ukrepi za odpravo vseh oblik sovraštva, nestrpnosti in diskriminacije na podlagi veroizpovedi ali prepričanja ter s krepitvijo strpnosti in spoštovanja verske in kulturne raznolikosti znotraj posameznih družb in med njimi;

- (t) spodbujanje medkulturnega dialoga in kulturne raznolikosti v vseh njenih oblikah, ohranjanje in promocija kulturne dediščine ter izkoriščanje potenciala kreativne industrije za trajnostni, družbeni in gospodarski razvoj;
- (u) podpiranje ukrepov in spodbujanje sodelovanja na področju športa, da se prispeva k opolnomočenju žensk, mladih, posameznikov in skupnosti ter k ciljem Agende 2030 na področjih zdravja, izobraževanja in socialnega vključevanja;
- (v) spodbujanje dostojanstva in odpornosti dolgotrajno prisilno razseljenih oseb ter njihovega vključevanja v gospodarsko in družbeno življenje držav gostiteljic in gostiteljskih skupnosti, tudi na lokalni ravni.

3. Migracije, prisilno razseljevanje in mobilnost

- (a) Krepitev dvostranskih, regionalnih in mednarodnih partnerstev na področju migracij, prisilnega razseljevanja in mobilnosti na podlagi celostnega in uravnoteženega pristopa, ki zajema vse vidike migracij, tudi pomoč pri izvajanju dvostranskih ali regionalnih sporazumov, dialogov in dogovorov Unije, vključno s tistimi o vračanju in ponovnem sprejemu, zakonitih poteh in partnerstvih za mobilnost, ob doslednem spoštovanju mednarodnega prava in obveznosti na področju človekovih pravic;
- (b) podpiranje trajnostnega ponovnega vključevanja migrantov, ki se vračajo, in njihovih družin ter varnega in dostojanstvenega vračanja med partnerskimi državami ob doslednem spoštovanju humanitarnih obveznosti in obveznosti na področju človekovih pravic v skladu z mednarodnim pravom in pravom Unije;
- (c) obravnavanje in zmanjševanje temeljnih vzrokov za nedovoljene migracije in prisilno razseljevanje;
- (d) spoprijemanje z nedovoljenimi migracijami in prisilnim razseljevanjem; zmanjševanje ranljivosti v okviru migracij, vključno s tistimi, ki jih povzročata trgovina z ljudmi in tihotapljenje, ter vključitev podpornih ukrepov za zaščito žrtev izkoriščanja in zlorab ter okrepitev sodelovanja na področju integriranega upravljanja meja v skladu z mednarodnim pravom in pravom Unije, pravom človekovih pravic, humanitarnim pravom in standardi varstva podatkov;
- (e) krepitev znanstvenih, tehničnih, človeških in institucionalnih zmogljivosti za upravljanje migracij, vključno z usposabljanjem na področju človekovih pravic, podporo partnerskim državam pri sprejemanju, obdelavi, azilu in postopkih vračanja; krepitev čezmejnega sodelovanja pri izmenjavi informacij v skladu s standardi varstva podatkov in obveznostmi v zvezi s pravico do zasebnosti v skladu z mednarodnim pravom človekovih pravic ter podpiranje zbiranja in uporabe točnih in razčlenjenih podatkov kot podlage za politike, utemeljene na dokazih, da se omogočijo urejene, varne, dovoljene in odgovorne migracije in mobilnost;
- (f) podpiranje učinkovitih migracijskih politik, temelječih na človekovih pravicah, na vseh ravneh, vključno s programi zaščite;
- (g) spodbujanje pogojev, ki lajšajo zakonite migracije oziroma dobro upravljanje mobilnost, ob spoštovanju pristojnosti držav članic, ter medosebne stike, med drugim v izobraževanju, pri raziskavah in inovacijah, kulturnih izmenjavah in medkulturnem dialogu, tudi z zagotavljanjem točnih in pravočasnih informacij, s čimer se zagotovi največji razvojni učinek dovoljenih migracij;
- (h) izboljšanje splošnega razumevanja povezave med migracijami in razvojem, priznavajoč, da so urejene, varne, dovoljene in odgovorne migracije ter mobilnost, mir, dobro upravljanje, stabilnost, vključujoča rast in trajnostni razvoj tesno povezani, ter prizadevanje za sinergije v teh različnih razsežnostih;
- (i) zagotavljanje varstva, spoštovanja in uresničevanja človekovih pravic vseh migrantov, beguncev, prisilno razseljenih oseb in notranje razseljenih oseb, tudi tistih, ki so razseljene zaradi podnebnih sprememb, s posebnim poudarkom na ranljivih skupinah;

- (j) podpiranje razvojno usmerjenih rešitev za prisilno razseljene osebe, notranje razseljene osebe in njihove gostiteljske skupnosti, tudi s socialno-ekonomskim vključevanjem ter dostopom do trga dela, dostojnih delovnih mest, izobraževanja in storitev, da bi tako spodbujali dostojanstvo, odpornost in samozadostnost razseljenih oseb;
- (k) podpiranje udeležbe diaspor v izvornih državah, da bi prispevali k trajnostnemu razvoju, tudi prek sodelovanja z lokalnimi oblastmi in organizacijami civilne družbe, ob upoštevanju njihovega potenciala za naložbe ter podpiranju njihove solidarnosti in podjetniških pobud;
- (l) spodbujanje hitrejših, cenejših in varnejših denarnih nakazil v državah izvora in državah prejemnicah ter s tem izkoriščanje njihovega potenciala za razvoj.

Sodelovanje na tem področju se bo upravljalo v skladu s predpisi Unije, ki zadevajo migracije, ob doslednem spoštovanju načela skladnosti politik za razvoj.

PLANET

4. Okolje in podnebne spremembe

- (a) Krepitev znanstvene, tehnične, človeške in institucionalne zmogljivosti za upravljanje, vključevanje in spremljanje podnebja in okolja; krepitev regionalnega, nacionalnega in lokalnega podnebnega in okoljskega upravljanja, pa tudi omogočanje lažjega dostopa do javnih in zasebnih virov za zmanjševanje tveganja nesreč, ekosisteme in ohranjanje biotske raznovrstnosti ter podnebno financiranje in zavarovanje;
- (b) podpiranje prilagajanja podnebnim spremembam s posebnim poudarkom na državah in prebivalcih, ki so še posebej ranljivi; prispevanje k prizadevanjem partnerjev za izpolnitev njihovih zavez glede podnebnih sprememb, ekosistemov in ohranjanja biotske raznovrstnosti, tudi na lokalni ravni, v skladu s Pariškim sporazumom in Sendajskim okvirom za zmanjševanje tveganja nesreč. Ta prizadevanja vključujejo izvajanje nacionalno določenih prispevkov ter načrtov ukrepov za blažitev posledic in prilagajanje nanje, vključno s sinergijami med prilagajanjem in blažitvijo, s pomočjo globalnih pobud, kot je partnerstvo v okviru nacionalno določenih prispevkov, ter njihovih zavez iz drugih večstranskih okoljskih sporazumov, kot sta Konvencija ZN o biološki raznovrstnosti in Konvencija ZN o boju proti dezertifikaciji;
- (c) razvoj in/ali krepitev trajnostne zelene in modre rasti ter krožnega gospodarstva v vseh gospodarskih panogah;
- (d) spodbujanje dostopa do trajnostne energije v državah v razvoju; krepitev trajnostnega sodelovanja na področju obnovljivih virov energije ob doslednem upoštevanju najvišjih mednarodnih standardov, tudi za oceno nacionalnih in čezmejnih varnostnih in okoljskih vplivov; spodbujanje in poglobitev sodelovanja na področjih energijske učinkovitosti ter proizvodnje in uporabe obnovljivih virov energije; spodbujanje dostopa do zanesljivih, varnih, cenovno ugodnih, čistih in trajnostnih energetskih storitev; podpiranje zlasti rešitev majhnega obsega, v okviru mini omrežij in ločenih od električnega omrežja z visoko okoljsko in razvojno vrednostjo, ter lokalnih in decentraliziranih rešitev, s pomočjo katerih se dostop do energije zagotavlja ljudem, ki živijo v revščini in na oddaljenih območjih;
- (e) krepitev zmogljivosti, da se bodo cilji na področjih okoljske trajnosti in podnebnih sprememb ter prizadevanja za zeleno rast lahko vključevali v nacionalne in lokalne razvojne strategije, vključno s podpiranjem trajnostnih meril pri javnem naročanju;
- (f) spodbujanje postopne odprave subvencij za okolju škodljiva fosilna goriva, stabilnih in preglednih energetskih trgov, uvedbe pametnih omrežij ter uporabe digitalnih tehnologij za trajnostno upravljanje z energijo;
- (g) spodbujanje družbene odgovornosti podjetij, potrebne skrbnosti v dobavnih verigah ter dosledne uporabe načel „previdnostnega pristopa“ in „onesnaževalec plača“;
- (h) spodbujanje okoljsko vzdržnih kmetijskih praks, vključno z agroekologijo in biotsko raznovrstnostjo, pa tudi krepitev blažive podnebnih sprememb in prilagajanja nanje ter spodbujanje okoljske in družbene odpornosti in zdravih ekosistemov;

- (i) izboljšanje lokalnih, nacionalnih, regionalnih in celinskih multimodalnih prometnih omrežij in storitev, da se okrepijo nadaljnje možnosti za trajnosten gospodarski razvoj in ustvarjanje delovnih mest, ki sta odporna proti podnebnim spremembam, da bi zagotovili nizkoemisijski razvoj, odporen proti podnebnim spremembam; krepitev poenostavljanja in liberalizacije prometa, izboljšanje trajnostnosti, varnosti v cestnem prometu in odpornosti sektorjev prometa;
- (j) krepitev vključevanja lokalnih oblasti ter skupnosti in domorodnih ljudstev v odzive na podnebne spremembe, boj proti izginevanju biotske raznovrstnosti in kriminaliteti, povezani s prostoživečimi vrstami, ohranjanje ekosistemov in za konflikte občutljivo upravljanje naravnih virov, tudi z izboljšanjem upravljanja zemljiške posesti in gospodarjenja z vodnimi viri; spodbujanje trajnostnega razvoja mest in odpornosti na mestnih območjih; krepitev in spodbujanje sodelovanja v pritožbenih mehanizmih in mehanizmih pravnih sredstev na nacionalni in lokalni ravni ter dostopa do njih, zlasti za domorodna ljudstva, kot je določeno v UNDRIP;
- (k) spodbujanje izobraževanja za trajnostni razvoj, da se ljudje opolnomočijo za preobrazbo družbe in izgradnjo trajnostne prihodnosti;
- (l) spodbujanje ohranjanja, trajnostnega in za konflikte občutljivega gospodarjenja z naravnimi viri, zdravimi kopenskimi in nekopenskimi ekosistemi ter njihove rabe in obnavljanja, zaustavitev izginevanja biotske raznovrstnosti ter varovanje prostoživečih vrst, vključno z bojem proti divjemu lovu in nedovoljeni trgovini s prostoživečimi vrstami; krepitev posvetovanja, spodbujanje regionalnega čezmejnega sodelovanja ter zagotavljanje prostovoljnega informiranega soglasja in dejanske participacije domorodnih ljudstev, kot je določeno v UNDRIP;
- (m) spodbujanje celovitega, trajnostnega, participativnega in za konflikte občutljivega upravljanja vodnih virov ter čezmejnega sodelovanja na področju voda v skladu z mednarodnim pravom, ob udeležbi lokalnih oblasti, kadar je to ustrezno;
- (n) spodbujanje ohranjanja in povečevanja zalog ogljika s trajnostnim upravljanjem rabe zemljišč, sprememb rabe zemljišč in gozdarstva ter boj proti degradaciji okolja, dezertifikaciji, degradaciji zemljišč in gozdov ter suši, ob udeležbi lokalnih oblasti, kadar je to ustrezno;
- (o) spodbujanje pogozdovanja in zaščite naravnih gozdov; zmanjševanje krčenja gozdov in spodbujanje izvrševanja zakonodaje, upravljanja in trgovine na področju gozdov ter boj proti nezakoniti sečnji in trgovini z nezakonito pridobljenim lesom in lesnimi izdelki.

Podpiranje boljšega upravljanja naravnih virov in krepitev zmogljivosti za trajnostno gospodarjenje z njimi, tudi prek podnacionalnih uprav; podpiranje pogajanj o prostovoljnih sporazumih o partnerstvu in njihovega izvajanja;

- (p) podpiranje upravljanja oceanov, vključno z varovanjem, obnavljanjem in ohranjanjem obalnih in morskih območij v vseh oblikah, tudi ekosistemov, boja proti morskim odpadkom, boja proti nezakonitemu, neprijavljenemu in neregularnemu ribolovu ter varstva morske biotske raznovrstnosti v skladu s Konvencijo ZN o pomorskem mednarodnem pravu;
- (q) krepitev regionalnega zmanjševanja tveganja nesreč, pripravljenosti in odpornosti, tudi z naložbami in s spodbujanjem pristopa, ki temelji na skupnosti in je osredotočen na ljudi, v sinergiji s politikami in ukrepi prilagajanja podnebnim spremembam;
- (r) spodbujanje učinkovite rabe virov ter trajnostne potrošnje in proizvodnje, zlasti vzdolž celotne dobavne verige, pri prehodu na krožno gospodarstvo, tudi z omejevanjem rabe naravnih virov za financiranje konfliktov in s podpiranjem deležnikov pri upoštevanju ustreznih pobud; boj proti onesnaževanju, zmanjšanje količine onesnaževal v zraku, zlasti črnega ogljika, ter spodbujanje ustreznega ravnanja s kemikalijami in odpadki;
- (s) podpiranje prizadevanj za izboljšanje trajnostne gospodarske diverzifikacije, konkurenčnosti, lokalne dodane vrednosti v dobavnih verigah in trajnostni trgovini, razvoja zasebnega sektorja s posebnim poudarkom na nizkoemisijski, proti podnebnim spremembam odporni zeleni rasti, MSP in zadrugah, ob izkoriščanju prednosti obstoječih trgovinskih sporazumov z Unijo za trajnostni razvoj;
- (t) spodbujanje izpolnjevanja zavez glede ohranjanja biotske raznovrstnosti iz mednarodnih sporazumov;

- (u) povečanje integracije in vključevanja ciljev s področja podnebnih sprememb in okolja s podporo metodološkemu in raziskovalnemu delu;
- (v) odzivanje na globalne in transregionalne učinke podnebnih sprememb, ki bi lahko ogrozili razvoj, mir in varnost.

BLAGINJA

5. Vključujoča in trajnostna gospodarska rast in dostojna zaposlitev

- (a) Podpiranje podjetništva, tudi z mikrofinanciranjem, dostojne zaposlitve in zaposljivosti z razvojem znanj in spretnosti ter kompetenc, izobraževanjem in poklicnim usposabljanjem, izboljšanjem izvajanja vseh mednarodnih standardov dela ter vključitvijo socialnega dialoga in boja proti delu otrok, delovnih pogojev v zdravem okolju, enakosti spolov, zajamčenih plač ter ustvarjanja priložnosti, zlasti za mlade ter ženske;
- (b) podpiranje nacionalnih in lokalnih razvojnih poti, s katerimi se kar najbolj povečajo pozitivni družbeni rezultati in učinki ter zmanjša tveganje izključenosti in marginalizacije nekaterih skupin, spodbujanje poštene, učinkovite in trajnostne obdavčitve ter prerazporeditvenih javnih politik, pa tudi vzpostavitev in krepitev trajnostnih sistemov socialne zaščite in sistemov socialnega zavarovanja; podpiranje prizadevanj na nacionalni in mednarodni ravni za boj proti davčnim utajam in davčnim oazam;
- (c) izboljšanje poslovnega in naložbenega okolja na lokalni in nacionalni ravni, ustvarjanje spodbudnega regulativnega okolja za gospodarski razvoj, podpiranje podjetij, zlasti MSP, vključno z zagonskimi podjetji, ter zadrug, socialnih podjetij in podjetnic pri širitvi poslovanja in ustvarjanju delovnih mest, podpiranje razvoja solidarnostnega gospodarstva ter krepitev odgovornega poslovnega ravnanja in odgovornosti zasebnega sektorja;
- (d) spodbujanje odgovornosti podjetij in mehanizmov pravnih sredstev za kršitve človekovih pravic v okviru dejavnosti zasebnega sektorja; podpiranje prizadevanj na lokalni, regionalni in svetovni ravni za zagotovitev, da podjetja spoštujejo standarde človekovih pravic in regulativne spremembe, tudi v zvezi z obveznostmi glede potrebne skrbnosti, ter mednarodne zaveze na področjih podjetništva in človekovih pravic;
- (e) krepitev socialne in okoljske trajnostnosti, vključevanja, družbene odgovornosti podjetij in odgovornega poslovnega ravnanja ter spoštovanje in spodbujanje standardov in načel na področju človekovih pravic vzdolž celotnih vrednostnih verig, podpiranje ustvarjanja skupne vrednosti in poštenih pogojev trgovanja;
- (f) povečevanje relevantnosti, učinkovitosti in trajnostnosti javne porabe, tudi s spodbujanjem trajnostnega javnega naročanja, ter spodbujanje bolj strateške uporabe javnih financ, tudi z instrumenti mešanega financiranja za pritegnitev dodatnih javnih in zasebnih naložb;
- (g) povečanje potenciala mest kot središč za trajnostno in vključujočo rast ter inovacije;
- (h) spodbujanje notranje ekonomske, socialne in teritorialne kohezije, oblikovanje močnejših povezav med mesti in podeželjem ter pospeševanje razvoja kreativne industrije in sektorja trajnostnega turizma kot vzvoda za trajnostni razvoj;
- (i) povečevanje in diverzifikacija trajnostnih in vključujočih kmetijskih in prehranskih vrednostnih verig, spodbujanje prehranske varnosti in gospodarske diverzifikacije, ustvarjanja vrednosti, regionalnega povezovanja, konkurenčnosti in pravične trgovine ter krepitev trajnostnih, nizkoemisijskih in proti podnebnim spremembam odpornih inovacij;
- (j) osredotočanje na ekološko učinkovito intenzifikacijo kmetijstva v korist malih kmetov in zlasti žensk, z zagotavljanjem podpore za učinkovite in trajnostne nacionalne politike, strategije in pravne okvire ter za pravičen in trajnosten dostop do virov, vključno z zemljo in zemljiško pravico, vodo, drugimi kmetijskimi vložki ter (mikro)posojili, in gospodarjenje z njimi;

- (k) podpiranje večje participacije civilne družbe, tudi na regionalni ravni, zlasti organizacij kmetov pri oblikovanju politik in v raziskovalnih programih, ter povečanje njihovega sodelovanja pri izvajanju in ocenjevanju vladnih programov;
- (l) podpiranje in spodbujanje trajnostnega upravljanja ribištva in trajnostne akvakulture;
- (m) spodbujanje splošnega dostopa do cenovno ugodne, zanesljive in trajnostne energije, spodbujanje nizkoemisijskega, proti podnebnim spremembam odpornega, z viri gospodarnega in krožnega gospodarstva v skladu s cilji Pariškega sporazuma in Agende 2030;
- (n) spodbujanje pametne, trajnostne, vključujoče in varne mobilnosti, kot tudi izboljšanje prometne povezanosti z Unijo;
- (o) spodbujanje dostopne, cenovno ugodne, vključujoče, zanesljive in varne digitalne povezljivosti ter krepitev digitalnega gospodarstva; spodbujanje digitalne pismenosti ter spretnosti in znanj; spodbujanje digitalnega podjetništva in ustvarjanja digitalnih delovnih mest; spodbujanje uporabe digitalnih tehnologij kot omogočevalca trajnostnega razvoja; obravnavanje kibernetске varnosti, zasebnosti podatkov in drugih regulativnih vprašanj, povezanih z digitalizacijo;
- (p) razvijanje in krepitev trgov in sektorjev na način, ki bo spodbudil vključujočo, trajnostno in proti podnebnim spremembam odporno rast ter pravično trgovino, hkrati pa zmanjšal socialno-ekonomsko marginalizacijo ranljivih skupin;
- (q) podpiranje programa regionalnega povezovanja in optimalnih trgovinskih politik v podporo vključujočemu in trajnostnemu razvoju, krepitev zmogljivosti držav za trgovanje ter podpiranje utrditve in izvajanja trgovinskih sporazumov med Unijo in njenimi partnericami, vključno s celostnimi in asimetričnimi sporazumi z državami partnericami v razvoju, v skladu s standardi na področju človekovih pravic; spodbujanje in krepitev multilateralizma, trajnostnega gospodarskega sodelovanja ter ukrepov za promocijo in krepitev pravil Svetovne trgovinske organizacije;
- (r) spodbujanje sodelovanja na področjih znanosti, tehnologije in raziskav, digitalizacije, odprtih podatkov, velepodatkov, umetne inteligence ter inovacij, vključno z razvojem znanstvene diplomacije;
- (s) spodbujanje medkulturnega dialoga in kulturne raznolikosti v vseh njenih oblikah, razvijanje lokalnih obrti ter sodobne umetnosti in kulturnih izražanj, ohranjanje in promocija kulturne dediščine, izkoriščanje potenciala kreativne industrije za trajnostni, družbeni in gospodarski razvoj, pa tudi zagotavljanje in krepitev pravic domorodnih ljudstev, kot je določeno v UNDRIP, in lokalnih skupnosti ter njihove učinkovite participacije in opolnomočenja;
- (t) opolnomočenje žensk za prevzem večje gospodarske vloge in večje vloge pri odločanju, tudi na lokalni ravni;
- (u) izboljševanje dostopa vseh do dostojnega dela v zdravem okolju ter ustvarjanje bolj vključujočih in dobro delujočih trgov dela in politik zaposlovanja, usmerjenih k dostojnemu delu, spoštovanju človekovih pravic in pravic delavcev, vključno z zajamčenimi plačami za vse, zlasti ženske in mlade;
- (v) spodbujanje poštenega, trajnostnega, neoviranega in za konflikte občutljivega dostopa do ekstraktivnih sektorjev, ki ne prispeva h korupciji, ob spoštovanju človekovih pravic; povečanje preglednosti, potrebne skrbnosti in odgovornosti vlagateljev ob hkratnem spodbujanju odgovornosti zasebnega sektorja; izvajanje ukrepov za spremljanje Uredbe (EU) 2017/821 Evropskega parlamenta in Sveta ⁽¹⁾.

MIR

6. Mir, stabilnost in preprečevanje konfliktov

- (a) Prispevanje k miru, preprečevanju konfliktov in s tem k stabilnosti s krepitevijo odpornosti držav, podnacionalnih uprav, družb, skupnosti in posameznikov proti političnim, gospodarskim, okoljskim, prehranskim, demografskim, varnostnim in družbenim pritiskom in pretresom, med drugim s preprečevanjem hibridnih groženj in podpiranjem ocen odpornosti, namenjenih ugotavljanju lokalnih zmogljivosti znotraj družb, ki slednjim omogočajo, da te pritiske in pretrese vzdržijo, se jim prilagodijo in si od njih hitro opomorejo; obravnavanje politične in ekonomske izključenosti ter drugih dolgoročnih strukturnih in temeljnih vzrokov konfliktov, negotovosti in nestabilnosti;

⁽¹⁾ Uredba (EU) 2017/821 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. maja 2017 o določitvi obveznosti za potrebno skrbnost v oskrbovalni verigi za uvoznike v Uniji, ki uvažajo kositer, tantal in volfram, njihove rude ter zlato, ki izvirajo s konfliktnih območij in območij z visokim tveganjem (UL L 130, 19.5.2017, str. 1).

- (b) spodbujanje kulture nenasilja, tudi s podpiranjem formalnega, priložnostnega in neformalnega izobraževanja za mir;
- (c) podpiranje preprečevanja konfliktov, zgodnjega opozarjanja in gradnje miru z mediacijo in dialogom, kriznim upravljanjem, stabilizacijo ter pokonfliktno obnovo, vključno z okrepljeno vlogo žensk v vsaki od teh faz; spodbujanje in omogočanje krepitve zaupanja, mediacije, dialoga in sprave, dobrih sosedskih odnosov in drugih ukrepov, ki prispevajo k preprečevanju in reševanju konfliktov, zlasti glede nastajajočih napetostih med skupnostmi, ter ukrepov za spravo med posameznimi segmenti družb in v okviru dolgotrajnih konfliktov in kriz, kot tudi krepitev zmogljivosti v zvezi z navedenim;
- (d) podpiranje rehabilitacije in reintegracije žrtev oboroženih spopadov, podpiranje razoroževanja, demobilizacije in reintegracije nekdanjih borcev in njihovih družin v družbo ter obravnavanje socialnih učinkov prestrukturiranja oboroženih sil, vključno s posebnimi potrebami žensk;
- (e) krepitev sistematične participacije žensk in mladih, tudi pri odločanju in izvajanju, v mirovnih pogajanjih, spravni procesih, pri preprečevanju konfliktov in gradnji miru, ter njihove vključenosti, smiselne državljanske in politične participacije ter družbenega priznanja v skladu z RVSZN 1325 (2000), zlasti v nestabilnih, konfliktnih in pokonfliktnih razmerah in državah, tudi zato, da bi obravnavali nesorazmeren učinek nasilnih konfliktov nanje in bolje upoštevali njihove posebne potrebe med konfliktom;
- (f) preprečevanje vseh oblik spolnega nasilja in nasilja na podlagi spola, vključno z uporabo spolnega nasilja kot vojnega orožja;
- (g) podpiranje za spol in konflikte občutljive reforme varnostnega sektorja, ki jamči spoštovanje, promocijo in uresničevanje temeljnih vrednot Unije in načel dobrega upravljanja ter posameznikom, civilni družbi in državi postopoma zagotavlja učinkovitejše, bolj demokratične in odgovornejše varnostne zmogljivosti in instrumente za trajnostni razvoj in mir;
- (h) podpiranje krepitve zmogljivosti vojaških akterjev v podporo razvoju in varnosti za razvoj v skladu s členom 9;
- (i) podpiranje regionalnih in mednarodnih pobud za razorožitev ter režimov in mehanizmov za nadzor nad izvozom orožja;
- (j) podpiranje lokalnih, nacionalnih, regionalnih in mednarodnih pobud, ki prispevajo k varnosti, stabilnosti in miru, vključno s pobudami za razorožitev ter režimi in mehanizmi za nadzor nad izvozom orožja, odstranjevanjem min in protiminskim delovanjem, ter povezovanje teh različnih pobud, pa tudi obravnavanje socialno-ekonomskega učinka protipehotnih min, neeksplozivnih ubojnih sredstev ali eksplozivnih ostankov vojne na civilno prebivalstvo;
- (k) preprečevanje radikalizacije, ki vodi do nasilnega ekstremizma in terorizma, in boj proti njej ter zaščita posameznikov pred takimi grožnjami, med drugim z razmeram prilagojenimi ter za konflikte in spol občutljivimi ukrepi;
- (l) podpiranje ad hoc, lokalnih, nacionalnih, regionalnih in mednarodnih sodišč ter komisij in mehanizmov za resnico in spravo;
- (m) boj proti vsem oblikam nasilja, korupcije in organiziranega kriminala ter pranju denarja;
- (n) spodbujanje čezmejnega sodelovanja na področju trajnostnega, za konflikte občutljivega in participativnega gospodarjenja s skupnimi naravnimi viri v skladu z mednarodnim pravom in pravom Unije ter spoštovanje in promocija človekovih pravic prizadetih posameznikov in skupin, vključno z domorodnimi ljudstvi, kot je določeno v UNDRIP, in lokalnimi skupnostmi;

- (o) sodelovanje s tretjimi državami pri miroljubni uporabi jedrske energije na področjih zdravja, kmetijstva in varnosti hrane, ob doslednem spoštovanju najvišjih mednarodnih standardov; podpiranje socialnih ukrepov, s katerimi se obravnavajo posledice za prebivalce v državah, izpostavljenih morebitnim radiološkim nesrečam, in ki so namenjeni izboljšanju njihovih življenjskih pogojev; spodbujanju upravljanja znanja, usposabljanja in izobraževanja na jedrskem področju. Kadar je to potrebno, so navedene dejavnosti skladne z dejavnostmi iz evropskega instrumenta za mednarodno sodelovanje na področju jedrske varnosti;
- (p) krepitev pomorske varnosti in varnosti v pomorskem prometu, da se zagotovijo varni, zaščiteni, čisti in trajnostno upravljani oceani;
- (q) podpiranje krepitev zmogljivosti na področjih kibernetске varnosti, odpornih digitalnih omrežij, varstva podatkov in zasebnosti v skladu s standardi in načeli na področju človekovih pravic.

PARTNERSTVO

7. Partnerstvo

- (a) Krepitev lastništva držav, partnerstva in konstruktivnega dialoga, tudi s civilno družbo, da bi tako prispevali k večji učinkovitosti razvojnega sodelovanja v vseh njegovih razsežnostih (pri čemer se posebna pozornost nameni posebnim izzivom najmanj razvitih držav in držav v konfliktih in nestabilnih razmerah ter posebnim prehodnim izzivom držav s srednjim dohodkom in naprednejših držav v razvoju), izvajanje na pravicah temelječega pristopa k razvojnemu sodelovanju, ki zajema vse človekove pravice in zagotavlja, da se nikogar ne zapostavi;
- (b) poglobljanje političnega, gospodarskega, socialnega, okoljskega in kulturnega dialoga med Unijo in tretjimi državami ter regionalnimi in mednarodnimi organizacijami kot tudi podpiranje izpolnjevanja dvostranskih in mednarodnih zavez;
- (c) spodbujanje večje vključenosti in sodelovanja vseh akterjev pri izvajanju politik razvojnega sodelovanja in zunanjega delovanja, prizadevanje za izmenjavo pridobljenih izkušenj ter za maksimiranje zmogljivosti, dodane vrednosti, odličnosti in izkušenj, s tem pa okrepitev skupnih ciljev, vrednot in interesov ter ambicij za boljše skupno delovanje;
- (d) spodbujanje dobrih sosedskih odnosov, regionalnega povezovanja, večje povezanosti, sodelovanja ter vključujočega in konstruktivnega dialoga, med drugim tudi okrepljenega regionalnega sodelovanja v okviru strategije EU za povezovanje Evrope in Azije, strategije EU za srednjo Azijo, partnerstva med EU in Afriko, regionalnega sodelovanja na območju Črnega morja, arktičnega sodelovanja in severne dimenzije;
- (e) podpiranje in krepitev sodelovanja partnerskih držav in regij s sosednjimi najbolj oddaljenimi regijami Unije ter s čezmorskimi državami in ozemlji;
- (f) podpiranje spodbudnega okolja za organizacije civilne družbe in fundacije, povečevanje njihove smiselne, stalne in strukturirane participacije v notranjih in mednarodnih politikah ter njihove zmogljivosti za opravljanje vloge neodvisnih akterjev na področjih razvoja in upravljanja; krepitev pristopov z več deležniki ter novih načinov vzpostavljanja partnerstev z akterji civilne družbe, tudi organizacijami za pravice žensk; podpiranje demokracije in širitev državljskega prostora; spodbujanje vsebinskega in strukturiranega dialoga z Unijo ter učinkovite uporabe in izvajanja nacionalnih časovnih načrtov za sodelovanje Unije s civilno družbo;
- (g) sodelovanje z lokalnimi oblastmi in podpiranje njihove vloge oblikovalcev politike in nosilcev odločanja, da se spodbujata lokalni razvoj, vključno s poslovnim okoljem, in boljše upravljanje, pa tudi akterji na področju razvoja in upravljanja; spodbujanje in omogočanje regulativnega in institucionalnega okvira, v katerem lahko lokalne oblasti izvajajo svoj mandat, s čimer se krepi njihovo smiselno, stalno in strukturirano sodelovanje v domačih in mednarodnih politikah, ter krepitev pristopov večdeležniškega upravljanja in upravljanja na več ravneh ter novih načinov za partnerstvo z lokalnimi oblastmi;

- (h) učinkovitejše sodelovanje s prebivalstvom, vključno z zagovorniki človekovih pravic, v tretjih državah, tudi s polnim izkoriščanjem gospodarske, kulturne in javne diplomacije;
 - (i) povezovanje z industrializiranimi in naprednejšimi državami v razvoju pri izvajanju Agende 2030, globalnih javnih dobrin in izzivov, tudi na področju sodelovanja jug-jug in tristranskega sodelovanja;
 - (j) spodbujanje regionalnega povezovanja in sodelovanja, usmerjenega v rezultate, s podporo regionalnemu povezoivanju in dialogu;
 - (k) vzpostavljanje partnerstev z zasebnim sektorjem za ustvarjanje delovnih mest in izboljšanje življenjskih pogojev v partnerskih državah.
-

PRILOGA III

PODROČJA UKREPANJA ZA TEMATSKE PROGRAME

1. PODROČJA UKREPANJA ZA ČLOVEKOVE PRAVICE IN DEMOKRACIJO

Unija prispeva k spodbujanju temeljnih vrednot demokracije, pravne države, univerzalnosti, nedeljivosti in medsebojne odvisnosti človekovih pravic ter spoštovanju človekovega dostojanstva, načel nediskriminacije, enakosti in solidarnosti ter načel Ustanovne listine ZN in mednarodnega prava človekovih pravic, predvsem na naslednjih področjih:

1. Spoštovanje človekovih pravic in temeljnih svoboščin za vse, prispevanje k oblikovanju družb, v katerih so uveljavljeni udeležba, strpnost, nediskriminacija, človekovo dostojanstvo, enakost, socialna in mednarodna pravičnost ter odgovornost. To vključuje dve glavni osi:

- (a) spremljanje, spodbujanje in krepitev spoštovanja in upoštevanja vseh človekovih pravic, tako državljskih in političnih kot tudi ekonomskih, socialnih in kulturnih pravic.

To med drugim vključuje ukrepe za: odpravo smrtne kazni, spodbujanje boja proti prisilnim izginotjem, preprečevanje in odpravo mučenja, grdega in drugega krutega, nečloveškega ali ponižujočega kaznovanja ali ravnanja, spodbujanje svobode izražanja, zbiranja in združevanja, svobode misli, vesti in veroizpovedi ali prepričanja; spodbujanje in varstvo enakosti spolov ter opolnomočenje žensk in deklic na vseh področjih življenja, vključno z izobraževanjem, zdravstvom ter področji in pravicami iz člena 8(4), usklajevanjem poklicnega in zasebnega življenja, političnim odločanjem ter podpiranjem ukrepov za odpravo vseh oblik nasilja nad ženskami in deklicami; spodbujanje in varstvo pravic otroka, žensk, mladih ter oseb LGBTI, vključno z ukrepi za dekriminizacijo homoseksualnosti, pravic pripadnikov narodnih ali etničnih, verskih in jezikovnih manjšin, domorodnih ljudstev, kot so določene v UNDRIP, in invalidov ter boj proti rasizmu, ksenofobiji in diskriminaciji na kakršnikoli podlagi. V opredeljenem področju uporabe se pomoč Unije uporablja zlasti za obravnavanje vprašanj človekovih pravic, ki so najbolj odvisna od konteksta, odzivanje na krčenje prostora civilne družbe, dejavne na področju spodbujanja in varstva človekovih pravic, ter soočanje z drugimi nastajajočimi in kompleksnimi izzivi;

- (b) varovanje in opolnomočenje zagovornikov človekovih pravic po vsem svetu, zlasti v državah, v katerih je nespoštovanje človekovih pravic in temeljnih svoboščin posebej izrazito in sistematično, tudi kjer so bili za omejevanje njihovega delovanja – ki je ključno za krepitev institucionalnega in pravnega okvira za spoštovanje človekovih pravic – uvedeni omejevalni ukrepi. Zagovornikom človekovih pravic in civilni družbi, zlasti lokalnim zagovornikom človekovih pravic in civilni družbi, se za neovirano opravljanje dela zagotovijo – tudi prek namenskega mehanizma za zaščito zagovornikov človekovih pravic – nujna, srednjeročna in dolgoročna pomoč ter trajnostni ukrepi.

2. Razvoj, podpiranje, utrjevanje in varovanje demokracije, obravnavanje vseh vidikov demokratičnega upravljanja, vključno s krepitvijo političnega pluralizma, zastopanosti in odgovornosti, krepitev demokracije na vseh ravneh ter državljanske participacije in participacije civilne družbe, podpiranje verodostojnih, vključujočih in preglednih volilnih postopkov, pa tudi podpiranje sposobnosti državljanov, da spremljajo demokratične in volilne sisteme, in sicer s podpiranjem nacionalnih organizacij državljanov za opazovanje volitev in njihovih regionalnih mrež. Demokracija se krepi s podpiranjem glavnih stebrov demokratičnih sistemov, demokratičnih norm in načel, svobodnih, neodvisnih in pluralističnih spletnih in nespлетних medijev, svobode interneta, boja proti cenzuri, odgovornih in vključujočih institucij, vključno s parlamenti in političnimi strankami, ter boja proti korupciji. S pomočjo Unije se podpira delovanje civilne družbe pri krepitvi pravne države, spodbujanju neodvisnosti sodstva in zakonodajalcev, podpiranju in vrednotenju pravnih in institucionalnih reform in njihovega izvajanja, spremljanju demokratičnih in volilnih sistemov ter spodbujanju dostopa do cenovno ugodnega sodnega varstva za vse, vključno z učinkovitimi in dostopnimi pritožbenimi mehanizmi in mehanizmi pravnih sredstev na nacionalni in lokalni ravni.

Opazovanje volitev ima celovito vlogo pri širši podpori demokratičnih procesov. V tem okviru je opazovanje volitev s strani EU še naprej pomemben sestavni del programa, enako pa velja za izvajanje nadaljnjih priporočil na podlagi priporočil misij EU za opazovanje volitev.

Področji ukrepanja 1 in 2 prispevata h krepitvi sodelovanja in partnerstva s civilno družbo, ki deluje na področju človekovih pravic in demokracije, tudi v občutljivih primerih, ter spodbujanju novih regionalnih in medregionalnih sinergij, in sicer z izmenjavo znanja, vključno z izmenjavo najboljših praks, in mreženjem med lokalnimi civilnimi družbami ter med civilno družbo in drugimi ustreznimi organi in mehanizmi za človekove pravice, da bi se okrepile njihove zmogljivosti, vključno z odpornostjo, in razvil prepričljiv diskurz o človekovih pravicah in demokraciji z multiplikacijskim učinkom.

3. Spodbujanje učinkovitega multilateralizma in strateškega partnerstva, prispevanje h krepitvi zmogljivosti mednarodnih, regionalnih in nacionalnih instrumentov in mehanizmov pri promociji in varovanju človekovih pravic, demokracije in pravne države. Spodbujajo se strateška partnerstva, pri čemer se posebna pozornost namenja Uradu visokega komisarja za človekove pravice, Mednarodnemu kazenskemu sodišču ter drugim ustreznim mednarodnim, regionalnim in nacionalnim mehanizmom na področju človekovih pravic. Poleg tega program spodbuja izobraževanje in raziskave na področju človekovih pravic in demokracije, tudi prek Globalnega kampusa za človekove pravice.

2. PODROČJA UKREPANJA ZA ORGANIZACIJE CIVILNE DRUŽBE

1. Vključujoč, participativen, opolnomočen in neodvisen prostor civilne družbe in demokratičen prostor v partnerskih državah
 - (a) Ustvarjanje spodbudnega in dostopnega okolja za državljansko udeležbo in delovanje civilne družbe, tudi prek fundacij, s podpiranjem dejavne participacije civilne družbe v političnem dialogu in utrjevanjem platform za dialog za nedržavne akterje;
 - (b) podpiranje in krepitev zmogljivosti organizacij civilne družbe in fundacij, da bi same delovale kot akterji razvoja in dobrega upravljanja;
 - (c) krepitev zmogljivosti organizacij civilne družbe, da bi lahko z zagotavljanjem osnovnih socialnih storitev, kot so zdravstvo, vključno s prehrano, izobraževanje, socialna zaščita ter dostop do varne vode, sanitarnih storitev in higiene, pomagale ranljivim in marginaliziranim skupinam;
 - (d) podpiranje in opolnomočenje ženskih in drugih ustreznih organizacij, ki so dejavne na področju enakosti spolov, pa tudi zagovornice človekovih pravic, da bi lahko zaščitene pred grožnjami in nasiljem opravljale delo;
 - (e) povečevanje zmogljivosti mrež, platform in zavezništev civilne družbe v partnerskih državah;
 - (f) omogočanje civilni družbi, da opravlja delo, med drugim s krepitvijo zmogljivosti, usklajevanjem in institucionalno krepitvijo organizacij civilne družbe, ob upoštevanju, da jim je pomembno omogočiti prostor za delovanje in dostop do financiranja, vključno s sodelovanjem v okviru njihovih organizacij in med različnimi vrstami deležnikov. Spodbujanje dialoga o javni politiki med organizacijami civilne družbe in vladami.
2. Vključujoč in odprt dialog z in med akterji civilne družbe
 - (a) Spodbujanje forumov za vključujoč dialog med več deležniki, vključno s komuniciranjem in usklajevanjem med državljani, civilno družbo, lokalnimi oblastmi, državami članicami, partnerskimi državami, zasebnim sektorjem in drugimi ključnimi deležniki na področju razvoja;
 - (b) omogočanje sodelovanja in izmenjave znanja in izkušenj med akterji civilne družbe in z njimi na nacionalni in mednarodni ravni;
 - (c) spodbujanje sodelovanja in partnerstva organizacij civilne družbe z mednarodnimi medvladnimi organizacijami, vključno s krepitvijo zmogljivosti za spodbujanje in spremljanje izvajanja mednarodnih in regionalnih instrumentov, tudi tistih, ki zadevajo človekove pravice, pravosodje, pravno državo in demokracijo;
 - (d) zagotavljanje vsebinskega in stalnega strukturiranega dialoga in partnerstev z Unijo.

3. Ozaveščenost, razumevanje, znanje in udeležba evropskih državljanov v zvezi z razvojnimi vprašanji

- (a) Opolnomočenje ljudi, da bodo bolj sodelovali pri razvojnih vprašanjih in ciljih trajnostnega razvoja, tudi z ozaveščanjem javnosti, spodbujanjem formalnega, priložnostnega in neformalnega izobraževanja na področju razvoja, predvsem za mlade, ter izmenjave znanja med ustreznimi akterji s poudarkom na državah članicah Unije, državah kandidatkah in potencialnih kandidatkah;
- (b) mobilizacija javne podpore v Uniji, državah kandidatkah in potencialnih kandidatkah za strategije trajnostnega in vključujočega razvoja, vključno z zmanjševanjem revščine, v partnerskih državah.

3. PODROČJA UKREPANJA ZA MIR, STABILNOST IN PREPREČEVANJE KONFLIKTOV

1. Pomoč za preprečevanje konfliktov, gradnjo miru in pripravljenost na krize

Unija zagotovi tehnično in finančno pomoč, ki zajema podporo za ukrepe, ki so občutljivi za konflikte in namenjeni vzpostavitvi in krepitvi zmogljivosti partnerjev za analiziranje tveganj, preprečevanje konfliktov, gradnjo miru in obravnavanje pred- in pokrznih potreb v tesnem sodelovanju z ZN ter drugimi mednarodnimi, regionalnimi in podregionalnimi organizacijami, državo in akterji iz civilne družbe in lokalnih oblasti v zvezi z njihovimi prizadevanji predvsem na naslednjih področjih, vključno z namenjanjem posebne pozornosti enakosti spolov, da se zagotovita dejanska participacija in opolnomočenje žensk in mladih:

- (a) zgodnje opozarjanje in analiza tveganja, ki je občutljiva za konflikte, pri oblikovanju in izvajanju politik;
- (b) omogočanje in izboljšanje zmogljivosti na področju krepitve zaupanja, mediacije, dialoga in ukrepov za spravo, tudi na ravni skupnosti, zlasti v zvezi z nastajajočimi napetostmi med skupnostmi, predvsem z namenom preprečevanja genocida in kaznivih dejanj zoper človečnost;
- (c) preprečevanje konfliktov;
- (d) krepitev zmogljivosti za udeležbo in napotitev v okviru civilnih misij za stabilizacijo ter ohranjanje in gradnjo miru;
- (e) izboljšanje okrevanja po konfliktih in nesrečah, ki vplivajo na politične in varnostne razmere;
- (f) podpiranje stabilizacije, varnosti posameznikov in ukrepov za ponovno vzpostavitev človekove varnosti, vključno s protiminskim delovanjem, odstranjevanjem min in tranzicijsko pravičnostjo v skladu z ustreznimi večstranskimi sporazumi;
- (g) podpiranje ukrepov za gradnjo miru in oblikovanje države, pri čemer, kadar je to primerno, sodelujejo organizacije civilne družbe, države in mednarodne organizacije, ter krepitev odnosov med državo in družbo;
- (h) prispevanje k nadaljnjemu razvoju strukturnega dialoga na različnih ravneh med civilno družbo in partnerskimi državami ter z Unijo o vprašanjih v zvezi z gradnjo miru;
- (i) odzivanje na krize in pripravljenost nanje;
- (j) omejevanje rabe naravnih virov za financiranje konfliktov in podpiranje deležnikov pri upoštevanju pobud, kot je sistem potrjevanja procesa Kimberley, in vključevanje pravnih aktov, kot je Uredba (EU) 2017/821, zlasti v zvezi z izvajanjem učinkovitega domačega nadzora nad pridobivanjem naravnih virov in trgovanjem z njimi;
- (k) krepitev zmogljivosti vojaških akterjev v podporo razvoju in varnosti za razvoj v skladu s členom 9;
- (l) podpiranje ukrepov za spodbujanje enakosti spolov in opolnomočenja žensk, zlasti z izvajanjem RVSZN 1325 (2000) in 2250 (2015), ter udeležbe in zastopanosti žensk in mladih v formalnih in neformalnih mirovnih procesih;

- (m) spodbujanje kulture nenasilja, tudi s podpiranjem formalnega, priložnostnega in neformalnega izobraževanja za mir;
- (n) podpiranje ukrepov za krepitev odpornosti držav, družb, skupnosti in posameznikov, vključno z ocenami odpornosti, namenjenimi ugotavljanju lastnih zmogljivosti družb, ki jim omogočajo, da vzdržijo pritiske in pretese, se jim prilagodijo in si po njih hitro opomorejo;
- (o) podpiranje mednarodnih kazenskih tribunalov in ad hoc nacionalnih sodišč, komisij za resnico in spravo, tranzicijske pravičnosti in drugih mehanizmov za pravno poravnavo zahtevkov v zvezi s človekovimi pravicami ter za uveljavljanje premoženjskih pravic in razsojanje o njih;
- (p) podpiranje ukrepov za boj proti nedovoljeni uporabi strelnega, osebnega in lahkega orožja ter proti dostopu do njega;
- (q) podpiranje prenosa znanja, izmenjave informacij in najboljših praks, ocene tveganj ali groženj, raziskav in analiz, sistemov zgodnjega opozarjanja, usposabljanja ter opravljanja storitev.

2. Pomoč pri odzivanju na svetovne in transregionalne ter nastajajoče grožnje

Unija zagotavlja tehnično in finančno pomoč za podpiranje prizadevanj partnerjev in ukrepov Unije za obravnavanje svetovnih in transregionalnih ter nastajajočih groženj predvsem na naslednjih področjih:

- (a) ogrožanje javnega reda in miru ter zaščite in varnosti posameznikov, vključno s terorizmom, radikalizacijo, ki vodi v nasilni ekstremizem, organiziranim kriminalom, kibernetko kriminaliteto, hibridnimi grožnjami ter nedovoljenim trgovanjem, trgovino in tranzitom; zlasti s krepitvijo zmogljivosti organov kazenskega pregona ter pravosodnih in civilnih organov, ki sodelujejo v boju proti terorizmu in organiziranemu kriminalu, vključno s kibernetko kriminaliteto;
- (b) ogrožanje javnih mest, kritične infrastrukture, vključno z mednarodnim prometom, tudi potniškim in tovornim, ter upravljanjem in distribucijo energije, in kibernetke varnosti;
- (c) ogrožanje javnega zdravja, vključno z nenadnimi epidemijami, ki imajo lahko transnacionalni učinek;
- (d) ogrožanje stabilnosti okolja, ogrožanje pomorske varnosti ter grožnje, ki so posledice podnebnih sprememb in lahko ogrozijo mir in varnost;
- (e) zmanjševanje namerno povzročenih, nenamerno nastalih ali naravnih tveganj v zvezi s kemičnimi, biološkimi, radiološkimi in jedrskimi snovmi ali dejavniki ter tveganj za z njimi povezane objekte ali območja oziroma tveganj v zvezi z eksplozivnimi ostanki vojn in konfliktov, zlasti na naslednjih področjih:
 - (i) podpiranje in spodbujanje civilnih raziskovalnih dejavnosti kot alternative raziskavam na obrambnem področju;
 - (ii) izboljšanje načinov zagotavljanja varnosti v zvezi s civilnimi objekti, kjer so shranjene občutljive kemične, biološke, radiološke in jedrske snovi ali dejavniki ali v katerih se te snovi oziroma ti dejavniki uporabljajo v okviru civilnih raziskovalnih programov;
 - (iii) podpiranje vzpostavitve – v okviru politik Unije za sodelovanje in njihovih ciljev – civilne infrastrukture in priprave zadevnih civilnih študij, ki so potrebne za razstavljanje, sanacijo ali preureditev objektov in lokacij, povezanih z orožjem, ko niso več del obrambnega programa;
 - (iv) krepitev zmogljivosti pristojnih civilnih organov, vključenih v razvoj in uveljavljanje učinkovitega nadzora nad nedovoljenim prometom s kemičnimi, biološkimi, radiološkimi in jedrskimi snovmi ali dejavniki (vključno z opremo za njihovo proizvodnjo ali dostavo);

- (v) razvoj pravnega okvira in institucionalnih zmogljivosti za vzpostavitev in uveljavljanje učinkovitega nadzora nad izvozom, zlasti blaga z dvojno rabo, vključno z ukrepi regionalnega sodelovanja, pa tudi v zvezi z izvajanjem določb Pogodbe o trgovini z orožjem in spodbujanjem spoštovanja te pogodbe;
- (vi) razvoj učinkovite civilne pripravljenosti na nesreče, kriznega načrtovanje in odzivanja ter zmogljivosti za čiščenje.

Kadar je to potrebno, so te dejavnosti skladne z dejavnostmi iz evropskega instrumenta za mednarodno sodelovanje na področju jedrske varnosti;

- (f) krepitev zmogljivosti vojaških akterjev v podporo razvoju in varnosti za razvoj v skladu s členom 9.

Prednost se da transregionalnemu sodelovanju z dvema ali več tretjimi državami, ki so pokazale jasno politično voljo za obravnavanje navedenih groženj.

Pri ukrepih se poseben poudarek nameni dobremu upravljanju, skladni pa morajo biti z mednarodnim pravom. V boju proti terorizmu se lahko sodeluje tudi s posameznimi državami, regijami ali mednarodnimi, regionalnimi in podregionalnimi organizacijami.

Kar zadeva pomoč organom, vključenim v boj proti terorizmu, se prednost da podpornim ukrepom v zvezi z razvojem in krepitevijo zakonov na področju boja proti terorizmu, izvajanjem in uveljavljanjem finančnega in carinskega prava ter prava o priseljevanju, razvojem postopkov kazenskega pregona, ki so skladni z najvišjimi mednarodnimi standardi in mednarodnim pravom, krepitevijo mehanizmov demokratičnega nadzora in institucionalnega pregleda ter preprečevanjem nasilnega radikalizma.

Kar zadeva pomoč v zvezi s problematiko drog, se ustrezna pozornost nameni mednarodnemu sodelovanju, katerega namen je spodbujanje najboljših praks za zmanjšanje povpraševanja, proizvodnje in škode.

4. PODROČJA UKREPANJA ZA SVETOVNE IZZIVE

A. LJUDJE

1. Zdravje

- (a) Razvoj ključnih elementov učinkovitega in celovitega zdravstvenega sistema, tudi na področju nalezljivih bolezni, ki jih je mogoče najbolje obravnavati na svetovni ravni, za zagotovitev pravičnega, cenovno ugodnega, vključujočega in vsesplošnega dostopa do zdravstvenih storitev, vključno s tistimi iz člena 8(4);
- (b) spodbujanje, zagotavljanje in razširjanje osnovnih storitev in psihološke podpore za žrtve nasilja, zlasti ženske in otroke, ki so žrtve posilstva;
- (c) krepitev globalnih pobud, ki so ključni dejavniki za splošno zdravstveno zavarovanje, s svetovno vodilno vlogo pri pristopu „zdravje v vseh politikah“ z neprekinjeno oskrbo, vključno s promocijo zdravja, od preventive do spremljanja po zdravljenju;
- (d) obravnavanje svetovne zdravstvene varnosti in antimikrobične odpornosti z raziskavami in nadzorom nalezljivih bolezni, tudi bolezni, povezanih z revščino, zapostavljenih bolezni in bolezni, ki jih je mogoče preprečiti s cepljenjem, boj proti ponarejenim zdravilom, prenos znanja v varne, dostopne in cenovno ugodne proizvode (tudi generična zdravila), diagnostiko in z njo povezane zdravstvene tehnologije ter politike, s katerimi se obravnava spreminjajoče se breme bolezni (neprenosljive bolezni, vse oblike podhranjenosti in okoljski dejavniki tveganja), ter oblikovanje svetovnih trgov za izboljšanje dostopa do cenovno ugodnih osnovnih zdravstvenih izdelkov in storitev, vključno s tistimi iz člena 8(4);
- (e) podpiranje globalnih pobud za razvoj varnih, učinkovitih in cenovno ugodnih cepiv.

2. Izobraževanje

- (a) Spodbujanje doseganja mednarodno dogovorjenih ciljev na področju izobraževanja prek skupnih svetovnih prizadevanj za dostopno, vključujoče in pravično kakovostno izobraževanje in usposabljanje, tudi učiteljev, na vseh ravneh in za vse starosti, tudi v izrednih in kriznih razmerah, pri čemer se daje prednost predvsem krepitvi brezplačnih izobraževalnih sistemov;
- (b) krepitev znanja, spretnosti in vrednot prek partnerstev in zavezništev, vključno s podpiranjem podatkov in analiz o izobraževanju, raziskav in inovacij, izmenjav znanja ter izobraževalnih omrežij, za aktivno državljanstvo ter produktivne, izobražene, demokratične, vključujoče in odporne družbe;
- (c) podpiranje svetovnih ukrepov za zmanjšanje vseh razsežnosti diskriminacije in neenakosti, kot so razlike med deklicami/ženskami in dečki/moškimi ter med različnimi skupinami v družbi, da se vsem zagotovijo enake možnosti za sodelovanje v gospodarskem, političnem, družbenem in kulturnem življenju;
- (d) podpiranje vključujočega in kakovostnega izobraževanja v nestabilnih okoljih;
- (e) podpiranje ukrepov in spodbujanje sodelovanja na področju športa, da se prispeva opolnomočenju žensk in mladih, posameznikov in skupnosti.

3. Enakost spolov ter opolnomočenje žensk in deklic

- (a) Zavezanost spodbujanju enakosti spolov ter opolnomočenja deklic in žensk na vseh področjih, vključno s podporo za vzpostavitev ugodnejšega gospodarskega, političnega in družbenega okolja za uveljavljanje pravic deklic in žensk, kar jim bo omogočilo celostno udeležbo v družbi ter enake možnosti za zasedanje vodilnih položajev v družbenem, gospodarskem, političnem in civilnem življenju, tako da bodo lahko gonilna sila razvoja;
- (b) vodenje in podpiranje svetovnih prizadevanj, partnerstev in zavezništev za pravice žensk in deklic, kot so določene v Konvenciji ZN o odpravi vseh oblik diskriminacije žensk in njenem opcijskem protokolu, za odpravo vseh oblik diskriminacije žensk in deklic, vključno z izključenostjo žensk na različnih področjih zasebnega in javnega življenja, kot sta trg dela in dostop do socialnih in zdravstvenih storitev;
- (c) vodenje in podpiranje svetovnih prizadevanj, partnerstev in zavezništev za pravice žensk za odpravo vseh oblik nasilja nad ženskami in deklicami ter zanje škodljivih praks, vključno s fizičnim, psihološkim in spolnim nasiljem ter nasiljem na podlagi spola, pohabljanjem ženskih spolnih organov ter prisilnimi, zgodnjimi porokami in porokami otrok, pa tudi ekonomskim in političnim nasiljem ter drugimi vrstami nasilja in diskriminacije, tudi v kriznih razmerah, ter izključenostjo žensk na različnih področjih zasebnega in javnega življenja;
- (d) obravnavanje temeljnih vzrokov za neenakost spolov kot sredstvo za podpiranje preprečevanja konfliktov in gradnje miru; spodbujanje opolnomočenja žensk, tudi v njihovi vlogi nosilk razvoja in gradnje miru;
- (e) spodbujanje varstva in uresničitve vseh pravic žensk in deklic, tudi pravic iz člena 8(4);
- (f) spodbujanje varstva in uresničitve pravic žensk in deklic, tudi ekonomskih, političnih, delavskih in socialnih pravic ter pravic iz člena 8(4).

4. Otroci in mladi

- (a) Spodbujanje splošnega dostopa do vseh socialnih in zdravstvenih storitev za otroke in mlade, tudi najbolj marginalizirane, s poudarkom na zdravju, prehrani, izobraževanju, socialni zaščiti in razvoju v zgodnjem otroštvu, med drugim z namenskimi, mladim prijaznimi storitvami;
- (b) spodbujanje novih pobud za vzpostavitev močnejših sistemov za zaščito otrok v tretjih državah, ki zagotavljajo, da imajo otroci najboljši možni začetek v življenju in so na vseh področjih zaščiteni pred nasiljem, zlorabami in zanemarjanjem, tudi s spodbujanjem prehoda z institucionalne skrbi za otroke na skrb za otroke, ki temelji na skupnosti;
- (c) spodbujanje opolnomočenja otrok in mladih z ustvarjanjem prostora za njihovo dejavno in smiselno participacijo v zadevah, ki se jih tičejo, zlasti v političnem življenju ter pri mirovnem procesu in mediacijskih prizadevanjih, s podpiranjem pobud za medkulturni dialog mladinskih organizacij ter s preprečevanjem marginalizacije in izključevanja;
- (d) krepitev pomoči mladim za podporo pri pridobivanju ustreznih znanj in spretnosti ter pri dostopu do dostojnih in kakovostnih delovnih mest z izobraževanjem, poklicnim in tehničnim usposabljanjem ter digitalnimi tehnologijami;
- (e) spodbujanje opolnomočenja mladih in odgovornega državljanstva z ustvarjanjem prostora za njihovo dejavno in smiselno participacijo v političnem življenju ter prizadevanjih v okviru mirovnega procesa in mediacije s podpiranjem pobud za medkulturni dialog mladinskih organizacij ter s preprečevanjem marginalizacije in izključevanja;
- (f) oblikovanje spodbudnega okolja, ki zagotavlja nove in inovativne priložnosti za državljansko udeležbo, podjetništvo in zaposlovanje mladih.

5. Migracije, prisilno razseljevanje in mobilnost

- (a) Zagotovitev stalne vodilne vloge Unije pri oblikovanju globalne agende o upravljanju na področju migracij in prisilnega razseljevanja v vseh razsežnostih, zlasti zato, da se omogočijo urejene, varne, dovoljene in odgovorne migracije v skladu s človekovimi pravicami ter mednarodnim pravom o beguncih in mednarodnim humanitarnim pravom;
- (b) usmerjanje in podpiranje globalnih in medregionalnih političnih dialogov, vključno z migracijami jug-jug, ter izmenjave in sodelovanja na področju migracij in prisilnega razseljevanja;
- (c) podpiranje izvajanja mednarodnih zavez in zavez Unije na področju migracij in prisilnega razseljevanja, tudi na ravni ZN;
- (d) izboljševanje svetovne zbirke dokazov, tudi o migracijah/razvojnem povezovanju, in uvajanje pilotnih ukrepov, namenjenih razvoju inovativnih operativnih pristopov na področju migracij in prisilnega razseljevanja;
- (e) krepitev strateških partnerstev z ustreznimi mednarodnimi organizacijami v podporo mednarodnemu sodelovanju in upravljanju migracij v skladu z mednarodnim pravom človekovih pravic in mednarodnim pravom o beguncih.

Sodelovanje na tem področju se bo upravljalo v skladu s predpisi Unije, ki zadevajo migracije, ob doslednem spoštovanju načela skladnosti politik za razvoj.

6. Dostojno delo, socialna zaščita, neenakost in vključevanje

- (a) Oblikovanje svetovnega programa in podpiranje pobud za vključitev močnega stebra enakosti in socialne pravičnosti v skladu z evropskimi vrednotami;
- (b) prispevanje k svetovnemu programu za dostojno delo za vse v zdravem okolju in na podlagi temeljnih standardov dela MOD, vključno s socialnim dialogom, plačami, ki omogočajo preživetje, in bojem proti delu otrok, in za družbeno odgovornost podjetij, zlasti pri zagotavljanju, da bodo svetovne vrednostne verige trajnostne in odgovorne, ter krepitev znanja o učinkovitih politikah zaposlovanja, ki upoštevajo vidik spola, se odzivajo na potrebe trga dela in spodbujajo socialno-ekonomsko vključevanje, vključno s poklicnim izobraževanjem in usposabljanjem ter vseživljenjskim učenjem;

- (c) podpiranje globalnih pobud na področju podjetništva in človekovih pravic, vključno z odgovornostjo podjetij za kršitev pravic in dostopom do pravnih sredstev;
- (d) podpiranje globalnih pobud za splošno socialno zaščito, ki upoštevajo načela učinkovitosti, vzdržnosti in pravičnosti; tudi podpora za obravnavanje neenakosti z namenom okrepitve enakosti spolov in socialne kohezije, zlasti z vzpostavitvijo in krepitevijo vzdržnih sistemov socialne zaščite in sistemov socialnega zavarovanja;
- (e) stalne svetovne raziskave in razvoj s socialnimi inovacijami, s katerimi se krepi socialno vključevanje ter obravnavajo pravice in posebne potrebe najranljivejših delov družbe;
- (f) spodbujanje in podpiranje prizadevanj za bolj vključujoče socialno, politično in gospodarsko življenje ter za obravnavanje socialno-ekonomskih gonil konfliktov.

7. Kultura

- (a) Spodbujanje pobud za kulturno raznolikost ter medkulturni in medverski dialog za miroljubne odnose med skupnostmi;
- (b) podpiranje kulture kot gonila trajnostnega družbenega in gospodarskega razvoja ter krepitev sodelovanja na področju kulturne dediščine in njeno ohranjanje;
- (c) razvoj lokalnih obrti kot sredstva za ohranjanje lokalne kulturne dediščine in krepitev trajnostnega razvoja;
- (d) krepitev sodelovanja na področju varovanja, ohranjanja in krepitev kulturne dediščine, vključno z ohranjanjem posebno občutljive kulturne dediščine, zlasti tiste, ki pripada manjšinskim in izoliranim skupnostim ter domorodnim ljudstvom, kot je določeno v UNDRIP;
- (e) podpiranje sporazumov o vračanju kulturnih dobrin v njihove države izvora;
- (f) podpiranje sodelovanja na področju kulture, med drugim z izmenjavami, partnerstvi in drugimi pobudami, ter priznanja poklica avtorja, umetnika ter kulturnega in ustvarjalnega izvajalca;
- (g) podpiranje sodelovanja in partnerstev med športnimi organizacijami.

B. PLANET

1. Zagotavljanje zdravega okolja in spoprijemanje s podnebnimi spremembami

- (a) Krepitev svetovnega podnebnega in okoljskega upravljanja, izvajanje Pariškega sporazuma, Konvencije ZN o biološki raznovrstnosti, Okvirne konvencije ZN o spremembi podnebja in Konvencije ZN o boju proti dezertifikaciji in drugih večstranskih okoljskih sporazumov;
- (b) prispevanje k prenosu okoljskih in podnebnih politik Unije navzven;
- (c) vključevanje ciljev glede okolja, ekosistemov, ohranjanja biotske raznovrstnosti, podnebnih sprememb, zmanjševanja tveganja nesreč in pripravljenosti nanje v politike, načrte in naložbe, tudi z izboljšanim znanjem in informacijami;
- (d) izvajanje mednarodnih pobud in pobud Unije za spodbujanje prilagajanja podnebnim spremembam in blažitve njihovih posledic ter nizkoogljičnega razvoja, odporne na podnebne spremembe, tudi z izvajanjem nacionalno določenih prispevkov ter dolgoročnih nizkoogljičnih strategij, odpornih na podnebne spremembe, s katerimi se spodbuja zmanjševanje tveganja nesreč, za obravnavanje degradacije okolja in zaustavitev izginevanja biotske raznovrstnosti, spodbujanje ohranjanja ter trajnostne uporabe in upravljanja kopenskih in morskih ekosistemov ter obnovljivih naravnih virov, vključno s kopnim, vodo, oceani, ribištvom in gozdovi, spodbujanje pogozdovanja in varovanja naravnega gozda, obravnavanje krčenja gozdov, dezertifikacije, degradacije zemljišč, nezakonite sečnje in nedovoljene trgovine s prostoživečimi vrstami, boj proti onesnaževanju, vključno z morskimi odpadki, in zagotavljanje zdravega okolja, obravnavanje podnebnih in okoljskih vprašanj, vključno z razselitvijo zaradi naravnih nesreč, spodbujanje učinkovite rabe virov, trajnostne potrošnje in proizvodnje, integriranega upravljanja vodnih virov ter ustreznega ravnanja s kemikalijami in odpadki ter podpiranje prehoda na nizkoogljično zeleno in krožno gospodarstvo, odporno na podnebne spremembe, ter spodbujanje odgovornosti in odgovornega ravnanja podjetij;

- (e) spodbujanje okoljsko vzdržnih kmetijskih praks, vključno z agroekologijo, za varstvo ekosistemov in biotske raznovrstnosti ter krepitev odpornosti okolja in družbe na podnebne spremembe s posebnim poudarkom na podpori malim kmetom, delavcem in obrtnikom;
- (f) izvajanje mednarodnih pobud in pobud Unije za obravnavanje izginjanja biotske raznovrstnosti ter spodbujanje ohranjanja, trajnostne rabe in upravljanja kopenskih in morskih ekosistemov in povezane biotske raznovrstnosti;
- (g) spodbujanje postopne odprave subvencij za okolju škodljiva fosilna goriva, spodbujanje energetskih podjetij, da sprejmejo cene, ki odražajo stroške, in preučitev stroškovno učinkovitejših in podnebju prijaznejših alternativ za socialno zaščito.

2. Trajnostna energija

- (a) Podpiranje svetovnih prizadevanj, zavez, partnerstev in zavezništov, vključno s preходом na trajnostno energijo;
- (b) spodbujanje energetske varnosti partnerskih držav in lokalnih skupnosti, vključno z diverzifikacijo virov in poti, obravnavanjem vprašanj nestanovitnosti cen in potenciala za zmanjšanje emisij, izboljšanjem trgov ter spodbujanjem energetskih, zlasti električnih, povezav in trgovanja;
- (c) spodbujanje partnerskih vlad k sprejetju reform politik energetskega sektorja in tržnih reform za vzpostavitev spodbudnega okolja za vključujočo rast in naložbe za povečanje dostopa do podnebju prijaznih, cenovno ugodnih, sodobnih, zanesljivih in trajnostnih energetskih storitev za vse, pri čemer se daje prednost obnovljivim virom energije in energijski učinkovitosti;
- (d) raziskovanje, opredeljevanje, svetovno vključevanje in podpiranje finančno vzdržnih poslovnih modelov z možnostjo nadgradljivosti in ponovljivosti, ki zagotavljajo inovativne in digitalne tehnologije prek inovativnih raziskav za zagotavljanje večje učinkovitosti, zlasti za decentralizirane pristope, ki zagotavljajo dostop do energije na podlagi obnovljivih virov energije, tudi na območjih, kjer je zmogljivost lokalnega trga omejena.

C. BLAGINJA

1. Trajnostna in vključujoča rast, dostojna delovna mesta in sodelovanje zasebnega sektorja

- (a) Spodbujanje trajnostnih zasebnih naložb prek inovativnih mehanizmov financiranja in delitve tveganj;
- (b) izboljšanje poslovnega in naložbenega okolja, razvoj družbeno in ekološko odgovornega lokalnega zasebnega sektorja, podpiranje okrepljenega javno-zasebnega dialoga ter krepitev zmogljivosti, konkurenčnosti in odpornosti lokalnih MSP in zagonskih podjetij, pa tudi zadrževanje in socialnih podjetij ter njihovega vključevanja v lokalno, regionalno in svetovno gospodarstvo;
- (c) spodbujanje finančne vključenosti z omogočanjem dostopa do finančnih storitev in njihove učinkovite uporabe, na primer mikroposojil in prihrankov, mikrozavarovanj in nakazil, za MSP ter gospodinjstva, zlasti pa za prikrajšane in ranljive skupine;
- (d) podpiranje izvajanja trgovinske politike in trgovinskih sporazumov Unije v skladu s trajnostnim razvojem; krepitev zmogljivosti partnerskih držav za trgovanje in izboljšanje dostopa do trgov partnerskih držav ter spodbujanje pravične trgovine, odgovornih naložb in poslovnih priložnosti za podjetja iz Unije ob hkratnem odpravljanju ovir za dostop do trga in naložbe ter lajšanje dostopa do podnebju prijaznih tehnologij, pri čemer se zagotavljata čim večja porazdelitev dodane vrednosti in primerna skrbnost na področju človekovih pravic v dobavnih verigah, ob upoštevanju skladnosti politik za razvoj;
- (e) spodbujanje učinkovite kombinacije politik, ki podpira gospodarsko diverzifikacijo, ustvarjanje vrednosti in regionalno povezovanje ter trajnostno zeleno in modro gospodarstvo;

- (f) spodbujanje dostopa do digitalnih tehnologij, vključno s spodbujanjem dostopa do finančnih sredstev in finančne vključenosti ter e-trgovanja;
- (g) spodbujanje trajnostne potrošnje in proizvodnje ter inovativnih tehnologij in praks za nizkoemisijsko, z viri gospodarno in krožno gospodarstvo;
- (h) krepitev socialne in okoljske trajnostnosti, družbene odgovornosti podjetij in odgovornega poslovnega ravnanja vzdolž celotnih vrednostnih verig;
- (i) boj proti pranju denarja, korupciji, nezakonitim finančnim tokovom ter davčnim utajam in izogibanju davkom; spodbujanje progresivne obdavčitve, protikorupcijskih ukrepov in politik za prerazporeditvene javne izdatke;
- (j) spodbujanje vključujoče rasti, tudi s promoviranjem in podpiranjem participacije žensk in mladih ter s proaktivnim prepoznavanjem in obravnavanjem gospodarske marginalizacije določenih skupin.

2. Hrana in prehranska varnost

- (a) Podpiranje mednarodnih strategij, organizacij, mehanizmov in akterjev, ki predstavljajo glavna svetovna politična vprašanja in okvire, povezane s trajnostno hrano in prehransko varnostjo, ter vplivanje nanje, zmanjševanje razdrobljenosti svetovne strukture za prehrano ter prispevanje k odgovornosti za mednarodne zaveze glede prehranske varnosti, prehrane in trajnostnega kmetijstva;
- (b) izboljševanje svetovnih javnih dobrin za odpravo lakote in slabe prehranjenosti; zagotavljanje pravičnega dostopa do hrane, med drugim v obliki pomoči pri odpravljanju finančne vrzeli za prehrano, tudi z orodji, kot je svetovna mreža za prehranske krize, da bi se okrečila zmogljivost za ustrezno odzivanje na prehranske krize in prehrano;
- (c) usklajena in pospešena krepitev medsektorskih prizadevanj za povečanje zmogljivosti za diverzifikacijo lokalne in regionalne proizvodnje hrane, zagotovitev prehranske in hranilne varnosti ter dostopa do pitne vode in izboljšanje odpornosti najranljivejšega prebivalstva, zlasti v državah z dolgotrajnimi ali ponavljajočimi se krizami;
- (d) ponovna potrditev osrednje vloge trajnostnega kmetijstva ter ribištva in akvakulture na svetovni ravni, tudi malega kmetijstva, živinoreje in pašništva, za večjo prehransko varnost, izkoreninjenje revščine, ustvarjanje delovnih mest, pravičen in trajnostni dostop do virov in upravljanje z njimi, vključno z zemljo in zemljiškimi pravicami, vodo, semeni, ki niso zaščiteni s patenti, in drugimi kmetijskimi vložki ter (mikro)posojili, ublažitev posledic podnebnih sprememb in prilagoditev nanje ter odporne in zdrave ekosisteme;
- (e) zagotavljanje inovacij z mednarodnimi raziskavami ter krepitev svetovnega strokovnega in drugega znanja, spodbujanje in krepitev lokalnih in avtonomnih strategij za prilagajanje, zlasti v zvezi s prilagajanjem podnebnim spremembam in blažitvijo njihovih posledic, kmetijsko biotsko raznovrstnostjo, svetovnimi in vključujočimi vrednostnimi verigami, pravično trgovino, varnostjo hrane, odgovornimi naložbami, upravljanjem zemljišč in pravico do posesti naravnih virov.

D. PARTNERSTVA

1. Krepitev vloge lokalnih organov kot akterjev razvoja prek:

- (a) povečanja institucionalne in operativne zmogljivosti lokalnih oblasti evropskih in partnerskih držav ter njihovih mrež in zavezništev kot razvojnih akterjev in partnerjev pri oblikovanju politik, da bi se prispevalo k razvoju, izvajanju in spremljanju politik in sporazumov s poudarkom na interesih lokalnih skupnosti; okrepla njihova vloga pri ozaveščanju o reformi decentralizacije ter lokalnem in mestnem razvoju; zagotovil vsebinski in stalni strukturirani politični dialog na področju razvoja ter spodbujalo demokratično upravljanje, zlasti prek teritorialnega pristopa k lokalnemu razvoju, vključno s procesi decentralizacije, sodelovanjem in odgovornostjo;
- (b) povečanja stikov z evropskimi državljani v zvezi z izobraževanjem in ozaveščanjem o razvoju (vključno z izmenjavo znanja in udeležbo), zlasti v zvezi s cilji trajnostnega razvoja, tudi v Uniji in pridruženih ozemljih ter državah kandidatkah in potencialnih kandidatkah.

2. Spodbujanje vključujočih družb in pobud, ki vključujejo več deležnikov, dobrega gospodarskega upravljanja, vključno s pravično in vključujočo mobilizacijo domačih javnofinančnih prihodkov, zlasti v okviru mednarodnega davčnega sodelovanja, in sicer z izvajanjem ukrepov proti izogibanju davkom in davčni utaji, preglednim upravljanjem javnih financ ter učinkovito in vključujočo javno porabo v skladu z obveznostmi na področju človekovih pravic in načeli dobrega upravljanja.
 3. Podpiranje ocenjevanja in dokumentiranja napredka pri izvajanju načel partnerstva in uspešnosti.
-

PRILOGA IV

PODROČJA UKREPANJA ZA UKREPE HITREGA ODZIVANJA

1. Ukrepi, ki prispevajo k miru, stabilnosti in preprečevanju konfliktov v nujnih razmerah, razmerah nastajajoče krize ter kriznih in pokriznih razmerah, tudi tistih, ki so morda posledica migracijskih tokov in prisilnega razseljevanja.

Ukrepi hitrega odzivanja iz točke (a) člena 4(4) se oblikujejo tako, da se lahko Unija uspešno, učinkovito in celovito ter ob upoštevanju občutljivosti za konflikte odzove na naslednje izredne in nepredvidene razmere:

- (a) nujne primere, krize, nestabilne razmere, hibridne grožnje, nastajajoče krize ali naravne nesreče, kadar je to potrebno za stabilnost, mir in varnost;
- (b) razmere, ki ogrožajo mir, demokracijo, javni red in mir, varstvo človekovih pravic in temeljnih svoboščin ali varnost in zaščito posameznikov, zlasti tistih, ki so izpostavljeni spolnemu nasilju in nasilju na podlagi spola v nestabilnih razmerah;
- (c) razmere, ki bi lahko prerasle v oborožen konflikt ali resno destabilizirale zadevno tretjo državo oziroma države.

Ti ukrepi hitrega odzivanja lahko zajemajo naslednje:

- (a) podporo, v obliki zagotavljanja tehnične in logistične pomoči, prizadevanjem mednarodnih, regionalnih in lokalnih organizacij ter državnih akterjev in akterjev civilne družbe pri spodbujanju krepitve zaupanja, mediacije, dialoga in sprave, tranzicijske pravičnosti, opolnomočenja žensk in mladih, zlasti v zvezi z napetostmi med skupnostmi in dolgotrajnimi konflikti;
- (b) podporo izvajanju RVSZN o ženskah, mladih, miru in varnosti;
- (c) podporo vzpostavitvi in delovanju začasnih uprav, katerih mandat je v skladu z mednarodnim pravom;
- (d) podporo razvoju demokratičnih, pluralističnih državnih institucij, vključno z ukrepi za izboljšanje vloge žensk v takih institucijah, učinkovite civilne uprave in civilnega nadzora nad varnostnim sistemom ter ukrepov za krepitev zmogljivosti organov pregona in sodnih organov, vključenih v boj proti terorizmu, organiziranemu kriminalu in vsem oblikam nezakonitega trgovanja;
- (e) podporo mednarodnim kazenskim tribunalom in ad hoc nacionalnim sodiščem, komisijam za resnico in spravo, tranzicijski pravičnosti in drugim mehanizmom za pravno poravnavo zahtevkov v zvezi s človekovimi pravicami ter za uveljavljanje premoženjskih pravic in razsojanje o njih;
- (f) podporo krepitvi zmogljivosti držav, da kljub velikim pritiskom hitro vzpostavijo, ohranijo ali obnovijo osnovne funkcije ter osnovno socialno in politično kohezijo;
- (g) podporo ukrepom, potrebnim za začetek sanacije in obnove ključne infrastrukture, stanovanjskih in javnih zgradb ter ekonomskih sredstev, pa tudi bistvenih proizvodnih zmogljivosti, ter drugim ukrepom za ponovni začetek gospodarske dejavnosti, ustvarjanje delovnih mest in vzpostavitev minimalnih pogojev, ki so potrebni za trajnostni socialni razvoj;
- (h) podporo civilnim ukrepom glede demobilizacije in ponovne vključitve nekdanjih borcev in njihovih družin v civilno družbo ter, kadar je to primerno, njihovega vračanja v domovino, pa tudi ukrepom za reševanje problema otrok vojakov in bojevnic;
- (i) podporo ukrepom za blaženje socialnih učinkov prestrukturiranja oboroženih sil;

- (j) podporo ukrepom, ki se v okviru politik sodelovanja Unije in njihovih ciljev nanašajo na socialno-ekonomski učinek protipehotnih min, neeksplozivnih ubojnih sredstev ali eksplozivnih ostankov vojne na civilno prebivalstvo. Dejavnosti, financirane v okviru Instrumenta, lahko med drugim zajemajo izobraževanje o tveganju, odkrivanje in odstranjevanje min ter s tem povezano uničenje zalog;
 - (k) podporo ukrepom v okviru politik Unije za sodelovanja in njihovih ciljev za boj proti nezakoniti uporabi in dostopu do strelnega, osebnega in lahkega orožja;
 - (l) podporo ukrepom za zagotavljanje, da so ustrezno izpolnjene posebne potrebe žensk in otrok v kriznih in konfliktnih razmerah, vključno s preprečevanjem njihove izpostavljenosti nasilju na podlagi spola;
 - (m) podporo pri rehabilitaciji in ponovnem vključevanju žrtev oboroženih konfliktov, vključno z ukrepi v zvezi s posebnimi potrebami žensk in otrok;
 - (n) podporo ukrepom za spodbujanje in ohranjanje spoštovanja človekovih pravic in temeljnih svoboščin, demokracije in pravne države ter z njimi povezanih mednarodnih instrumentov;
 - (o) podporo socialno-ekonomskim ukrepom za spodbujanje pravičnega dostopa do naravnih virov in njihovega preglednega upravljanja v razmerah med krizo ali ob njenem nastanku, vključno z gradnjo miru;
 - (p) podporo ukrepom za obravnavo morebitnega učinka nenadnega preseljevanja prebivalstva, ki vplivajo na politične in varnostne razmere, vključno z ukrepi v zvezi s potrebami gostiteljskih skupnosti;
 - (q) podporo ukrepom, ki spodbujajo razvoj in organizacijo civilne družbe ter njeno udeležbo v političnem procesu, vključno z ukrepi za izboljšanje vloge žensk v takih procesih ter ukrepi za spodbujanje neodvisnih, pluralističnih in profesionalnih medijev;
 - (r) podporo ukrepom v odziv na naravne nesreče ali nesreče, ki jih povzroči človek, ki ogrožajo stabilnost, in na nevarnosti za javno zdravje, povezane s pandemijami, če ni humanitarne pomoči Unije in pomoči Unije na področju civilne zaščite ali za dopolnitev take pomoči;
 - (s) krepitev zmogljivosti vojaških akterjev v podporo razvoju in varnosti za razvoj v skladu s členom 9.
2. Ukrepi, ki prispevajo h krepitvi odpornosti ter povezovanju humanitarne pomoči, razvojnih ukrepov in, kadar je ustrezno, gradnje miru

Ukrepi hitrega odzivanja iz točke (b) člena 4(4) so oblikovani za učinkovito krepitev odpornosti ter izboljšanje usklajenosti, skladnosti in dopolnjevanja med humanitarno pomočjo, razvojnimi ukrepi in, kadar je to ustrezno, gradnjo miru, ki jih ni mogoče hitro obravnavati v okviru geografskih in tematskih programov.

Ti ukrepi hitrega odzivanja lahko zajemajo naslednje:

- (a) krepitev odpornosti, odpravljanje dejavnikov nestabilnosti in obravnavanje morebitnih gonil konfliktov s podpiranjem posameznikov, skupnosti, institucij in držav, da se bolje pripravijo na politične, gospodarske in družbene pritiske in pretrese, naravne nesreče ali nesreče, ki jih povzroči človek, konflikte, pandemije in svetovne grožnje, jih vzdržijo, se jim prilagodijo in po njih hitro okrevaljo, tudi s prepoznavanjem in krepitvijo njihovih obstoječih zmogljivosti, s krepitvijo zmogljivosti države, da kljub velikim pritiskom hitro vzpostavi, ohrani ali obnovi osnovne funkcije ter osnovno socialno in politično kohezijo, ter s podpiranjem družb, skupnosti ter posameznikov, da miroljubno in ob upoštevanju občutljivosti za konflikte upravljajo priložnosti in tveganja ter kljub velikim pritiskom vzpostavijo, ohranijo ali obnovijo možnosti preživetja in socialne storitve s podpiranjem ustreznih mednarodnih in večstranskih pobud, namenjenih istim ciljem;

- (b) blaženje kratkoročnih škodljivih učinkov, ki so posledica zunanjih pretresov, ki ustvarjajo makroekonomske nestabilnosti, pri čemer je to blaženje namenjeno zaščiti socialno-ekonomskih reform in prednostnih javnofinancijskih odhodkov za socialno-ekonomski razvoj in zmanjšanje revščine;
- (c) izvajanje kratkoročne rehabilitacije in obnove, da bi se žrtvam naravnih nesreč ali nesreč, ki jih je povzročil človek, konfliktov in svetovnih groženj omogočilo izkoriščanje minimalne ravni socialno-ekonomskih standardov, in čimprejšnje ustvarjanje pogojev za nadaljevanje razvoja na podlagi dolgoročnih ciljev, ki jih določijo zadevne države in regije ter prizadeto prebivalstvo; to vključuje obravnavanje nujnih in takojšnjih potreb, ki izhajajo iz razseljevanja ljudi in skupnosti, ki jih gostijo, po naravnih nesrečah ali nesrečah, ki jih je povzročil človek;
- (d) pomoč regiji, državi na nacionalni ali lokalni ravni ali ustreznim mednarodnim organizacijam ali organizacijam civilne družbe pri vzpostavljanju kratkoročnih mehanizmov za preprečevanje nesreč in pripravljenost nanje, vključno s sistemi napovedovanja in zgodnjega opozarjanja, da bi se zmanjšale posledice nesreč;
- (e) podpiranje ukrepov za uresničevanje celostnih pristopov, zlasti z boljšim usklajevanjem in uporabo pristopov, ki upoštevajo občutljivost za konflikte, s strani humanitarnih in razvojnih akterjev ter po potrebi akterjev za gradnjo miru.

3. Ukrepi za obravnavanje potreb in prednostnih nalog zunanje politike Unije

Ukrepi hitrega odzivanja za podpiranje ciljev iz točke (c) člena 4(4) podpirajo zunanjo politiko Unije pri političnih, gospodarskih in varnostnih vprašanjih. Ti ukrepi Uniji omogočajo, da ukrepa, kjer obstaja nujen ali prednostni interes zunanje politike ali se pojavi priložnost za doseganje njenih ciljev, pri čemer te zadeve terjajo hiter odziv in jih je težko obravnavati z drugimi sredstvi.

Ti ukrepi hitrega odzivanja lahko zajemajo naslednje:

- (a) podpiranje strategij dvostranskega, regionalnega in medregionalnega sodelovanja Unije, spodbujanje političnega dialoga ter razvoj skupnih pristopov in odzivov na izzive svetovnega pomena, kot so migracijska vprašanja in prisilno razseljevanje, podnebne spremembe in varnostna vprašanja, vključno z mediacijo, ter izkoriščanje priložnosti, ki se pojavijo v zvezi s tem;
- (b) podpiranje trgovinske politike Unije ter pogajanj o trgovinskih sporazumih in njihovega izvajanja in uveljavljanja, pa tudi izboljšanja dostopa do trgov partnerskih držav ter spodbujanja trgovine, naložb in poslovnih priložnosti za podjetja iz Unije, zlasti MSP, ob hkratnem odpravljanju ovir za dostop do trga in naložbe ter varovanju pravic intelektualne lastnine z gospodarsko diplomacijo, poslovnim in regulativnim sodelovanjem, ustrezno prilagojenim specifičnim razmeram partnerskih držav ob upoštevanju načela skladnosti politik za razvoj iz členov 208 in 212 PDEU ter mednarodnih zavez iz člena 3(1) te uredbe;
- (c) prispevanje k izvajanju mednarodne razsežnosti notranjih politik Unije, med drugim na področju okolja, podnebnih sprememb in energije, znanosti in izobraževanja ter sodelovanja pri upravljanju oceanov, pa tudi podpiranja regulativnega zблиževanja;
- (d) spodbujanje splošnega razumevanja in prepoznavnosti Unije ter njene vloge v svetu s strateškim komuniciranjem, javno diplomacijo, medosebni stiki, kulturno diplomacijo, sodelovanjem v izobraževanju in na akademskem področju ter dejavnostmi ozaveščanja za uveljavljanje vrednot in interesov Unije.

S temi ukrepi hitrega odzivanja se izvajajo inovativne politike ali pobude, ki ustrezajo trenutnim ali nastajajočim kratko- do srednjeročnim potrebam, priložnostim in prednostnim nalogam, vključno z možnostjo obveščanja o prihodnjih ukrepih v okviru geografskih ali tematskih programov. Ti ukrepi se osredotočajo na poglobljanje odnosov in dialoga Unije ter vzpostavljanje partnerstev in zavezništev s ključnimi državami strateškega interesa, zlasti tistimi gospodarstvi v vzponu in državami s srednjim dohodkom, ki imajo vse pomembnejšo vlogo v svetovnih zadevah, svetovnem upravljanju, zunanji politiki, mednarodnem gospodarstvu in večstranskih forumih.

PRILOGA V

PREDNOSTNA PODROČJA OPERACIJ EFSD+, ZAJETIH Z JAMSTVOM ZA ZUNANJE DELOVANJE

Operacije EFSD+, upravičene do podpore iz jamstva za zunanje delovanje, se osredotočajo zlasti na naslednja prednostna področja:

- (a) zagotavljanje financiranja in podpore za razvoj zasebnega in združenega sektorja, ki je v skladu s pogoji iz člena 209(2) finančne uredbe in namenom člena 31(2) te uredbe, s posebnim poudarkom na lokalnih podjetjih ter MSP ter podpiranju dostojnih delovnih mest na podlagi temeljnih standardov dela MOD in spodbujanju evropskih podjetij, naj prispevajo k namenu EFSD+;
- (b) odpravljanje ozkih grl za zasebne naložbe z zagotavljanjem finančnih instrumentov, ki so lahko izraženi v domači valuti zadevne partnerske države, vključno z jamstvi za prvo izgubo za portfelje, jamstvi za projekte zasebnega sektorja, kot so jamstva za posojila za MSP ter jamstva za posebna tveganja za infrastrukturne projekte in drug tvegani kapital;
- (c) krepitev vzvodov za financiranje zasebnega sektorja, s posebnim poudarkom na MSP, z odpravo ozkih grl in ovir za naložbe;
- (d) krepitev socialno-ekonomskih sektorjev in področij ter z njimi povezane javne in zasebne infrastrukture ter trajnostne povezljivosti, vključno z energijo iz obnovljivih virov in trajnostno energijo, vodo in ravnanjem z odpadki, prometom, informacijskimi in komunikacijskimi tehnologijami, pa tudi z okoljem, trajnostno rabo naravnih virov, trajnostnim kmetijstvom in modrim gospodarstvom, trajnostnim gospodarjenjem z gozdovi in obnovo krajine, socialno infrastrukturo, zdravstvom ter človeškim kapitalom, da se izboljša socialno-ekonomsko okolje;
- (e) prispevanje k podnebnim ukrepom ter varstvu okolja in okoljskemu upravljanju;
- (f) na podlagi spodbujanja trajnostnega razvoja prispevanje k obravnavi specifičnih socialno-ekonomskih temeljnih vzrokov nedovoljenih migracij in temeljnih vzrokov prisilnega razseljevanja ter prispevanje k trajnostnemu ponovnemu vključevanju migrantov, ki so se vrnili v države svojega izvora, pa tudi spodbujanje odpornosti tranzitnih in gostiteljskih skupnosti, ob ustreznem upoštevanju krepitve pravne države, dobrega upravljanja in človekovih pravic.

PRILOGA VI

SEZNAM KLJUČNIH KAZALNIKOV SMOTRNOSTI

V skladu s cilji trajnostnega razvoja se za pomoč pri merjenju prispevka Unije k doseganju specifičnih ciljev Instrumenta uporablja naslednji neizčrpen seznam ključnih kazalnikov smotrnosti:

- (1) Rezultat za pravno državo v zvezi z državami, ki prejemajo pomoč Unije.
- (2) Delež prebivalstva pod mednarodnim pragom revščine, razčlenjen po spolu, starosti, zaposlitvenem statusu in geografski lokaciji (mestni/podeželski).
- (3) Število žensk v rodni dobi, mladostnic in otrok, mlajših od pet let, zajetih s prehranskimi programi s podporo Unije.
- (4) Število malih kmetov, deležnih podpore iz ukrepov, ki jih podpira Unija in so namenjeni izboljšanju trajnostne proizvodnje, dostopa do trgov in/ali varnosti zemljišč.
- (5) Število enoletnikov, popolno imuniziranih s podporo Unije.
- (6) Število učencev/dijakov, vključenih v izobraževanje: (a) primarne stopnje in (b) sekundarne stopnje, ter število ljudi, deležnih podpore iz ukrepov, ki jih podpira Unija, na področju poklicnega in strokovnega izobraževanja in usposabljanja oziroma razvijanja veščin v instituciji ali na delovnem mestu.
- (7) Preprečitev nastanka emisij toplogrednih plinov (kiloton ekvivalenta CO₂) s podporo Unije.
- (8) Območje morskih, kopenskih in sladkovodnih ekosistemov, ki so zavarovani in/ali se trajnostno upravljajo s podporo Unije.
- (9) Dosežena podpora za naložbe in multiplikacijski učinek.
- (10) Število posameznikov, ki so deležni neposredne podpore iz ukrepov, ki jih podpira Unija in so posebej namenjeni podpiranju civilne gradnje miru po konfliktech ali preprečevanju konfliktov.
- (11) Število postopkov, na katere je bil izveden vpliv in ki so povezani s praksami partnerskih držav na področju trgovine, naložb in poslovanja ali spodbujajo zunanjo razsežnost notranjih politik Unije ali uveljavljanje interesov Unije.
- (12) Število posameznikov, ki imajo zaradi podpore Unije dostop do boljšega vira pitne vode in/ali lažji dostop do sanitarnih storitev.
- (13) Število migrantov, beguncev in notranje razseljenih oseb ali posameznikov iz gostiteljskih skupnosti, ki so zavarovani ali se jim pomaga s podporo Unije.
- (14) Število držav in mest, ki so s podporo Unije (a) oblikovali ali (b) izvajajo strategije za podnebne spremembe in/ali zmanjševanje tveganja nesreč.
- (15) Število MSP, ki s podporo Unije uporabljajo prakse trajnostne potrošnje in proizvodnje.
- (16) S podporo Unije nameščene zmogljivosti za proizvodnjo energije iz obnovljivih virov (v MW).

- (17) Delež s strani Unije financiranega sodelovanja na področju spodbujanja enakosti spolov in opolnomočenja žensk.
- (18) Število žrtev kršitev človekovih pravic, ki so neposredno deležne pomoči, ki jo financira Unija.
- (19) Število pobud, ki jih financira Unija in ki podpirajo izvajanje političnih, gospodarskih in socialnih reform ter skupnih sporazumov v partnerskih državah.

Vsi kazalniki, ki se nanašajo na posameznike, so, kadar je le mogoče, razčlenjeni po spolu, zlasti za spremljanje napredka na področju enakosti spolov, in starosti.

Kadar je le mogoče, se vsi kazalniki razčlenijo po geografskih območjih Instrumenta.
